

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Maja Hotko

**DILEME STARŠEV IN STROKOVNIH DELAVCEV OB VSTOPU OTROK V
OSNOVNO ŠOLO PRED DOPOLNJENIM ŠESTIM LETOM STAROSTI**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2019

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Maja Hotko

**DILEME STARŠEV IN STROKOVNIH DELAVCEV OB VSTOPU OTROK V
OSNOVNO ŠOLO PRED DOPOLNJENIM ŠESTIM LETOM STAROSTI**

Magistrsko delo

Mentor: Doc. dr. Srečo Dragoš

Ljubljana, 2019

ZAHVALA

... Mentorju, doc. dr. Sreču Dragošu, za vso pomoč in usmeritev pri pisanju magistrske naloge.

... Moji družini, možu Dejanu, otrokoma Lanu in Tinkari, ki so potrpežljivo sprejemali mojo odsotnost v času študija in pisanja magistrske naloge ter me podpirali na moji poti.

... Mojima staršema, ki sta me brezpogojno podpirala, bodrila in nikoli nista nehala verjeti v moj uspeh.

Otroštvo ni tekmovanje, da bi videli, kako hitro lahko otrok bere, piše in računa.

Otroštvo je časovno obdobje, v katerem se otrok uči in razvija v svojem lastnem tempu.

Hitreje ni bolje.

(Magda Gerber)

PODATKI O MAGISTRSKI NALOGI

Ime in priimek: Maja Hotko

Naslov naloge: Dileme staršev in strokovnih delavcev ob vstopu otrok v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti

Kraj: Ljubljana

Leto: 2019

Število strani: 105

Število tabel: 9

Število prilog: 2

Deskriptorji: šola, otroštvo, glas otroka, družina, strokovni delavci, sodelovanje, navezanost, čustva, varovalni dejavniki in dejavniki tveganja, šolstvo v tujini, zakonodaja

Povzetek:

Praksa pri vpisu otrok v šolo je pokazala, da starši mnogokrat doživljajo stiske pred vpisom za še ne šestletnega otroka. Glavni namen naloge je predstaviti dileme staršev in strokovnih delavcev ob vstopu otrok v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti. Magistrsko delo temelji na analizi intervjujev in primerjav opisov, ki so bili podani v odgovorih staršev (vpisi, odlogi pred dopolnjenim šestim letom starosti) in strokovnih delavcev (učitelji, svetovalni delavci). V prvem delu naloge sem predstavila teorijo na področju razvoja otroka; kaj vse vpliva na njegovo čustvovanje ter doživljanje sveta. Predstavila sem zakonodajo, ki narekuje vpisne pogoje za vstop v prvi razred, pri čemer sem naš šolski sistem laično primerjala s šolstvom v tujini. Ker vloga družine in vloga odraslih nasploh, na eni strani staršev, na drugi pa ostalih strokovnjakov, pomembno vpliva na odločitev vpisa otroka v prvi razred, sem v enem izmed podpoglavij spregovorila tudi o tem; posebno pozornost sem namenila predvsem svetovalnim delavcem, saj imajo prav slednji med vsemi strokovnjaki največji vpliv. Eno izmed teoretičnih področij pa predstavlja varovalne dejavnike in dejavnike tveganja, ki neizogibno sovpadajo z zaključnim delom, zato sem se dotaknila še tega teoretskega področja.

INFORMATION ABOUT THE THESIS

Name and surname: Maja Hotko

Title: The dilemmas of parents and professionals when entering the children in elementary school before reaching the age of six.

Place: Ljubljana

Year: 2019

Number of pages: 105

Number of tables: 9

Number of appendices: 2

Descriptors: school, childhood, children's voice, family, professional, collaboration, attachment, feelings, safety factors and risk factors, education abroad, legislation

Abstract:

The practice with enrolment of children into school has shown that parents oftentimes experience distress when entering children that are not yet six years old. The main intention is to show the dilemmas of parents and professionals when entering children in elementary school before reaching the age of six. The master's thesis is based on the analysis of interviews and comparison of descriptions which were given in the answers of parents (enrolments, postponements before reaching the age of six) and professionals (teachers, counsellors). In the first part of the thesis I presented the theory in the field of child development; what impacts his emotions and experiencing of the world. I presented the legislation which dictates enrolment conditions for entering the first grade, where I unprofessionally compared our school system with school systems abroad. Because the role of the family and the role of grownups, on one side parents on the other counsellors, substantially influences the decision to enrol the child in the first grade I focused on this in one of the subsections; I gave special attention to counsellors since the latter have the greatest influence among all of the experts. One of the theoretical fields shows safety factors and risk factors, which inevitably coincide with the final work, that's why I touched upon this theoretical field.

KAZALO VSEBINE

1	TEORETIČNI UVOD	1
1.2	POJMOVANJE OTROKA IN OTROŠTVA.....	2
1.2.1	RAZVOJ OTROKA.....	3
1.2.2	VPLIV ODRASLIH	6
1.2.3	ZRELOST ZA VSTOP V ŠOLO	8
1.2.4	SPOŠTOVANJE OTROŠTVA.....	10
1.2.5	GLAS OTROKA.....	11
1.3	VPLIV ČUSTEV NA POČUTJE V ŠOLI IN NA USPEH	13
1.4	ZAKONODAJA V RS IN TUJINI.....	15
1.4.1	IZOBRAŽEVALNI SISTEM V TUJINI.....	17
1.4.2	STATISTIKA ZAVODA ZA ŠOLSTVO	18
1.5	VLOGA DRUŽINE IN STROKOVNIH DELAVCEV	20
1.5.1	VLOGA DRUŽINE	20
1.5.2	VARNA NAVEZANOST	24
1.6	STROKOVNO VREDNOTENJE.....	26
1.6.1	VLOGA UČITELJEV	26
1.6.2	VLOGA SOCIALNE/GA DELAVKE/CA V SISTEMU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA	28
1.7	VAROVALNI DEJAVNIKI IN DEJAVNIKI TVEGANJA.....	30
1.7.1	VAROVALNI DEJAVNIKI V ŠOLI.....	34
2	PROBLEM	36
2.1	SMERNICE ZA INTERVJU	38
3	METODOLOGIJA.....	40
3.1	VRSTA RAZISKAVE.....	40
3.2	SPREMENLJIVKE/TEME	40
3.3	MERSKI INSTRUMENTI ALI VIRI PODATKOV	41
3.4	POPULACIJA IN VZORČENJE.....	41
3.5	ZBIRANJE PODATKOV	43
3.6	OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	43
4	REZULTATI IN RAZPRAVA.....	45

4.1 RAZPRAVA	52
5 SKLEPI	61
6 PREDLOGI	63
7 SEZNAM VIROV	64
INTERNETNI VIRI	67
8 PRILOGE	70
8.1 Priloga 1:	70
8.2 Priloga 2:	71

KAZALO SLIK

Slika 1: grafični prikaz odlogov šolanja po letih	19
---	----

KAZALO TABEL

Tabela 1: Izsek tabele (postopek kodiranja je razviden iz priloge 1)	44
Tabela 2: Izjave anketiranih staršev	45
Tabela 3: Izjave anketiranih staršev	46
Tabela 4: Izjave anketiranih staršev	47
Tabela 5: Izjave anketiranih svetovalnih delavcev	47
Tabela 6: izjave anketiranih svetovalnih delavcev	48
Tabela 7: Izjave anketiranih svetovalnih delavcev	49
Tabela 8: Izjave anketiranih učiteljev	50
Tabela 9: Legenda	51

PREDGOVOR

Za temo Dileme staršev in strokovnih delavcev ob vstopu otrok v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti sem se posebej odločila zaradi moje osebne izkušnje. Tudi midva z možem sva naredila odlog glede šolanja pri najini hčerki, ki ob vstopu v šolo še ni dopolnila šestih let. Pri tem sem naletela tudi na stiske staršev, ki so se spopadali z enakim problemom. Preden sva se z možem odločila za odlog, sva odprla premnoga vrata, spraševala za mnenje strokovnjake, družino, ljudi, ki najinega otroka poznajo, ampak sva vedno naletela na različna mnenja; sama pa sva bila prepričana, da najin otrok še ni zrel za vstop v prvi razred. Vzgojiteljica, ki je bila z najinim otrokom osem ur na dan, je videla, da je še potreben čas, ki ga otrok potrebuje za socialni razvoj. O teh dilemah je premalo zapisanega, zato se mi je zdelo v danem trenutku pomembno raziskati dileme, s katerimi se srečujemo tako starši kot vsi strokovni delavci ob vpisu otrok v prvi razred osnovne šole.

V teoretičnem delu sem predstavila teorijo povezano z razvojem otroka in kako na njegov razvoj vplivamo odrasli. Na eni strani sem se oprla na zakonodajo, na drugi pa na šolstvo v svetu in pri nas. Prebrala sem literaturo s področja razvoja, čustvovanja in slišnosti otroka v času vpisa v šolo, kjer sem se osredotočila na pomemben povezovalni krog otroka, staršev in šolstva; na vpliv vseh teh spektrov na sam razvoj otroka. Dotaknila sem se teme varovalni dejavniki in dejavniki tveganja, predvsem tega, kaj otrok lahko pridobi oziroma izgubi z všolanjem pred dopolnjenim šestim letom starosti. Vloga svetovalnega delavca je včasih kar nekoliko premalo cenjena, zato sem poskušala zbrati smiselne argumente, zakaj je profil socialnega dela v šolstvu tako zelo pomemben.

V raziskovalnem delu sem raziskala najpogostejše dileme v celjski regiji med strokovnimi delavci in starši ob vpisu otrok v prvi razred pri še ne dopolnjenih šestih letih starosti. Osredotočila sem se na starše otrok, ki so vpisali otroka pred dopolnjenim šestim letom starosti, na starše, ki so šolanje odložili, na učitelje prvih razredov in svetovalne delavce, ki so zaposleni v osnovni šoli. Zanimala me je vloga **svetovalnih delavcev** ob vpisu, kako vidijo starše, ki so v dilemi. Raziskovala sem, katere načine pomoči nudijo staršem ob dilemah, s katerimi dilemami se srečujejo kot strokovnjaki ter kakšne posledice opažajo pri otrocih, ki so vpisani pred dopolnjenim šestim letom starosti. Raziskovala sem predloge in razloge za vpis/odlog. Pri **starših** me je zanimalo, kje so iskali vire pomoči in moči v okolju za razreševanje najpogostejših dilem. Raziskovala sem tudi zaupanje staršev v šolski sistem. Ker so **učitelji** večino časa z otroki, se mi je zdelo pomembno raziskati tudi njihov pogled na vpis

pred dopolnjenim šestim letom starosti. Zanimalo me je sodelovanje s šolsko svetovalno službo in starši. Zanimale so me predvsem dileme učiteljev pri vpisu otrok v prvi razred. Pri učiteljih sem raziskovala opažanja glede razlik med otroci, ki so vpisani pred dopolnjenim šestim letom starosti in med otroci, ki še niso bili stari šest let ob vpisu v osnovno šolo.

Zelo pomembno je, da se sprašujemo o razvoju in čustvih otrok ter kaj vse vpliva na njihovo odraščanje. Samo tako bomo lahko vplivali na spremembe, ki si jih želimo za dobrobit naših otrok.

1 TEORETIČNI UVOD

Med večje prelomnice v življenju sodi pričetek šolanja. Nekateri otroci in njihovi starši se ponosno pohvalijo z vabilom v šolo, drugi pa kar malce s strahom pričakujejo ta »konec brezskrbnega otroštva«, kot ga radi opišejo. Vsak izmed nas lahko pomembno prispeva k dobrobiti otroka (Bregant, 2014).

Tematike sem se želela dotakniti zaradi osebne izkušnje odloga šolanja hčere, ki ob vstopu v šolo ne bi dopolnila šest let. Preden sva se z možem odločila za odlog, sva odprla premnoga vrata, spraševala za mnenje strokovnjake, družino, ljudi, ki najinega otroka poznajo, ampak vedno naletela na različna mnenja; a v sebi sva vedela, da najin otrok še ni zrel za vstop v prvi razred. Tudi vzgojiteljica, ki je bila z najinim otrokom osem ur na dan, je videla, da je potreben še čas, ki ga otrok potrebuje za socialni razvoj.

Po mnenju svetovalne delavke na šoli vzgojiteljica ni strokovna delavka, ki bi lahko podala mnenje o primernosti otroka za vstop v šolo. Navajala je stroko, ki je otroka pregledala na podlagi testov in pogovorov z mano. Ti so pokazali, da je najin otrok zrel za šolo.

Kljub vsem teoretičnim pokazateljem sva sledila svojemu čutu in vedenju. Želela sva, da se hčerina samostojnost okrepi in da preide iz pasivnega v bolj aktivno sodelujočega otroka. Ker smo pri odločitvi odloga šolanja naleteli na upor šole, češ da nismo mi tisti, ki bomo odločali, ali bo otrok šel v šolo, temveč stroka. Tako sem morala odpreti še kar nekaj vrat, preden mi je uspelo uresničiti želeno.

Ogromno je dilem, tako na eni kot drugi strani. Zelo pomembno za vse je, da se slišimo, saj smo le tako lahko odgovorni zavezniki otrok, vsak v svoji vlogi. Dr. William Glasser (2001, str. 13) pravi: »Smo živa bitja, torej hočemo preživeti kot posamezniki in kot vrsta. Za to bomo naredili vse. Preživimo lahko le, če se naučimo prostovoljno sodelovati; prisilno sodelovanje ni sodelovanje.«

Dobro bi bilo poučiti se o tem, na kakšen način svetovalna delavka ob vpisu predstavi prednosti, kot jih navaja dr. Bregant, da se še vedno radi igrajo in raziskujejo, so pa že dovolj zreli, da se preko igre že vključujejo v večje skupine. Postopno usvajajo pravila vedenja, ki so vezana na različne situacije in različna okolja. Pogloblja se razumevanje sebe in drugih ter

ustrezno vedenje v skupini, ki je vezano na razvijanje sposobnosti vživljanja, spoštovanja in sočustvovanja z drugimi. Prijateljstva postanejo bolj trdna, stalnejša, kriteriji za izbor prijateljev počasi prehajajo iz zunanjih na notranje. Pri otrocih lahko opazujemo zorenje osebnosti. Otroci pridobivajo izkušnje v lastnostih, ki jih družba od njih pričakuje – če je to iskrenost, kritičnost, iniciativnost, samostojnost in samozaupanje, potem pridobivajo v tem. Če se družba obnaša drugače – se otrok priuči drugih veščin (Bregant, 2014).

Kroflič (2017, str. 29) v svojem besedilu želi poudariti, da je za osmiselitev bivanja, oblikovanje identitete in moralne samopodobe ter za spodbujanje aktivnega vstopanja v svet narativna dejavnost pomembnejša od informativnega opisovanja sveta, kar pa je danes bolj redkost kot pravilo v vzgoji in izobraževanju. Je pa narativni pristop eden od pomembnih dejavnikov pri razreševanju nastalih težav pri otroku, saj lahko otrok skozi drug svet doživi rešitev svoje stiske ali, bolje rečeno, prepozna svoj uspeh.

1.2 POJMOVANJE OTROKA IN OTROŠTVA

Če starši sledijo strokovnim standardom, se lahko otrok optimalno razvija. Razvojni odklon je ena od posledic napačne vzgoje in s tem družbena škoda, ki nastaja zaradi njih. S tem se začne uveljavljati paternalizem akademskih strok in družbenih institucij, ki »pomagajo« družini pri skrbi za otroke. Povečuje se pritisk na matere, češ da smo glavni krivci za neustrezen razvoj otrokovih kognitivnih, emocionalnih in še posebej prosocialnih kompetenc. Delo v strokovnih institucijah se poveže:

- z vedno obsežnejšim diagnosticiranjem otrokovih težav v obdobju razvoja ter z vrsto strokovnih navodil staršem (šole za starše),
- in ponudbo kompenzacijskih dejavnosti za njihove otroke (Kroflič, 2011 str. 3).

Na podlagi napisanega se starši pogostokrat sprašujemo, kam nas bo vse skupaj pripeljalo, in tudi odpeljalo, če ne bomo poslušali sebe in videli svojih otrok ter njihovih potreb v dobi zgodnjega otroštva. Slaba izkušnja že v prvem razredu zagotovo pusti pečat v otroku za celo življenje; ravno tako pa tudi dobra. Kakšne izkušnje čakajo otroka, pa tako ne moremo vedeti.

Že v poznih šestdesetih letih sledimo prvim reakcijam na opisano stanje doživljanja ranljivega otroštva in paranoidega starševstva. Ob razpravah o otrokovih psiholoških pravicah in sprejetju *Konvencije o otrokovih pravicah* pa se izoblikuje nova podoba – podoba otroka kot

subjekta pravic. Poleg otrokovih pravic po zaščiti in zagotavljanju optimalnega učnega okolja se namreč izpostavi otrokova pravica, da je soustvarjalec pri sprejemanju odločitev o svojem življenju (Kroflič, 2011, str. 4).

Kot piše Kroflič (2011), ki pravi, da diagnoza »ranljivega otroka« spodbudi pogled na otroka kot miselno, čustveno in socialno nekompetentno bitje. V možno odraslo osebo se bo otrok razvil, če bo kljub obkroženosti z mnogimi nevarnostmi imel povečan nadzor in premišljeno ponudbo učnih dejavnosti.

Mnenje stroke je, da je odlog šolanja modna muha sodobnega časa, da želimo manj dela z otroki, zato odlagamo šolanje in podaljšujemo brezskrbno otroštvo. Če pogledam zgornji citat Krofliča, lahko povzamem, da nas šolska stroka opisuje kot paranoidne starše, s katerimi nas opiše že Freud. Zato je prav, da se starši in strokovni delavci začnemo poglobljeno ukvarjati s tako zgodnjim vpisom otrok v osnovne šole. Potrebno je dati poudarek na poglobljeno obravnavo in celostni pristop, saj bomo le tako lahko starši pridobili popolno zaupanje v delo stroke in bomo sami pri sebi mirni ter zadovoljni ob naših odločitvah vpisa otrok v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti.

1.2.1 RAZVOJ OTROKA

Razvoj otroka gre skozi nekakšen razgiban proces, ki ga na ravni fizičnega in socialnega okolja interaktivno soodločata dednost in okolje (Marjanovič Umek idr., 2010).

Bregant (2014, str. 28) navaja številne razvojne potrebe, ki so pri otrocih različno prepoznane. Strnemo jih lahko v osnovne fiziološke potrebe:

- potreba po hrani in prehranjevanju,
- potreba po ravnovesju med počitkom in aktivnostjo,
- potreba po protekciji.

Če temu ni zadoščeno, se lahko zgodi, da razvoj skrene s tipične razvojne poti. Za optimalen razvoj in občutek sprejetosti so naslednje potrebe nujne:

- potreba po varnosti in zaupanju,
- potreba po ljubezni,
- potreba po ustreznem pričakovanju, kaj otrok zmore in česa ne zmore,

- potreba po učenju – spoznavanju novega in nadgrajevanju že znanega,
- potreba po obravnavi zmot in napak kot korakov,
- potreba po svobodi pri iskanju novega in eksperimentiranja,
- potreba po dostopnosti in možnosti uporabe igralnega ali drugega didaktičnega materiala.

Človeški možgani so socialni – razvili so se zaradi življenja v ljubeči skupnosti, zato so socialni stiki in vključenost nujni. Ob zgoraj naštetih potrebah so nujni:

- potreba po spoštovanju in upoštevanju,
- potreba po okolju, v katerem je otrok spodbujen in pohvaljen,
- potreba po priznavanju in spoštovanju napora, ki ga je otrok vložil v pridobivanje znanja,
- potreba po razvijanju spretnosti, po upoštevanju in spoštovanju otrokovega »jaza« in razvojne stopnje.

Navedenih je mnogo dejavnikov, ki pa jih moramo izpolnjevati, tako v primarnem kot tudi šolskem okolju. Iz lastnih izkušenj lahko povem, da sem na vstopni točki pri vpisu otroka naletela na vse prej kot spoštovanje in pomoč v stiski, ki sem jo doživljala kot starš, ki je bil v dilemi ob vpisu še ne šestletnega otroka; verjetno gre za posledico dileme, ki jo imajo strokovni delavci, ko dobijo na vrata starša z vlogo o odlogu vpisa.

Horvat in Magajna (1989, str. 119) navajata, da na telesno rast vplivajo tudi duševni dejavniki in primerna vzgojna dejavnost. Zlasti čustvene napetosti otroka so ugotovljene kot pomemben zaviralec otrokovega telesnega razvoja in seveda obratno. Zato bi se moralo raziskati, kdaj bi bil najprimernejši čas za vstop otroka v šolo.

Težave, ki jih navajajo učiteljice, se kažejo v motnjah v motoričnem razvoju, kar pa je tudi odvisno od odgovornosti staršev.

Horvat in Magajna (1998, str. 125) navedeta najpogostejše razloge za upočasnjjen motorični razvoj pred vstopom v šolo:

- slaba telesna kondicija,
- nepravilen telesni razvoj,
- slabši intelektualni razvoj,
- slab živčni nadzor mišičnih struktur,

- pomanjkanje spodbujanja k aktivnosti od staršev ter ob enem pretiravanje v treniranju specifičnih gibov.

Menim, da je izjemnega pomena odgovoren pristop k vsem aktivnostim pred vstopom v šolo, ki otroku omogočijo občutek moči in zaupanja v svoje sposobnosti, ki pa seveda niso vedno nujno pogojene z zgoraj naštetim.

Bosina (2009, str. 27) v svoji diplomski nalogi navaja, da je prostor tisti, ki omogoča otroku, da »programira« svoje možgane skozi pet čutil. Telesna dejavnost igra pomembno vlogo. S premikanjem otrok sprejema čutne zaznave ne le preko stika s kožo, ampak tudi preko notranjih živčnih končičev, lokalnih receptorjev, mišic in vezi. Sporočila, ki jih prejemamo preko teh senzoričnih živcev, so esencialnega pomena za nadzorovanje premikanja telesa in tovrstno zavedanje, saj telesu pomagajo pri orientaciji v prostoru. Brez tega zavedanja so otroci navadno precej nerodni.

Mi pa otroke trpamo v šolske klopi še pred dopolnjenim šestim letom starosti, kjer morajo sedeti pri miru, biti tiho in slediti navodilom. Kako naj ne bi imeli dilem na področju všolanja s še ne dopolnjenim šestim letom starosti, če dnevno beremo o tem, kako pomembno je gibanje predšolskih otrok in kakšne so posledice, če se otroci ne gibajo.

V obdobju pred vstopom v šolo je pomemben razvoj glasovnega zaznavanja, kot ga navajata Horvat in Magajna (1989, str. 128), ki pa se še zdaleč med 4. in 5. letom starosti ne konča, zato je posluš za govor odraslih oseb zelo slabo razvit.

Teorija izbire uči, da smo vsi odgovorni za svojo izbiro, vse, kar počnemo, izberemo sami. To pomeni, da smo kreatorji svojega življenja (Glasser, 2001, str. 43).

Otroci pa, žal, v tem obdobju nimajo možnosti izražanja, kaj želijo in kaj ne, saj jih tudi obravnavamo kot premajhne in premalo razsodne. Vsak po svojih najboljših močeh, tako starši kot verjetno stroka, se trudimo, da bi otrokom zagotovili vsaj eno od petih osnovnih potreb – preživetje, ljubezen in pripadnost, moč, svobodo in zabavo. Če ob odraščanju otrok pri njih tega ne opazi, smo nesrečni, nezadovoljni in ostanemo brez moči za naše in otrokovo vedenje, kot pravi Glasser (2001, str. 43).

Po prebranem sklepam, da je zaradi slabšega razumevanja odvisno tudi duševno zdravje otrok v obdobju vstopa v šolo. Zato je izrednega pomena, da smo kot starši in strokovnjaki pozorni

na vse dejavnike v otrokovem razvoju in da si gre stroka s starši ob vstopu v šolo z roko v roki.

1.2.2 VPLIV ODRASLIH

Kako bo otrok opazoval in raziskoval svojo okolico, je močno odvisno od odraslih. Da bi otrok razumel in obvladal svoje okolje, in to vsak dan celoviteje, lahko odrasli z organizacijo ustrezno oblikujemo njegovo okolje in ga spodbudimo, da je otrok aktiven spremljevalec informacij. Pomembno je, da mu nudimo možnosti raznolikega igranja, raziskovanja in preverjanja svojih idej (Horvat in Magajna, 1989, str. 144).

Vse to in še več pa je pri vstopu v šolo bistvenega pomena; da otroku ohranimo igro in raziskovanje na njegov način in v njegovem tempu, tudi kar se tiče šolskih obveznosti, če otroka vpišemo s še ne šestimi leti.

Kroflič (1997, str. 38) piše o teoriji objektnih odnosov, s čimer pojasnjuje, da otrok v stiku z okoljem gradi svoj notranji čustveni aparat. Kar zame kot za starša pomeni močan signal v smeri raziskovanja, kaj je najbolje za mojega otroka, da se razvija v dokaj stabilno psihično osebnost. Teh občutkov ne gre zanemariti, ali jih pomesti pod preprogo, saj si vsi želimo stabilno in zdravo družbo.

Kot druga dva pomembna vidika Kroflič (1997, str. 38) navaja težnjo po odvisnosti od subjekta, ki daje toplino in varnost ter s tem večjo samostojnost, svobodo, ustvarjalnost. Razvoj poteka po obdobjih, čustvene težave pa so posledica nekih zastojev v različnih obdobjih.

Ravno tukaj se morajo začeti odpirati največje dileme staršev in stroke, ki bo razumela in znala iz pripovedovanj in opažanj razviti zdrav razumski ter smiseln zaključek posameznega otroka; s tem bo pripomogla k uspehu posameznega otroka. V tem kontekstu uspeha imam v mislih dobro počutje in notranji mir otroka, ki vodi v psihično stabilnost.

Bregantova (2014) navaja, da je otrok, ki v je socialnem razvoju dovolj zrel za delo v skupinah, ima dovolj dober nadzor nad lastnim dogajanjem, zrel za všolanje. Za všolanje namreč ne zadostuje le miselna – kognitivna zrelost, pač pa prav zaradi naših »socialnih« možganov ti lahko zelo pomembno določajo našo šolsko uspešnost. In na tej točki je staršem zelo pomembno mnenje vzgojiteljic, ki z otrokom preživijo veliko časa, vsak dan in poznajo

prav vsakega otroka posebej. Kot starš bi se strinjala z napisanim Bregantove (2014), da starši poznajo otroka zelo dobro, vendar ga dobro poznajo tudi vzgojiteljice. Vsaj osem ur dnevno, pet let zapored ni malo pri spoznavanju otroka. Zato v razmislek, ali je otrok dovolj zrel za všolanje, svetuje pogovor z otrokovo vzgojiteljico. Mnenje vzgojiteljic je pomembno tudi zato, ker otroka primerjajo z ostalimi 100 otroki, ki so jih že imele v varstvu in so zato pri presoji lahko bolj objektivne.

Priložnost doseči uspeh v razvoju je pravica vsakega otroka, meni Sasséjeva (1990, v Bosina, 2009, str. 26). To se ne nanaša tudi na intelektualne zmožnosti in ne le samo na psihično in čustveno blagostanje oziroma udobje. Od staršev se pričakuje, da bodo svoje otroke vzgajali po občutku v kulturi, v kateri skorajda ni več razširjenih družin (otroci, starši, stari starši), njihove modrosti in podpore. Danes starši pri vzgajanju potrebujejo veliko več veščin, ki pa morajo preiti skozi oziroma preko kar nekaj pomembnih ovir:

- genetsko spremenjena hrana,
- omejene fizične aktivnosti,
- avtomobili,
- televizija (računalnik),
- način oblačenja,
- družinske težave (težave med partnerjema),
- razdeljena družba.

Ustvarja se potreba po tem, da se starši poglobijo v razumevanje razvoja otroka v zgodnjem otroštvu.

Podobno govori tudi Ščuka, ki pravi, da lahko mladostnik preko občutka lastne vrednosti okrepi odnos do sebe, ki predstavlja odnos med popolno in realno podobo o sebi. Nizek občutek lastne vrednosti bo razvil, če so cilji zastavljeni previsoko; razvil bo nezaupanje v dejanske sposobnosti. Pred obdobjem všolanja je občutek lastne vrednosti še visok, a mu ga v šolskih letih počasi rušijo, saj se še ne zna upirati neprijetnim besedam odraslih (Ščuka, 2007, str. 264).

Kamenov (1987, v Batistič Zorec, 2003, str. 317) opozarja na nekaj polemik, ko gre za vprašanje odnosa med razvojem in učenjem. Pomembno vprašanje je, ali se mora učenje prilagajati razvoju ali pa je razvoj pod organiziranim učnim vplivom. Gre za vprašanja med

čakanjem na razvojne spremembe in izzivanjem teh sprememb; ali dajati prednosti naravnemu razvoju ali umetno spodbujenemu vplivanju nanj.

Kaj se šele zgodi z otrokom, ki še ni dopolnil šest let in že vstopa v šolo, v svet odraslosti in odgovornosti, za katero še niti ne ve, kakšen pomen ima. Starši so tukaj v dilemi, ravno tako nekateri strokovni delavci. Ne vemo, kaj je prav in kaj ne. Kaj to pomeni za nas in kaj šele za otroka. Skrbi nas, da bo otrok obstal v stiski in mu ne bomo znali pomagati. Bojimo se, da bo razvil težave, ki bodo prešle v motnjo in bo čakal v dolgi čakalni vrsti preden mu bodo strokovnjaki sploh lahko pomagali.

1.2.3 ZRELOST ZA VSTOP V ŠOLO

»Vstop v šolo je za otroke (pogosto tudi za njihove starše) pomemben socialni starostno normativni dogodek, ki sovпада z razvojno psihološkim preходом iz zgodnjega v srednje otroštvo.« (Zupančič, Kavčič, 2007, str. 133)

Zelo pomembno je v starostnem obdobju še ne dopolnjenih šestih let prisluhnuti staršem in nekaterim strokovnim delavcem, ki so v stiku z otrokom oz. še bodo, saj so le ti največji eksperti iz svojih izkušenj, vsak na svojem področju.

Z otrokovim razvojem ni določena zrelost za vstop v šolo, temveč z zahtevami, ki jih narekuje program prvega razreda osnovne šole (Horvat in Magajna, 1989, str. 149).

Pogosto je odlog šolanja zaznamovan kot »modna muha« in naleti na gluha ušesa zaposlene stroke v šolstvu in zdravstvu ter je potrebno veliko navora, da uspe staršu obdržati otroka še eno leto v vrtcu. Dr. Ljubica Marjanovič Umek je mnenja, da je bila odložitev šolanja predvidena le za izjeme, na primer za otroka, ki je bil v obdobju pred vstopom v šolo več let na bolnišničnem zdravljenju in zato ne dosega pričakovane razvojne ravni za učenje v šoli. Zanimivo je, da so takrat starši pogosto dokazovali, da so njihovi spomladi in poleti rojeni otroci dovolj pripravljeni, da bodo lahko sledili večinoma starejšim sošolcem v šoli. V devetletki je program, z res mnogimi prilagoditvami, pripravljen za otroke stare od pet let in osem mesecev do šest let in osem mesecev. Če pa se pokaže, da ima otrok kljub vsemu resne težave pri razumevanju snovi, ga je potrebno vključiti v prilagojen izobraževalni program z nižjim standardom znanja (Zupančič Grašič, 2016).

Po mnenju Zalokar Divjakove vsaj deset odstotkov otrok na generacijo ni zrelih za vstop v šolo. Opaža se, da so otroci nepotrpežljivi in nesamostojni. Premalo je narejenih raziskav, ki bi bile dober pokazatelj, koliko otrok ima psihosomatske težave – to vedo samo terapevti. Najlažje je reči učiteljem in staršem, da se morajo ukvarjati z otrokom. Ti otroci pa, namesto napredovanj, od vrstnikov doživljajo pritiske in socialne odklone. Otrok se ob vstopu v šolo še lovi in zaostaja najmanj pol leta. Pogosto se kruta resnica pokaže v tretjem razredu, ko se pojavijo ocene. Zupančič Grašič (2016) trdi, da prezgodaj všolan otrok nikoli ne ujame vrstnikov.

Zelo pomembno je, kakšno izkušnjo uspeha, moči, samo vrednosti in sposobnosti otrok pridobi v obdobju otroštva, v vrtcu, saj bo s tem občutkom vstopil v prvi razred, v šolo med vrstnike, ki bodo mogoče leto dni starejši, psihično in fizično močnejši, z izkušnjo, da zmorejo, ker so jo imeli možnost razviti zaradi daljšega obdobja bivanja v vrtcu. Ta otrok bo vstopal v kontakte, v šolo, v izzive s stisko, ki jo bo izražal na različne načine in samega sebe med vrstniki ter v šolskem sistemu mogoče celo zaznamoval z etiketo (odločbo). Zupančič in Kavčič (2007, str. 151–175) navajata, da je zelo pomembna splošna socialna prilagojenost otrok pred vstopom v šolo, ki se pomembno pozitivno povezuje z njihovo socialno uspešnostjo v vrtcu in šoli (učna uspešnost, navezovanje stikov). Hkrati pa seveda ne smemo zanemariti dejstva, ki ga avtorja navajata, ko govorita o prevladujočih značilnostih starševstva, npr. izražanje naklonjenosti, postavljanje pravil vedenja, spodbujanje spoznavnega razvoja otrok, vključevanje staršev v otrokovo delo za šolo, ki napovedujejo kasnejšo vedenjsko, učno in psihično uspešnost otrok.

Musek (1977, str. 146) govori o temperamentu, za katerega pravi, da je v nekem smislu načinovni vidik osebnosti. Dva posameznika sta si lahko enaka po značaju, stališčih, interesih in sposobnostih, toda eden bo reagiral hitreje ter intenzivneje, drugi počasneje in mirneje. Temperamentne poteze in načini reagiranja se kažejo v celotnem vedenju ter izražanju posameznika, v njegovi psihomotoriki, pa seveda tudi v doživljanju.

Ker je temu tako, je potreben celosten pristop k otroku. Težko se sprijaznim z dejstvom, da so vsi otroci, ki dopolnijo šest let v tekočem koledarskem letu, primerni za vstop v šolo, razen, če gre za kakšna težja odstopanja. Otroka lahko tako ali drugače zaznamujemo za celo življenje; njegov odnos do šole, dojemanje sveta, stisko, ki se odraža na čustveno-vedenjski ravni, na ravni motnje koncentracije, pozornosti ... Vse to danes otroku pritiče z odločbo o

všolanju in morebitno zaznambo za celo življenje. Seveda pa na drugi strani tudi mogoče nazadovanje v primeru, da se odloči starš za odložitev.

1.2.4 SPOŠTOVANJE OTROŠTVA

Čačinovič Vogrinčič (2014) pravi, da ne znamo spoštovati otroštva. Nismo se naučili slišati glasu otroka; ne zato, da bi nam ukazoval, ampak da bi bil naš sogovornik. Učitelji bi morali v vsakem otroku videti ustvarjalnost, ker jo ima vsak v sebi. Ne potrebujemo vseh mogočih kategorij nadarjenih ali otrok s specifičnimi učnimi težavami, ampak šolo, v kateri bi lahko vsak otrok stopal po svoji kreativni poti. In to je mogoče narediti.

Šola je zelo pomembna za razvoj družbe in to v najboljšem pomenu besede. Vanjo pride vsak otrok, z njo je povezan vsak starš. Pravice in dolžnosti so prazne besede, če ne zaživijo v živem odnosu. Če bomo hoteli karkoli spremeniti, bomo morali kot družba narediti vse, da bodo učitelji znova spoštovani. Njihova beseda mora veljati; tudi pri starših. A tudi učitelji bi morali poskrbeti, da stopijo v odnos z otrokom, tam, kjer ta je, ne tam, kjer bi moral biti. Ko začnemo kaznovati neznanje, je takšnega odnosa konec. Otrok si ne sme več upati ne znati, ne razumeti. Če si ne upa ne znati, težko zdrži negotovost neznanja in še težje išče načine, da sam, na svoj način, pride do znanja. Zato moramo podpreti javne šole, te pa morajo postati najboljše možne, takšne, v katerih bo učitelj pomagal vsakemu otroku, da napreduje po svoji poti, kajti nikoli ni samo ene poti.

»Kako zelo smo odrasli zasedli in zakrili svet otrok, kot smo znali, razumeli in potrebovali. Otroštvo spoštujemo, če varujemo posebnosti tega življenjskega obdobja, ki je v nevarnosti, da ga docela določimo in zapolnimo odrasli.« (Loreman, v Kodele, Mešl idr., 2013, str. 13)

Pozabili smo na otroštvo, na pravico do otroštva, na njihov razvoj v njihovem slogu in tempu. Ne slišimo več pravice njihove stvarnosti, ne vzamemo jih resno, saj smo prevečkrat mnenja, da otrok ne ve, ker je premajhen in pozabimo, da bi slišali njihova čustva. Odrasli se vse preveč trudimo, da bi opremili otroke za odraslost, pozabili pa smo na njihov čas, na njihov tempo skozi izobraževanja, skozi željo po lepem in spoštljivem obnašanju, v tem času pa šteje le to. Tempo in zahteve so nam zameglile um. Nujno bo potrebno spremeniti odnos do otrok, če bomo želeli ustvariti zdravo družbo, ki v tem času kaže na vse prej kot to.

Razumeti svet otrok pomeni razumeti otrokova močna, za naš občutek pogosto pretirana, kdaj nepotrebna ali nesmiselna občutenja, ki jih otrok sprva še ne zna izraziti, razumeti. Otrokovi možgani se šele razvijajo in vzpostavljajo povezave med spodnjimi in zgornjimi možgani, kar pomeni, da se v večini odzivajo s pomočjo limbičnega sistema, ki sprožajo intenzivna čustva, ki pa zaradi pomanjkljivih povezav z zgornjimi možgani ne morejo vedno obvladati (Sunderland, 2008, v Čibašek, 2015, str. 35). Močna občutja in z njimi povezani hormoni stresa preplavijo otrokovo telo in preprečijo popolno delovanje zgornjih, racionalnih možganov. Otrok s tem začasno ni sposoben nadzorovati svojega telesa ali čustva (Siegel, 2013, v Čibašek, 2015, str. 35). Kot pravi Loreman (2009, v Čibašek, 2015, str. 35) ni realno pričakovati, da bodo otroci vedno razumni, da bodo obvladali svoja čustva, sprejemali dobre odločitve, premislili preden bodo reagirali, delovali in bodo znali izražati čustva. Kot pravi Siegel (2013, v Čibašek, 2015, str. 36), otroci s svojimi možgani naredijo največ, kar lahko.

Naša naloga je, da smo z njimi v teh občutjih, se jim pridružimo na spoštljiv in miren način, da občutijo naše razumevanje in podporo. Menim, da bi bilo dobro razmisliti ob vpisu otroka v osnovno šolo tako zgodaj; predvsem z vprašanjem, ali bo otrok zmogel zadovoljiti potrebe šolskega sistema. Loreman (2009, v Čibašek, 2015, str. 36) pravi, da so otroci tako oropani otroštva, saj se jim jemlje sedanjost. Vse je usmerjeno v prihodnost, kar se kaže v pomanjkanju neorganiziranega prostega časa. Starši vozimo otroke iz ene aktivnosti v drugo, učitelje v šoli pa skrbi, da bi čas po nepotrebem zapravljali. S tem krajšajo odmore in učne ure polnijo s strogo strukturiranimi dejavnostmi. Pri tem pa pozabljamo, da jih okrademo pomembnega druženja z vrstniki, ki je bistvenega pomena za krepitev lastne vrednosti, izražanja potreb, prepoznavanja čustev ipd.

1.2.5 GLAS OTROKA

Gabi Čačinovič Vogrinčič je v svojem delu primerjala pripravo na odraslo dobo s pripravo na starost. To ne gre. To ni v redu. Živeti moramo tukaj in zdaj, v tem času, v svojem tempu, kar je za otroke še kako pomembno. Pustimo jim njihov čas, dovolimo jim biti to kar so, to kar najbolje znajo. Dovolimo jim imeti otroštvo. V kakšni meri pa so vzgojitelji lahko staršem v pomoč v času odločanja vpisa/odloga otroka v osnovno šolo? Po pripovedovanju nekaterih učiteljic, je že v prvem razredu kar nekaj otrok, ki jim je potrebna dodatna strokovna pomoč, saj ne sledijo pouku, zato pa celoten razred in učitelj težko sledijo učnemu načrtu. Veliko je otrok, ki imajo težave z govorom, grafomotoriko in koncentracijo. Znano je, da bi otrok moral

znati govoriti, ko pride v prvi razred, saj je potem lažje pomnjenje, pozornost ... Vendar se ta razvija v predšolskem obdobju, za katerega pa je otrok prikrajšan za eno leto. Učitelji mnogokrat opomnijo starše v času odločanja, da naj se posvetujejo z vzgojiteljem, a kaj, ko vzgojitelj ni nikjer omenjen kot tisti ključni akter v tej navezi.

Želim si, da bi od moje raziskava imela korist navedena populacija zaradi lažjega odločanja. Kar pa je najpomembneje, da bi največjo korist s tem pridobili otroci. Želim priti do rezultatov, ki bi pokazali, na katera področja v otrokovem življenju bi morali dajati največ poudarka, tako starši kot šolski sistem, da bi v njem ohranjali in razvijali temeljni občutek lastne vrednosti, ki je še kako pomemben za razvoj avtonomije, neodvisnosti, ki pa se je mora naučiti, vendar je zato potreben čas in podpora.

Otrok v vrtcu zadovoljuje svoje elementarne življenjske, čustvene in intelektualne potrebe. Vrtec naj bi obogatil razvoj otrok, toda nujno je, da izhaja iz otrok samih in ne prehiteva njihovega razvoja. Namenjen ne sme biti zgolj pripravi na šolo oziroma nadaljnjemu šolanju (Batistič, 2003, v Vališer, 2012, str. 5).

R. Skynner pokaže, kako usodno je človekovo čustvovanje povezano z družinskimi izkušnjami, kako močno značilnosti družine določajo, ali otrok dobi nujno izkustvo, da so njegova čustva možna, sprejemljiva ali vsaj razumljiva, ker se jih le tako uči obvladati (R. Skynner, 1983, v Čačinovič Vogrinčič, 1993).

»Šolska svetovalna služba je ponekod že mesto dogovarjanja in skupnega raziskovanja.« (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 86) Vendar, kako zaupati v šolo, če že ob dvomu, ki se tiče bistvenega pomena za razvoj otroka, naletiš na upor, aroganco in nezanimanje za tvoje mnenje.

Kusteceva v *Reviji socialno delo* (2012) povzema Elesabeth Jensen in Helle Jensen (2011), ki menita, da je temelj za kvalitetno delo s starši, sposobnost pedagoginje, da ustvari enakovredne odnose in o strokovnih vprašanji govori jasno in odkrito.

Maja Zupančič in Tina Kavčič (2007, str. 124) navajata, da otroci različno izražajo specifična vedenjska nagnjenja in se s tem osebno razlikujejo. Izražena vedenjska nagnjenja se kažejo v socialni zadržanosti, boječnosti, negotovosti, socialni plašnosti, pasivnosti.

Vsakemu otroku, ki še ni dopolnil šest let in je po zakonu o šolstvu na listi za vstop v šolo, bi bilo potrebno pristopiti individualno in celostno ter ne samo na podlagi enournih testov, ki

pokažejo zgolj otrokovo intelektualno razvitost, ne pa tudi socialne in psihične. Predvsem na tem mestu pa se začnejo pojavljati dileme staršev in strokovnih delavcev, če je ta otrok res primeren za vstop v šolo.

Maja Zupančič in Tina Kavčič (2007, str. 128) v svoji raziskavi ugotavljata, da socialno vedenje otrok v vrtcu izmed vseh preučevanih spremenljivk najboljše napovedujejo otrokove osebnostne značilnosti. Napoved na podlagi ocene otrokove osebnosti, kot povedo vzgojiteljice, je bistveno močnejša od napovedne vrednosti starševskih ocen.

Zato se toliko staršev in strokovnih delavcev obrača po mnenje k vzgojiteljicam, ki so z otrokom po osem ur na dan in spremljajo njegov psihični in fizični razvoj, kar je pokazala tudi moja raziskava; večina staršev se posvetuje z vzgojiteljico njihovega otroka.

1.3 VPLIV ČUSTEV NA POČUTJE V ŠOLI IN NA USPEH

Žal vemo, da se zaskrbljeni, stresni, žalostni, jezni in razburjeni otroci v šoli preprosto ne učijo dobro. Kadar ljudje (vseh starosti) doživljajo močna negativna čustva, naša sposobnost koncentracije, uporabe jezika in reševanja problemov močno oslabi. To pomeni, da je pomoč učencem pri obvladovanju čustev v šoli izjemno pomemben del poučevanja (Developing minds, b.d.).

Šolski sistem naravnano vse prej drugam, kot k prepoznavanju čustev otroka in razumevanju slednjih. Nujno potrebno bi bilo več pozornosti nameniti temu segmentu z različnimi načini poučevanja.

Odzivi otrok na različne občutke, ki jih doživljajo vsak dan, imajo velik vpliv na njihove izbire, njihovo vedenje, predvsem na to, kako dobro se spopadajo in uživajo v življenju. Čustveni razvoj vključuje tudi učenje o tem, kaj so občutki in čustva, razumevanje dogajanja v njih samih, pomembno je prepoznavanje lastnih čustev ter občutkov drugih. Pomembno je razvijanje učinkovitih načinov upravljanja z njimi. Ker otroci rastejo in so izpostavljeni različnim situacijam, postanejo njihova čustvena življenja tudi bolj zapletena. Razvijanje veščin za upravljanje različnih čustev je zato zelo pomembno za njihovo čustveno počutje. Starši in stroka imajo pomembno vlogo pri podpiranju otrokovega čustvenega razvoja (Kids Matter, b.d.).

Nekateri vrteci in šole v celjski regiji so že pričeli z uvajanjem učenja na način, ki razbremeni čustva otrok in jih prisili, da pridejo do lastnega rezultata, jih spodbudi in usmeri k občutku lastne vrednosti, zaupanja v lastne sposobnosti in k iskanju znanja, ki otroka usmerja h krepitvi moči.

Otrok je danes središče naše pozornosti, nekateri govorijo celo o »otrokocentrični« družbi oz. filiarhatu (vladavini otroka). Da je otroštvo najpomembnejše in najbolj občutljivo obdobje v človekovem življenju, je tako rekoč že splošna fraza, ki jo beremo povsod – v vseh strokovnih javnih medijih (Filak, 2012).

Raziskovalci s podiplomske šole *Harvard Graduate School of Education*, ki se ukvarjajo z novim pristopom in raziskujejo, kateri so najboljši načini, da šole pomagajo otrokom razviti močne socialno-emocionalne spretnosti, ki so ključni gradniki za uspešno in produktivno življenje, osnovnim šolam zagotavljajo vrsto brezplačnih, prilagodljivih strategij za socialno-emocionalno učenje (SEL), ki šolam omogočajo, da izberejo, katere strategije želijo uporabljati. Nato testirajo njihove učinkovitosti – samostojno in v kombinaciji. V zadnjih 30. letih je veliko dela pokazalo, da so otroci, ki so usposobljeni za prepoznavanje čustev, spopadanja s konflikti in izvajanjem samokontrole, bolj verjetno kot vrstniki uspešnejši v šoli in tudi v življenju. Vzgojitelji namenjajo več pozornosti izgradnji socialno-čustvenih veščin (Austin Matte, 2015).

Med raziskovanjem sem naletela na podobna mnenja intervjuvancev. In prav je, da starši otrok raziskujemo, poizvedujemo in se borimo za čustva svojih otrok. Vse več je čustveno prizadetih otrok, ki zbolevalo in nepojasnjeno ostajajo hospitalizirani v bolnišnicah, ki pa ne najdejo vzrokov za poslabšano zdravstveno stanje. Kitajska medicina veliko več govori o vplivu čustev na duševno in zdravstveno stanje človeka.

Kroflič (2013) v svojih zapisih lepo opredeli otroka kot ranljivo bitje potreb, ki za svoj optimalni razvoj potrebuje strokovne in skrbne odrasle. V iskanje razvojnih mejnikov se obrača razvojna psihologija, ki govori o tem, kaj mora otrok doseči v določeni starosti, da še lahko govorimo o primernem razvoju. Podoba ranljivega bitja utrdi razsvetljensko podobo otroka kot čustveno odvisnega in miselno ter socialno nekompetentnega bitja, ki bo šele s pomočjo ustrezne nege, vzgoje in izobraževanja postal človek v celoti. Da bi to dosegli, so starši napoteni v otroške svetovalnice, država podpira razvoj kompenzacijskih predšolskih institucij, razmakne se publiciranje medicinske in psihološke strokovne literature, ki starše opozarja, kaj so ključne naloge ustreznega starševstva.

1.4 ZAKONODAJA V RS IN TUJINI

Zakonodaja navaja, da morajo starši v prvi razred osnovne šole vpisati otroke, ki bodo v koledarskem letu, v katerem bodo začeli obiskovati šolo, dopolnili starost šest let. Otroku se lahko pričetek šolanja odloži za eno leto, in sicer na predlog staršev, zdravstvene službe ali komisije za usmerjanje, če se ugotovi, da otrok še ni zrel za vstop v prvi razred. Ob vpisu otroka v osnovno šolo se lahko na željo staršev ugotavlja pripravljenost otroka za vstop v šolo. Če starši predlagajo odlog šolanja, ker menijo, da njihov otrok ni pripravljen za vstop v šolo, oziroma če odložitev šolanja predlaga zdravstvena služba, je ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo obvezna (Zakon o osnovni šoli, 1996).

Predlog za odlog šolanja (ali pa za predčasni vstop na primer januarja rojenih otrok) v večini primerov v veri, da je dobro za otroke, vložijo starši ob februarjem vpisu otrok v osnovno šolo. Po besedah podpravnateljice in svetovalne delavke na OŠ Bežigrad v Ljubljani, Polonce Droljc (2016), največkrat zato, ker so zaskrbljeni zaradi primernosti njihovega otroka za vstop v šolo. Ravnatelj pozove strokovno komisijo, ki preveri pripravljenost otroka za šolo, sestavljajo pa jo zdravnik, šolski svetovalni delavec (psiholog ali pedagog) in učitelj ali vzgojitelj.

Dr. Viljem Ščuka, pediater in psihoterapevt, meni, da se učni program slovenske javne šole preveč spreminja in je prezahteven za šestletne otroke. Nadpovprečno nadarjeni otroci bi ga sicer zmogli, bi pa bili prikrajšani/oškodovani za otroško igro in s tem za razvoj motoričnih ter socialnih vrlin, ki so osnova za razvoj osebnosti. Javna šola se osredotoča bolj na pridobivanje znanj kot na razvoj osebnosti (Sanja Macur, b.d.).

Ministrstvo za šolstvo in šport (1995, str. 71) je v *Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju* v RS zapisalo cilje osnovne šole, ki so:

- omogočiti otrokom (učencem) osebni razvoj v skladu z njihovimi spodobnostmi in zmoglostmi razvojnega obdobja (pri tem je potrebno uravnotežiti spoznavni, čustveni in socialni razvoj),
- predati temeljna znanja in spretnosti za neodvisno, učinkovito in ustvarjalno soočenje z vsemi oblikami okolja,
- razvijati zavest o pripadnosti določeni kulturni tradiciji in
- omogočiti nadaljevanje šolanja.

K celovitemu razvoju človekove osebnosti in k utrjevanju spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin mora usmerjati izobrazba. Pospeševati mora razumevanje, strpnost in solidarnost med vsemi ljudmi, narodi, rasnimi in verskimi skupinami.

Vendar ob tem se mi poraja vprašanje, kako? Starši niso slišani, ko podajo mnenje o stopnji razvoja svojega otroka. Slednji pride v šolo prestrašen, asocialen, da ne govorim o tistih otrocih, ki so bili do vstopa v šolo doma. Ob dilemah ostanejo sami, predvsem tisti starši, ki so iz revnejših družin, z nižjim izobrazbenim statusom, ki se v okolju ne znajdejo dobro, ki so prestrašeni z občutkom manjvrednosti, ker niso dovolj šolani. Otrocih teh staršev bodo doživljali dvojno stisko, svojo in stisko svojih staršev. Uravnotežiti spoznavni, čustveni in socialni razvoj je mogoče le z roko v roki, kar pa je bolj teorija kot pa pravilo v praksi.

Red. prof. dr. Zdenka Zalokar Divjak, univ. dipl. psih., specialistka logoterapije in raziskovalka, zatrjuje, da je prezgodnje všolanje strokovna napaka. Res je, da ima večina držav v Evropski uniji (EU) tak sistem, je pa tudi nekaj takih, ki so se vrnile na začetek šolanja po otrokovem dopolnjenem sedmem letu starosti; Finska, ki ima najuspešnejši šolski sistem, jih všola s sedmimi leti.

Da je to strokovna napaka, vsekakor lahko sklepam iz prakse, saj kot terapevtka prihajam v stik z otroki, ki imajo zaradi tega hude težave, hkrati pa to vidim tudi pri izvajanju izobraževanj za vzgojitelje in učitelje. Pri velikem številu otrok namreč njihova kronološka starost ne pokaže čustvene in socialne zrelosti, kar se pogosto pokaže prav pri tistih, ki še niso dopolnili šest let. V razvojni psihologiji pa pri starosti še ne dopolnjenih šestih let, šteje prav vsak mesec, pri čemer čustveno-socialni razvoj le redko sledi intelektualnemu (Zupančič Grašič, 2016).

Zakonodaja (*Zakon o osnovni šoli*, 1996) navaja tudi, da je otrok, ki v koledarskem letu dopolni šest let, gibalno, kognitivno, emocionalno, socialno in moralno primeren za vstop v šolo. Ne smemo pa pozabiti, da je vsak od naštetih področjih zelo pomemben za razvoj otroka in tudi, da ima vsak otrok svojo razvojno pot. Ministrstvo za šolstvo in šport navaja v svoji *Beli knjigi* (1995, str. 97), da bodo svetovalne delavke/ci spremljali razvoj otrok v vrtcu in v šoli; predvsem, da bodo lahko sproti pomagali otrokom in svetovali staršem, vzgojiteljicam in vzgojiteljem, učiteljicam in učiteljem.

Če bi teorija prešla v prakso, bi bilo verjetno manj stisk in dilem staršev ter tudi strokovnih delavcev ob vstopu otrok v šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti. Ker pa je napisano

ostalo samo v knjigi in ni preneseno v prakso, pa so nastale dileme, in odgovorov na vprašanja staršev ni.

1.4.1 IZOBRAŽEVALNI SISTEM V TUJINI

V okoli dvajsetih izobraževalnih sistemih je edini pogoj za vpis učencev v prvo leto osnovne šole, da otrok dopolni uradno starost. V več primerih (npr. Irska, Grčija, Francija, Italija, Litva, Združeno kraljestvo in Norveška) odlog ni dovoljen. V več drugih državah, v katerih je doseganje uradne starosti edini pogoj (npr. Danska, Hrvaška, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Švedska in Islandija), je odlog dovoljen le na zahtevo staršev, ki menijo, da njihov otrok ni pripravljen na začetek šolanja. V nekaj državah (npr. Španija in Finska) je v izjemnih primerih odlog možen. Drugi pogoji, ki jih zelo pogosto upoštevajo, temeljijo na prepričanju, da mora otrok doseči neko raven razvoja in se mora zanj šteti, da je pripravljen za všolanje. To pomeni, da mora biti čustveno, duševno, psihološko in telesno dovolj zrel, da se je sposoben spopasti z zahtevami šole. Za otroka bi bilo dobro, da ima delovne in učne navade ter osnovne kognitivne spretnosti. Pripravljenost za šolo je pogoj za vstop v osnovno šolo v več državah, kot so Bolgarija, Nemčija, Ciper, Madžarska, Lihtenštajn in Švica. V nekaterih primerih se ta pogoj upošteva le pod določenimi pogoji. Na primer, v Belgiji (nemško govoreča skupnost) testirajo samo otroke, ki niso obiskovali predprimarnega izobraževanja, medtem ko v Estoniji otrokov razvoj upoštevajo, kadar starši zahtevajo odlog vstopa v šolo (Evropska komisija, 2014, str. 138).

Nizozemska filozofija temelji na tem, da je potrebno prilagoditi celoten sistem otroku, da bo lažje sledil. Gre za spremembo v učnih načrtih, načinu dela, metodah in tehnikah, da bi se miselnost spremenila. Razlika med Slovenijo in Nizozemsko je v filozofiji do poučevanja otrok s posebnimi potrebami, kjer slednja uporablja prilagoditveno izobraževanje potrebam otrok, medtem ko v Sloveniji otrokom s posebnimi potrebami nudimo veliko pomoči, da bi odpravili otrokov hendikep. Ta prilagoditveni sistem preprečuje, da bi se otroke s posebnimi potrebami prehitro vključevalo v posebne šole (Gregorač, Kralj, Oman, 2017, str. 90).

Pri nas pa otroke s posebnimi potrebami ne moremo več usmerjati v posebne šole, saj so te že tako natrpane, da jih osnovne šole niti ne morejo več usmerjati. Ker se vsak starš boji posledic, ki jih lahko prinese genetika, razvoj, način življenja ipd., smo vse bolj pozorni na naše otroke, na njihovo psiho, potrebe, zato se borimo, da bi za otroke bilo poskrbljeno v

najboljši meri. Veliko beremo, poizvedujemo, trkamo na vrata strokovnih služb, kličemo in upamo, da nas slišijo, ko je to za nas in za otroke ključnega pomena.

Na Nizozemskem ni pomembna raven izobrazbe ali poklic, ki ga posameznik opravlja, ampak je pomembno, kaj družbi prispeva kot k celoti. Vzporedno se v Sloveniji ugotavlja, da otroci ne glede na prilagoditve ne dosegajo primerljivih rezultatov z vrstniki, poleg tega so izolirani, stiske otrok pa se ob tem mnogokrat še poglobljajo (Gregorač, Kralj, Oman, 2017, str. 102).

Od prvošolcev se vsako leto zahteva več. Tega se zavedajo tudi starši, o čemer priča skokovit porast prošenj za odlog šolanja. Vse več staršev se namreč odloči, da otroka v šolo vpiše leto dni kasneje. Delež takšnih otrok se je v zadnjem desetletju podvojil, otroci, ki bodo s šolanjem začeli kasneje, pa je v letošnjem šolskem letu skoraj 10 %. Nekateri starši prosijo za odlog tudi zaradi želje po uspešnosti otroka. Starši so mnenja, da je starejši otrok v šoli spretnejši z novim izzivom, pogosto je bolj suveren, posledično tudi uspešnejši. Vendar po drugi strani lahko takšnemu otroku postane dolgčas, saj ga vrstniki enostavno ne dohajajo (Markovič, 2019).

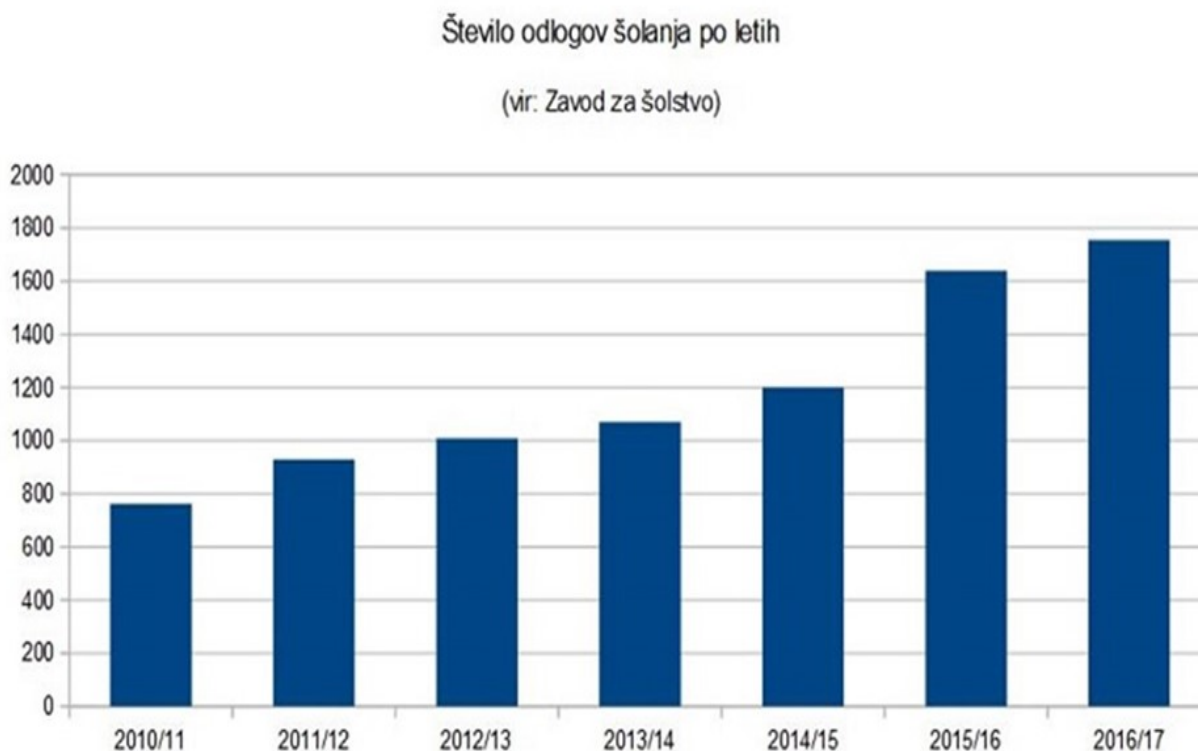
V svoji raziskavi ne morem reči, da sem naletela na tako ambiciozne starše v tej meri, da bi odložili vpis otrok zaradi želje po uspehu in tekmovalnosti. Predvsem sem zasledila dilemo, dvom in skrb, ali bo otrok dovolj čustveno in fizično močan prenašati breme šole, ki jih v današnjem času šola nalaga na pleča otrok in predvsem na pleča staršev. Predvsem gre za visoka pričakovanja s strani stroke, da bodo starši vse, kar ne bo šlo v šoli, uredili doma.

Gita Matea de Laat (2018) piše, da se večja število neprilagodljivih otrok, otrok s posebnimi potrebami, meče pa se jih na isti kup z nadarjenimi otroki; sistem situacije počasi ne bo več obvladoval. Ker se kot družba ne znamo soočiti s temi problemi, starši kaj hitro postanemo krivci za nastale težave, češ da ne znamo vzgajati (Vzgojni izzivi, b.d.).

1.4.2 STATISTIKA ZAVODA ZA ŠOLSTVO

Pri nas statistika Zavoda za šolstvo (Markovič, 2019.) kaže na to, da se vse več staršev intenzivno sprašuje o odlogu ali vpisu otroka v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti. Spodnja tabela je nazorni prikaz dilem staršev kot tudi strokovnih delavcev ob vpisu otroka v šolo, saj so slednji tisti, ki se na podlagi testov oz. morebitnih drugih dejavnikov odločijo za odlog šolanja.

Slika 1: grafični prikaz odlogov šolanja po letih

Vir: Markovič (2019).

Ena od težav, s katerimi se soočamo v Sloveniji, je neustrezno usmerjanje otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. Pogosto so zanje pripravljene le prilagoditve izobraževanja, s katerimi se določijo minimalni standardi znanja v skladu z učnim načrtom, to je s cilji izobraževanja pri posameznem predmetu, ki jih mora otrok ali mladostnik doseči za pozitivno oceno, za čebelice, za zvezdice v prvem in drugem razredu. So pa lahko otroci usmerjeni celo v programe z nižjim izobrazbenim standardom. Ti ukrepi se pogosto pojavijo kot oblika pomoči zato, ker so njihove motnje običajno povezane z neuspehom v šoli (Gregorač, Kralj, Oman, 2017, str. 99).

Če odrasli izhajamo iz samih sebe lahko z gotovostjo trdim, da ko nam nekaj ne gre, kot bi želeli nadrejeni, družina, okolje, in smo zaradi tega še javno izpostavljeni, se zapremo vase, razmišljamo in s tem narašča občutek manjvrednosti, smo v stresu, fokus je nenehno pri teh občutkih. Človek je na podlagi skupka vsega tega bremena težko uspešen in osredotočen na delo. Če se nezadovoljstvo s strani nadrejenih, družine, okolice stopnjuje, pride do stisk, ki vodijo v psihične težave in če ne znamo poskrbeti zase, se začnemo potapljati. Pri otroku pa je

v obdobju odraščanja še toliko bolj ključnega pomena izgradnja samopodobe, samozaupanja, iskanja virov moči, da bo v odraslost prišel opremljen občutki uspeha in samozavedanja, da zmore. Sodelovanje staršev in stroke je res ključnega pomena, da opremimo otroke za življenje.

1.5 VLOGA DRUŽINE IN STROKOVNIH DELAVCEV

Na tem mestu je zelo pomembno zaupanje družine v šolski sistem. Družina na otroka prenaša številne dvome/zaupanja, veselje/zaskrbljenost, optimizem/pesimizem, ki ga otrok hote ali nehote občuti. Tega bi se morali zavedati tako starši kot strokovni delavci, ki dobijo predse zaskrbljene starše, ki si želijo, da jim nekdo pomaga razbliniti dvome. Zavedati se moramo, da bodo otroci, ki so opremljeni s pozitivnimi odnosi, tako doma kot v šoli, veliko uspešnejši kot otroci, ki imajo zasejane dvome okolice. Otroci potrebujejo starše, ki bodo verjeli, da bo za njih dobro poskrbljeno, ki bodo verjeli, da je šolski sistem primeren (tudi ob dvomih glede všolanja).

Zagotavljanje učinkovite podpore otrokovemu čustvenemu razvoju se začne s pozornostjo do njihovih občutkov in opazovanjem, kako jih upravljajo. Z priznavanjem čustvenih odzivov otrok in zagotavljanjem usmerjanja lahko starši, skrbniki in šolsko osebje otrokom pomagajo razumeti in sprejeti občutke ter razviti učinkovite strategije za njihovo obvladovanje (Kids Matter, b.d.).

Nujno je sodelovanje med starši in šolo zaradi lažjega razumevanja otrokovega počutja in izmenjave izkušenj. Kadar gredo starši in šola z roko v roki, je uspeh neizogiben. Kadar starši zaupajo strokovnim delavcem šole, se vzpostavi zaupen odnos in varen prostor za izmenjavo mnenj, dilem, stisk in težav.

1.5.1 VLOGA DRUŽINE

Starši se za otroka odločijo z velikim zavedanjem in mu posvečajo velik pomen. Osredotočajo se na misel, da jim bodo lahko nudili čim več; tako v psihičnem kot fizičnem in ne nazadnje finančnem smislu. Vzgoja v večini družin se je zato delno ali povsem spremenila, mnogo otrok vzgajajo v demokratičnem ali permisivnem stilu (Hmelak, 2018, str. 4).

V današnjem času bi lahko rekla, da je vse več staršev visoko izobraženih, kar je lahko posledica permisivne vzgoje, sledenja otroku, poglobljanja v otrokova čustva. Ogromno se o tem piše, bere, proučuje, razmišlja; medtem ko bi morala še vedno vladati zdrava kmečka logika. Tako dileme staršev in strokovnih delavcev verjetno izhajajo ravno iz tega vidika razmišljanja in poglobljanja iz prebranega.

Hmelak (2017, str. 4) omeni glavno vzajemno sodelovanje. Bolj kot stroka in starši sodelujejo, bolj se opazijo pričakovanja staršev, ki jih lahko strokovni delavci prepoznajo že v vrtcu in upoštevajo in svetujejo, kako naprej. Potreben je zaupljiv in odkrit odnos, da starš vzgojitelju, učitelju zaupa.

Vloga družine pri razvoju osebnosti je zelo pomembna. Posamezni vplivi družine na otrokov duševni razvoj se prepletajo, povezujejo, seštevajo, se spodbujajo ali ovirajo. Družina je prvo ogledalo, v katerem otrok opazi obrise svoje podobe. Iz družinskih odnosov otrok:

- črpa lastno vrednost,
- družinski odnosi so kompas vsem kasnejšim odnosom,
- otrok se uči prepoznati svoja čustva, jih izraziti, deliti z drugimi,
- otroka se izobražuje, postopno pripravlja za samostojnost in prevzemanje odgovornosti,
- otroka se uči spoprijemati z različnimi stresnimi situacijami, preko zgleda, spretnosti, gradnje gotovosti vase,
- otrok se od svojih najbližjih uči, kaj je dobro in kaj ne in za kaj se je vredno prizadevati, čemu biti zvest in lojalen (Tomori, 1999, str. 150–151).

Žibert (2017, str. 139), ki povzema Museka (1995), v članku revije *Socialna pedagogika* navaja podobno spoznanje, ki ga ima tujina, kjer pravi, da številne raziskave kažejo, da ravno disfunkcionalnost družin oziroma družinskih odnosov vodi v psihične težave, nevrotičnost, neuspeh v šoli, kriminal, agresivnost, nasilje, razne oblike odvisnosti ter tudi samomorilnost.

V zadnjem času je tudi pri nas vse več otrok, ki so nezadovoljni z življenjem, ki si strežejo po življenju na takšen ali drugačen način. Zakaj takšen porast verjetno ni javno znano, vendar izkušnje kažejo na to, da je ravno skupek vsega doživljanja prezaposlenih staršev in obremenjenih otrok v šoli, ter pomanjkanje časa tisto, zaradi česar pride do čustvenih stisk. Šola naj bi bila prostor, kot to nenehno navaja Gabi Čačinovič Vogrinčič, ki bi otrokom pomagala razjasniti in voditi njihov notranji svet v smeri zdravega odnosa do sebe in drugih.

Ker pa je to zgolj teoretična želja, moramo drug drugemu stopiti naproti in se poslušati. Šolstvo, stroka in starši, da bi se razbremenili ob podpori in pomagali otrokom, kolikor najbolje znamo. Verjetno si starši in šolsko osebje tega zelo močno želimo, a kaj ko je šolski sistem naravnan predvsem k industrijskemu oblikovanju otrok po lastni meri za dolgoročno dosežen cilj pohlevnih ovac.

Dileme, ki jih navaja Rus Makovec (1999, str. 159), naj ne bi pomenile, da ni več nobenih kompasov, kaj je prav in kaj ne, in tudi ne, da nimamo nobenih izdelanih stališč in prepričanj. Gre za to, da lahko nek pojav pogledamo z več plati. Dileme nas opozarjajo, da ni čistih ali črno-belih rešitev. Zato je tako pomembno, da si prisluhnemo, se pogovorimo, prosimo za pomoč in drug drugega slišimo. Kot pravi Tomori (1999, str. 155) bodo otroci takih staršev sigurno srečni in ustvarjalni, nekoč bodo tudi sami prispevali k boljšemu duševnemu zdravju svojih otrok.

V avstralski reviji *Kids Matter (b.d.)* je dobro pojasnjeno, na kaj vse vplivajo otrokova čustva. Zapisano je, da je med osnovnošolskimi leti otroški občutek samopodobe močno odvisen od tega, v kolikšni meri se vidijo kot uspešni, tako v šoli kot v drugih dejavnostih. To vpliva na njihov čustveni razvoj. Če vemo, da so lahko uspešni v tem, kar počnejo, se otroci počutijo kompetentne. Ko imajo otroci malo izkušenj z uspehom, se morajo pogosto soočiti z razočaranjem in se lahko pojavijo v negativnih pogledih. Z učenjem vrednotenja lastnih moči in prizadevanj, pa tudi od drugih, otroci razvijejo čustveno odpornost, potrebno za obvladovanje razočaranj in frustracij. Starši in stroka lahko podpirajo otrokovo dobro počutje in čustveni razvoj tako, da kažejo razumevanje njihovih občutkov in dajo spodbudo in posebno pohvalo za otrokova prizadevanja.

Se pa starši lahko kaj hitro »pohvalimo« s prevelikimi pričakovanji, saj smo dandanes vsi obsedeni z rezultati, s številkami in s tem, da mora biti naš otrok najboljši.

Juhant (1999, str. 177) navaja da ima pri vsem tem velik vpliv tudi pritisk staršev na otroke. Predvsem po uspešnosti. Pomembno vlogo igra splošno razpoloženje, s katerim se poudarja pomen posameznikovega uspeha v šoli. Iz tega sledi, da različni ukrepi, ki so teoretično sami po sebi dobri za otrokovo pozitivno doživljanje samega sebe, še ne zagotavljajo doseganja zaželenih ciljev.

Hauch (2008, str. 78) opisuje, da je zaznavanje samega sebe naša samopodoba, občutek za svoje telo, občutek zase, vedenje o sebi kot o osebi s tem, kar zmoremo, kar smo, kje so naše

kreposti in kje naše slabosti. Zaznavanje samega sebe v otroku ustvari podobo, čutenje in vedenje o sebi na podlagi tistega, kar mu, trenutno in za prihodnost, pripisuje okolica.

Pripisovanje okolice in slaba samopodoba, težka izkušnja in velika pričakovanja v otroku stopnjujejo dvome, stiske in zmanjšujejo moč. Zato je tako pomembno, da odrasli doma, v okolici in šoli poskrbimo, da bomo znova in znova pristopali individualno k posamezniku, otroku in krepili njegovo moč v njegovem tempu in času.

Subjektivna prepričanja staršev, da se otroku, ki gre v šolo, jemlje otroštvo, pripomorejo k temu, da otrok šolo doživlja kot stresno. Prav tako se starši bojijo za uspeh svojih otrok, kar je v redu, nastane pa težava, ko so pričakovanja staršev previsoka zaradi želje, da bi bil njihov otrok najboljši. In to je razlog, zakaj je lažje, da si rečem, da je moj otrok novembrski in naj zato ostane še eno leto v vrtcu, ker bo drugo leto imel več možnosti, da bo med najboljšimi. Ampak to se ne izide tako. Individualne razlike med ljudmi se kažejo na drugih ravneh. Zato je odlašanje z vstopom otroka v šolo, ki gre izven tega, kar je zakonska norma, torej le na podlagi datuma rojstva, tek na kratko progo. Ena izmed možnosti odloga so zdravstvene težave, zaradi določenih priporočil komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami. A v tem primeru gre za ugotovitve stroke in priporočila staršem, ki se potem odločajo sami (Marjanovič Umek, 2016).

Novo poročilo Nacionalne komisije Aspovega inštituta za socialni, emocionalni in akademski razvoj temelji na velikem obsegu raziskav o socialno-emocionalnem učenju, treh novih raziskovalnih poročilih, napisanih v zadnjih dveh letih ter raziskavah s starši, študenti in učitelji; vsi ustvarjajo nova priporočila za poučevanje otrok in za podpiranje akademskega, socialnega in čustvenega dobrega počutja učencev. Potrebne bodo precejšnje spremembe na ravni celotnega sistema in šole, da se zagotovi, da bo vsak otrok dobil takšno holistično izobraževanje, ki pa ga učitelji sami, žal ne morejo ustvariti (Tatter, b.d.).

Na otrokov kognitivni, psihomotorični, emocionalni in socialni razvoj ima velik vpliv vloga družine. Tudi družinska dinamika močno vpliva na otrokovo razumevanje pomena šole, ki se uresniči skozi slog razvoja, mnenja in odnose, ki jih imajo starši do šole in izobraževanja (Kozjan, 2011).

Dileme nastajajo tako s strani družin kot strokovnih delavcev zaradi izražanja skrbi enih in drugih. Mediji, raziskovalci otrokovega razmišljanja, čutenja, raziskovalci otrokove psihe ogromno pripomorejo k poglobljenemu razmišljanju staršev, kaj bo z otrokom, v kaj se bo

razvil, koliko mu lahko pri tem pomagamo, da bo razvoj potekal čim bolj optimalno, brez večjih psihičnih vojn. Seveda pa je tukaj vrsta dejavnikov, ki so kot temelj zasidrani z vzgojo otroka, ki jo pridobiva vse do petega leta, ko je potrebno vstopiti v šolo. Veliko je odvisno tudi od karakterja otroka, s katerim pride na svet, kako se bo spopadal s preprekami, novostmi, šolskim redom.

1.5.2 VARNA NAVEZANOST

Pozitivni model o sebi, ki ga imajo varno navezani in kot obrambno-varovalni mehanizem odklonilno navezani posamezniki, kaže stopnjo, do katere je posameznik ponotranjil občutek lastne vrednosti in pričakuje pozitiven odziv drugih. Negativno sliko o sebi, ki jo imajo preokupirani in plašno navezani posamezniki, se povezuje s stopnjo anksioznosti in odvisnosti. Pozitivni model o drugem, ki je značilen za varno navezane in kot obrambno-varovalni mehanizem za preokupirano navezane, kaže stopnjo, do katere posameznik doživlja, da so drugi dosegljivi in nudijo podporo. Negativni model o drugem, ki je značilen za odklonilno in plašno navezane, se povezuje s stopnjo izogibanja bližini:

- varen, preokupiran, odklonilen, plašen – pa so prototipične strategije za uravnavanje občutka varnosti v odnosih, kjer obstaja večja čustvena bližina (Griffin in Bartholomew, 1994, v Kobal Možina, 2008, str. 60).

Ne moremo govoriti, da varna navezanost ostaja celo življenje. Vendar pa lahko govorimo o temeljih, ki pa se vzpostavijo za celo življenje in se med samim odraščanjem in doživljanjem v različnih situacijah oblikujejo ter spreminjajo. Občutek kaotičnega stanja otrok doživlja, ko ima občutek, da je njegova potreba po čustveni bližini ignorirana, ali ko je vedenje pomembnega drugega nestabilno, kar zagotovo je, kadar se znajde v situaciji, ko ne pozna odgovorov, s pomočjo katerih bi lahko otroku omogočil varno zatočišče. Sem spada tudi čustvena stiska starša zaradi različnih skrbi, socialno ekonomskih ...

Velika fizična bližina in velika čustvena kontrola skrbnikov je za otrokovo prihodnost bolje, da se upočasni. Predvsem tam kjer so otroci izpostavljeni čustvenim pritiskom (Erzar, Kompan Erzar, 2011, str. 123).

Andreja Vukmir (2016) navaja, da nas zaznamuje celotna dinamika odnosov, ki je za odraslost še kako pomembna. Zelo pomembna je povezanost z otrokom, ker bo lahko razvijal občutek zase, kar je zelo pomembno za duševno zdravje. Varna navezanost je res največ, kar

lahko v življenju dobimo. Varna navezanost na mamo se močno izraža v notranjem doživljanju sebe, svojega telesa, čustev. Varna navezanost na očeta pa se kaže v občutku, da je svet varen prostor, kaže se v vrstniških odnosih, v varnem osvajanju sveta. Odnos staršev ima velik vpliv na našo notranjo oblikovanost.

Otrok potrebuje navezanost na mamo. Potrebuje potrditev, objeme, nežnost. Potrebuje dobre izkušnje, da je opremljen za vstop v prelomno obdobje, in kot pravi E. Durkheim (v Kroflič, 2002, str. 101), je šola prvi prostor, v katerem otrok izkusi izstop iz zaprtega kroga družinskih odnosov ter vstop v simbolni organizem širše družbene skupnosti, zato bodo splošni odnosi, ki vladajo šolski skupnosti, pomembno oblikovali otrokov odnos do družbenega okolja.

Na tem mestu je seveda veliko odvisno od šolskih strokovnih delavcev, koliko znanja in čuta premorejo na tem področju, da zagotovijo varen prehod iz doma v šolo za otroke, predvsem tiste, ki skozi šolski vhod vstopijo s še ne šestimi leti.

Bližina staršev ali oseb, na katere je otrok navezan, nudi najboljšo zaščito pred dejanskimi ali pričakovanimi nevarnostmi iz okolja (Erzar, Kompan Erzar, 2011, str. 123).

Cugmasova (1998, str. 41) po svoji raziskavi sklepa, da morda mlajši kažejo manj obnašanja, ki bi dokazovalo, da so v odnosih do staršev razvili občutek varnosti, kot starejši otroci zato, ker je zanje, kot navaja v hipotezi, ločitev od staršev bolj stresen dogodek.

Kar je lahko zelo tvegano, saj pri otroku ne moremo prepoznati njegovih stisk in težav, ker se ne izraža, je indiferenten, kar pomeni, da se zapre vase in stisko razrešuje v sebi/sam s sabo. Zato je potrebno še toliko bolj opazovati otroke v prvem razredu, ki še niso dopolnili šest let, da lahko sproti odkrivamo in s skupnimi močmi rešujemo.

Kvalitetna nega daje otroku občutek, da se na starše lahko zanese in da so mu v nevarnosti na razpolago. Starševska drža terja mnogo odločitev ne samo glede tega, kaj je pomembno za otrokovo zaščito in kakšne so otrokove potrebe in želje, ampak tudi glede tega, kaj zahteva okolje in kakšne so potrebe ter želje odraslih oziroma staršev. V okoliščinah, v katerih je potrebna otrokova hitra samostojnost, je bolj oddaljena nega gotovo edina primerna pot do tega cilja (Erzar, Kompan Erzar, 2011, str. 123). Avtorja opisujeta stopnjo čustvene regulacije v zadnji stopnji med 5. in 7. letom starosti. Stik z vrstniki in učitelji sproži veliko sprememb in ima vpliv na otrokovo doživljanje. Zaradi svoje ključne vloge v razvoju predstavlja otrokov zgodnji čustveni razvoj temelj za njegov nadaljnji psihosocialni razvoj in psihično zdravje.

Čustva dajejo otrokovim izkušnjam ton in barvo in imajo ključno vlogo pri oblikovanju doživljanja na otroštvo (Erzar in Kompan Erzar 2011, str. 146–147).

Zato ne smemo biti indiferentni do dilem, ki jih imamo starši in strokovni delavci ob vpisu otrok v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti, saj veliko raziskav in teorij podarja, kako močno vplivata navezanost in izkušnja čustev na nadaljnji razvoj otrokove psihe, na občutke lastne vrednosti in samozaupanja.

1.6 STROKOVNO VREDNOTENJE

Batistič Zorec (2003, str. 323) navaja vlogo javnih vrtcev oz. vzgojiteljic, da opozarjajo starše zaradi previsokih pričakovanj, ki niso v skladu s sposobnostmi in osebnostjo konkretnega otroka. Erikson (v Musek 1977, str. 99) navaja, da v vsakem razvojnem obdobju obstajajo tako možnosti napredka kot možnosti krize, zastoja, razvojne upočasnitve in celo regresije na nižjo razvojno raven. Katera izmed teh možnosti bo uresničena, je pogostokrat odvisno od ustreznega ali pa neustreznega delovanja ožjih, npr. družinskih, pa tudi širših družbenih vplivov.

Zato je tako pomembno sodelovanje med starši in strokovnimi delavci. Vendar na način, ki ga razumeta obe strani.

Starši potrebujejo možnost raznolikih oblik sodelovanja – izkušnjo sodelovanja, ki ne potrebuje zmagovalcev in poražencev, gre za raziskovanje možnega v dobro otroka, staršev, vzgojiteljev (Čačinovič Vogrinčič idr., 2004, str. 83).

Dileme stroke v šolstvu so se začele pojavljati vse pogostejše, saj učitelji vsako leto opazajo večje težave pri vstopu otrok v šolo s šestimi leti, kaj šele z nedopolnjenimi šestimi leti, kjer se pozna vsak mesec razvoja v »varnem okolju«.

1.6.1 VLOGA UČITELJEV

Učitelji opozarjajo na absurdno situacijo, da številni otroci nimajo osvojenih osnovnih življenjskih veščin, učiti pa jih morajo pisati in računati, vse več je učencev, ki si ne znajo zavezati čevljev in zapeti bunde. Velike težave imajo s fino, grobo in grafomotoriko. Ne znajo pravilno držati barvice, ne znajo rezati s škarjami, težave imajo z izgovarjanjem različnih

glasov (r, šumniki, sičniki). Namesto da bi urili vse našteto, je potrebno z njimi izpolnjevati cilje, ki jim niso dorasli. Če otrok še vedno riše glavonožce, ga nima smisla učiti črk (Zupančič Grašič, 2016).

Eno od osrednjih sporočil ved, ki se ukvarjajo z nego in vzgojo otrok, opiše kot opozorilo, da se otrok lahko optimalno razvija le ob upoštevanju strokovnih standardov, razvojni odkloni in s tem družbena škoda, ki nastaja zaradi njih, pa je predvsem pokazatelj napačne vzgoje. S tem se začne uveljavljati paternalizem akademskih strok in družbenih institucij, ki »pomagajo« družini pri skrbi za otroke, predvsem pa stopnjujejo pritisk na starše, ki da so – še posebej matere – glavni krivci za neustrezen razvoj otrokovih kognitivnih, emocionalnih in še posebej prosocialnih kompetenc (Kroflič 2013).

Tukaj lahko vidimo, zakaj toliko polemik, dvomov, skrbi in stisk, kako se odločiti, da bo prav za otroka. Sistem je potisnil v roke staršem ogromno breme in odgovornost, ki se je izkazala kot samo naša in nič sistemska. Potem takem ne gre ravno za tako zelo opevano modno muho, kot za resnično skrb, ki se jo od nas samih pričakuje. Ob vsakem napačnem koraku pa smo seveda starši tisti, ki smo se odločili prav ali narobe. Freud bi temu rekel paranoidno starševstvo. Ko v vseh poplavalah informacij in navodil zabredem tako globoko, da ne vidimo več izhoda oz. se nam situacije zdijo brez izhoda.

Če imata učitelj in učenec dobro vzpostavljen delovni odnos, otroku to predstavlja temeljni okvir za varnost. To potrebuje vsak učenec in mu tudi mora biti zagotovljeno. Uspeh učenca je odvisen od jasnih pričakovanj učitelja in od tega, kako z njim ravna (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 34). Predvsem pomembno je to v prvem razredu za otroke, ki še niso dopolnili šest let, da so navodila jasna, da se delo izvaja v njihovem tempu, da je okolje varno za izražanje svojih čustev in za vse to je odgovoren učitelj kot tudi starš v skupnem sodelovanju s šolo. Čačinovič Vogrinčič (2008, str. 34) poudarja, da je učitelj spoštljiv in odgovoren zaveznik otroku, pri njem išče vire moči in krepí, raziskuje njegova močna področja. Spodbuja otrokov razvoj kompetenc, sposobnosti, virov. Vse to učitelja vodi v razvoj varovalnih mehanizmov pri otroku oziroma v razvoj odpornosti učenca, da bo zmož delati, sprejeti težavo, jo omiliti, živeti z njo in jo spremeniti, preokvirjati.

1.6.2 VLOGA SOCIALNE/GA DELAVKE/CA V SISTEMU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Čačinovič Vogrinčič (2006, str. 86) nenehno opozarja, da je šolska svetovalna služba mesto dogovarjanja in skupnega raziskovanja. Pomembno je dostopna vsem udeležencem v osnovni šoli. Prizadevati si mora, da najde pot do posameznih udeležencev v šoli (učencev, učiteljev, staršev ...), ki se ne čutijo nagovorjeni. Usmerjeno mora biti k fleksibilnemu prilagajanju šole tako splošnim kot posebnim potrebam učencev. Je posebno mesto pomoči in sodelovanja v šoli, kjer se vsakokrat mobilizirajo strokovne in človeške moči za pomoč in podpro, da se zagotavlja napredek v razvoju in učenju ter doseganju ciljev, ki so za vse v korist (Čačinovič Vogrinčič, idr. 2008).

Moralo bi biti tako, a iz moje izkušnje žal ni bilo. Bilo je vsega: prezira, nesramnosti, obsojanja ... Veliko moči in napora sem vložila, da sem prišla do različnih odgovorov za sprejem odločitve. Na koncu pa še vedno nisem bila mirna v sebi. Mogoče zaradi obsojanja in prezira. Zato vidim, da bi bilo izredno pomembno, da v šolskih svetovalnih službah sedijo tudi socialni delavci, če ne samo socialni delavci, ki imajo čut, empatijo, razumevanje, občutek in znajo iskati vire moči in jih krepiti.

Barry Cournoyer (2013, v Meleš, 2016, str. 12) predstavlja tri temeljne kvalitete, ki jih mora imeti socialni delavec po njegovem mnenju. To so:

- empatija – gre za sprejemanje, razumevanje in doživljanje druge osebe. V procesu pomoči gre za namensko povezanost med socialnim delavcem/ko in uporabnikom (v tem primeru staršem in otrokom) ter njegovo izkušnjo. Na tak način pridobi spoštovanje in zaupanje;
- spoštovanje – je topel, razumevajoč odnos, ki ga socialni delavec/delavka razvije in usmerja proti uporabniku. Sem sodi brezpogojno sprejemanje uporabnika v njegovi resničnosti, z njegovo življenjsko zgodbo;
- avtentičnost – gre za odprt, resničen, resen in spontan odnos do uporabnika.

Socialna delavka/socialni delavec ima znanje za ravnanje, ustvarja prostor za dialog, ki je bistvenega pomena pri dilemi uporabnika. S pomočjo tega znanja ima besede, ima čut in uporabnika sliši in vidi v njegovi zgodbi. Skupaj z njim poišče rešitve, se mu približa ne njemu znan način in ga skupaj z njim usmerja. Pri tem pa je pomemben varen prostor, prostor,

kjer ni napak, kjer se iščejo in ustvarjajo rešitve. Ko starši naletimo na dileme, ko ne najdemo izhoda, ne vidimo rešitve, se sprašujemo, kaj je dobro in kaj ne za našega otroka, potrebujemo nekoga, ki nas pomiri, usmerja z vprašanji in vodenjem pogovora ter nas pripelje do nekega uvida, ki nam olajša odločitve, omili dileme.

Spretnosti, ki jih potrebuje socialni delavec /socialna delavka za opravljanje svoje profesionalne vloge, ki je bistvenega pomena tudi v šoli:

- pogovarjanje in poslušanje,
- psihoterapevtske spretnosti,
- delo v skupini,
- načrtovanje, izvajanje načrtov,
- odpravljanje in zmanjševanje škode,
- krepitev moči,
- dokumentiranje, pisanje, poročanje, raziskovanje,
- vodenje, pridobivanje sredstev,
- zagovorništvo ... (Flaker, 2003, v Meleš, 2016, str. 17)

Vloga socialnega delavca/ke je tudi v soustvarjanju k željeni spremembi skupaj z njim, ko se mu pridružujemo z zrcaljenjem telesa, tonom glasu, s preokvirjanjem ipd. Skozi vse te vrline lahko oblikujemo skupen načrt, ki bo primeren za vse, dostopen vsem. In tega dela v svetovalni službi kot starš z veliko dilemo ob vpisu nisem dobila. Če se trudim razumeti situacijo, verjetno zato, ker ni časa za poglobljanje. Vendar, kot pravita Čačinovič Vogrinčič in Šugman Bohinc (2002), si je za socialno delo potrebno vzeti čas, potrebno je vzpostaviti delovni odnos, saj le ta usmeri strokovnjaka v čas tukaj in zdaj. Ta delovni čas najbolj dragocen za sodelovanje v projektu pomoči.

Vloga socialnega dela pri delu z družino je, da so ljudje udeleženi v raziskovanju, da imajo odprt prostor za izražanje, za dileme, da so pri tem varni in da se jih sliši in vidi ter tukaj in zdaj podpre. Vse to je nujno potrebno, kajti zavedati se moramo, da sta družina in otrok v družini, največji eksperti iz izkušnji. Zato je nujno potrebno, da tega ne zanemarimo. In socialni delavci imamo čut, empatijo, toplino, sočutje ipd., kajti le s tem odnosom lahko pri človeku pričaramo občutek, da smo njihov spoštljiv in odgovoren zaveznik, da nam lahko zaupa in se nam odpre. To pa sem na svoji poti, pri vstopu otroka v osnovno šolo, zelo pogrešala.

1.7 VAROVALNI DEJAVNIKI IN DEJAVNIKI TVEGANJA

Varovalni dejavniki in dejavniki tveganja so eden od pomembnih vidikov, ki pomembno vplivajo na otrokovo doživljanje sveta okoli sebe. Predvsem pa so ključnega pomena, kako bo otrok doživljal sebe v neznanih situacija, koliko bo pridobil občutka lastne vrednosti, samozaupanja, samospoštovanja. Varovalni dejavniki in dejavniki tveganja so prisotni tako v družini kot v šoli oziroma tam, kjer otrok prebiva večino svojega časa. Zato je zelo pomembno, da ustvarimo okolje, ki bo po meri otrok, da otrok pridobi dobro izkušnjo, da zmore, da zna, da je vreden, spoštovan, edinstven in pomemben člen družbe. Oba dejavnika lahko nadomesti tako v šoli kot v družini. Več bo varovalnih dejavnikov, več bo občutkov moči, zagona, zaupanja, samospoštovanja.

Žibert (2017, str. 138) povzema avtorja Kobolta (2002) in Krajncana (2006), ki pravita, da dejavnike tveganja in varovalne dejavnike za nastanek čustveno vedenjskih motenj lahko najdemo v kombinaciji ključnih elementov, kot so družinski odnosi, otrokove osebnostne značilnosti, šola ter širše socialno okolje, vrstniki in socialno ekonomske razmere.

Mnoge stvari vplivajo na to, kako otroci izražajo čustva, tako z besedami kot z vedenjem. Ti učinki vključujejo: Vrednote in prepričanja o ustreznih in neustreznih načinih izražanja čustev, ki jih otroci učijo od staršev, skrbnikov in šolskega osebja, otroški temperament, čustveno vedenje, ki so se ga otroci naučili z opazovanjem ali izkušnjami in obseg teh izkušenj, v katerih so družine in otroci pod različnimi stresii.

Ruter (v Mikuš Kos, 1999, str. 25) ugotavlja, da štirikratno povečanje števila stresov v otrokovem življenju povzroči štiriindvajsetkratno povečanje pojavov poznejših psihosocialnih motenj. Navaja tudi, da šolski neuspeh krepi čustveno prizadetost in zmanjšuje uspešnost učenja.

Otrok se zaradi težav na področju učenja zapira vase, se odmika v svet, kjer razmišlja, zakaj se to dogaja njemu, ob tem se slabo počuti in izgublja pomemben občutek, da zmore in upanje, da bo sploh kdaj uspel.

Šola postane neprijetna, strašljiva zaradi ljudi, ki v njej učijo, ne pa zaradi učenja. Učitelji morajo biti čustveno topli in strokovni hkrati – »Ljudje z veliko začetnico«. Učitelji so vzgledi, ki vlečejo. Prvi otrokovi učitelji pa so starši. Če njim predstavlja šola nekaj groznega,

je otroku silno težko prebiti vsaj prva leta v šoli in na podlagi lastnih opažanj in ugotovitev zaključiti, da je šola krasna (Bregant, 2017, str. 31).

Vse to predstavlja varovalni dejavnik doma in v šoli.

Otroci se naučijo različnih načinov izražanja čustev, ki temeljijo na normalnih v njihovi družini in kulturi. Nekatere družine in kulture spodbujajo otroke, da izrazijo vrsto čustev, medtem ko druge družine spodbujajo otroke, da ne kažejo določenih čustev, kot so jeza ali ponos. Te razlike vplivajo tudi na to, kako se otroci naučijo uravnati svoja čustva (Kids Matter, b.d.).

Otrok iz družine prinese ne malo katero izkušnjo, s katero vstopa v svet odraslosti in odgovornosti. To lahko pomeni varovalni dejavnik ali dejavnik tveganja ob vstopu otroka v šolo ali ob odlogu šolanja.

Človek potrebuje v družini izkušnjo, da lahko pove, kdo je, kaj želi in da sprejme enako sporočilo od drugega, da bi se naučili živeti drug z drugim, ne drug proti drugemu. Temeljni občutek lastne vrednosti se razvije z izkušnjo, da si lahko izrazil svoja čustva, misli, želje, da si jih izrazil v odnosih z ljudmi, prevzel odgovornost zanje, se jih učil obvladati in spremeniti (Čaćinović Vogrinčič, 1995, str. 124).

Vsega tega in še več se otrok nauči skozi pristno izražanje staršev kot primarnih učiteljev na verbalni in neverbalni ravni, zato je pomembno, da naučimo svoje otroke, da izrazijo svoj uspeh, svojo nemoč. Vendar je žal v današnjem šolskem prostoru premalo prostora in časa za posluš otrokovih čustev. Ne nazadnje pa tudi premalo poučenosti o prepoznavanju otrokovih potreb, ki se kažejo tako na telesni kot psihični ravni, ki pa ju je nujno potrebno prepoznati.

Zato je tako zelo pomembna trditev, ki jo poda Čaćinović Vogrinčič (1995, str. 125), da je družina socialna skupina, kjer se začne učenje za samostojnost in povezanost – vse življenje raziskujemo ravnotežje med skrbjo zase in za druge, med vedenjem o sebi in o drugih. In »v svetu, ki se spreminja«, kot nam postavljajo nalogo Združeni narodi, raziskujemo odgovore starši in otroci, moški in ženske. Vsaka družina na svoj način ravna s tema potrebama in v pravilih, normah, vrednotah, v komunikacijskih vzorcih ali v vlogah določa relativno trajni način ravnanja.

Vse to bi bilo potrebno raziskovati v šoli, v zdravstvu, v vrtcu skupaj z družino, se soočati s stisko družine, ki ne ve, kaj narediti ob vpisu otroka v prvi razred, ko le ta še ni dopolnil šest

let ter skupaj z njo, z roko v roki prestopiti prag dvomov in skrbi. In vse to zame pomeni varovalni dejavnik družine in otroka za lepši danes in jutri v svetu otrok in nas odraslih.

Avstralska revija (Kids Matter, b.d.) piše, o statusu družine in pravi, da obstajajo številni razlogi, zakaj se otroci razlikujejo v načinu izražanja in obvladovanja svojih čustev. Te razlike so lahko posledica dogodkov, ki včasih vplivajo na otroke in družine, kot so hude ali kronične bolezni, travme ali težke socialne okoliščine. Na razlike v čustvenem izražanju otrok lahko vplivajo tudi posebne družinske ali kulturne vrednote in razlike v temperamentih otrok.

Kot pravi Čacinovič Vogrinčič (1995, str. 127), da tisti, ki imamo pomembno vlogo, pomagamo družini pri iskanju rešitev in virov moči, moramo vedeti, da tudi mi lahko začnemo le pri spoštovanju naše pravice do stvarnosti. Odgovorni smo zato, da soustvarimo izkušnjo o pravici do lastne stvarnosti, da bi iz te stvarnosti soustvarjali iskanje uresničljivih rešitev.

Če namreč otroku že zelo zgodaj uspemo pričarati lepoto in skrivnosti sveta, če se otrok zaljubi v življenje, kot pravi Zalokar Divjak (1995, str. 138), je to gotovo najboljša močna podpora iz katere bo črpal tudi vse ostale smiselne vsebine in negoval vrednote, kot so ljubezen, lepota, resnicoljubnost ...

Ljudje potrebujemo pomoč socialnega delavca za raziskovanje skupnih rešitev in ciljev, potencialov, ki jih skupaj odkrivamo v življenjskem svetu uporabnika. Raziskovanje je usmerjeno v načrtovanje rešitev, v odkrivanje virov moči in okrepitev teh (Rapoša Tanjšek, 2007, str. 12).

Ravno tako je v svetu otrok in staršev, kjer je potrebno ogromno raziskovanja in načrtovanja, da pridemo do rešitve, ki bo v prid otroka, ki je varovalni dejavnik v svetu otroka in hkrati največja popotnica z imenom »izkušnja« za celo življenje.

Ne smemo pa pozabiti na velik dejavnik tveganja, ki ga omenja Košak Babuder (2002 idr., str. 49), in to je revščina družine, v kateri se pojavljajo emocionalne in vedenjske težave bolj pogosto kot pri otrocih iz materialno bolj preskrbljenih družin.

Družbeni status družine pa ni edini pogoj, pomemben je tudi psihološki dejavnik družine. Nanaša se na:

- osebnostne značilnosti članov družine,
- cilje,

- pričakovanja družinskih članov,
- vzgojni slog,
- prepričanja staršev,
- pretekle izkušnje staršev s šolanjem in njihovi občutki ob tem in
- motivacijska prepričanja (Puklek Levpušček in Zupančič, 2009, v Kozjan, str. 29).

V tem primeru pa odlog ali vpis ne igra pomembnejše vloge, temveč pristop učitelja. Motivacija in nekdo, ki v družino verjame in ji stoji ob strani. Občutek, da zmore, da je vreden in da mu bo uspelo.

Košak Babuder (2002 idr., str. 50) navaja tudi zdravje in hrano, domače okolje, odnose med starši in otroki, duševno zdravje staršev in učne izkušnje izven doma. Vse to so dejavniki tveganja ali pa varovalni dejavniki za uspeh otrok in pridobivanja pozitivnih izkušenj. Navaja, da je že v obdobju pred šolo odvisno, koliko predpogojev bo otrok razvil za uspešno učenje. Velikokrat se zgodi, da imajo slabše razvito grafomotoriko, saj se otroci srečajo s pisalom v roki šele ob vstopu v osnovno šolo. Težava nastopi tudi pri otrocih, ki so se naučili, da vedno potrebujejo nekoga, predvsem odraslega, da jih vodi. V tem primeru se težave v šoli pokažejo pri samem reševanju problemov in nalog, ker se od njega pričakuje samostojno delo. Revščina vpliva tudi na nivo samopodobe in samozaupanja zaradi drugačnega statusa. Otrok se ne pokaže še tam, kjer bi lahko bil uspešen, saj ne verjame vase.

Na tem mestu je nujno, da svetovalna delavka prepozna ali začne spoznavati svet otrok in njihovih družin skozi pogovor, ki bi jo lahko pripeljal do približno realne slike posameznih družin. Vse to je bistvenega pomena za uspeh otrok v šoli.

Božič (2002 idr., str. 71) pravi, da je za otrokov socialni razvoj in status, bistvenega pomena socialna klima ožjega okolja. Upoštevanje psihosocialnih problemov pa zahteva od učitelja tudi pridobivanje veščin za okrepitev otrokove socialne zaznave in kognicije, komunikacijskih sposobnosti in socialne sprejetosti.

Starši se bojimo, da bi otroci ob vstopu v šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti naleteli na ne posluh in neznanje učitelja, ki ne bi prepoznal stiske, saj se lahko kaj hitro psihično stanje otroka razvije tako daleč, da kot pravi Hribar (2002 idr., str. 81) pride do anksioznosti, ki je odvisna od zunanjih kot notranjih dejavnikov. Izvor se lahko povezuje s štirimi področji: učencem, družino, šolo in učiteljem. Pomembna je opora in razumevanje s strani stroke ob takšnih pomislekih, kot so odlog ali vpis v šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti.

Ščuka (2007, str. 378) pravi, da je vsak opremljen s svojo resnico in vsaka je pravilna. Gre za njegovo resnico sveta, ki jo vidi s svojimi očmi, presoja s svojim razumom in doživlja s svojim duhom.

Celovit pogled na bodočega šolarja in na njegovo psihosocialno stanje je tisto, ki je ključnega pomena za razvoj in temelj za razumevanje samega sebe in sveta okoli nas. Vsaka dilema in dvom je priložnost za pogled z druge perspektive, ker če je že nastala dilema pomeni, da obstaja možnost za spremembo.

1.7.1 VAROVALNI DEJAVNIKI V ŠOLI

Čačinovič Vogrinčič (2006, v Majer, 2009, str. 22) opozori na vpliv socialne mreže otroka, ki je lahko vir moči, prijateljstva, samospoštovanja, lahko pa je tudi vir stresov, pritiskov, izkoriščanja, zlorabe, kar je velika ovira za dober razplet. Po Gillighanovem konceptu sestavljajo socialno mrežo otroka poleg staršev, sorojenci, stari starši, tete in strici, prijatelji, vrstniki, družinski prijatelji in vrstniki, sosedje, učitelji in odrasli mentorji.

Eden od varovalnih dejavnikov ali dejavnikov tveganja je tudi odnos med učiteljem in učencem, ki ga navaja Burnikova (2002 idr., str. 107), ki pravi, da šola nedvomno vpliva na psihosocialni razvoj otroka. Na različne načine sooblikuje otrokovo vedenje, čustvovanje in mišljenje ter njegovo psihosocialno delovanje. Burnikova (2002 idr., str. 118) govori tudi o tem, kako radi z grajanjem kaznujemo tisto, kar je narobe in tako radi spregledamo tisto, kar je dobro. Po isti shemo lahko krepimo tudi zaželeno vedenje, izdelke in uspehe.

Vendar bi se morali posamezniki v sodelovanju s starši in učenci tega zelo dobro zavedati, da bi zbudili pri vseh otrocih tisto nekaj, kar jih dela močne in sposobne ter kompetentne učence v razredu med vrstniki. Obstaja neskončno načinov, le časa zanje ni oz. si ga je težko vzeti, ali pa v šoli ni znanja o drugačnem pristopu ali načinu dela. Starši se pred vpisom v šolo pred dopolnjenim šestim letom še kako zavedamo vsega zgoraj naštetega, zato toliko dilem.

Čačinovič Vogrinčič (2008, str. 63) pravi, da bi tako rada prispevala k temu, da bi zmogli v šoli vedno znova konstruirati skupnost večglasnih mojstrov oziroma večglasno skupnost. Ker taka skupnost, po avtorici Sheili McNamee, zajame osebne zgodbe iz življenja učenca in ga opolnomoči za življenje. Koncept delovnega odnosa je opora, ki zagotavlja temelje: etiko participacije in ravnanje iz perspektive moči. Od tu dalje moramo učitelji, odrasli, samo še varovati prostor za neskončno raznolikost večglasnih mojstrov. Profil odpornega otroka B.

Bernarda (1997, v Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 37) je pomemben, ker nam pove, pri čem mora pomagati šola kot prostor, kjer učenec lahko razvije sposobnosti, zaznanje in veščine, ki pripomorejo k odpornosti. Včasih je ravno šola edino okolje, kjer učenec te sposobnosti lahko razvije. Potrebno je pogledati, kaj šola lahko in mora pripomoči k temu, da učenec razvije odpornost za življenje.

Nenehno se ponavljam in vztrajam pri miselnosti, da je potrebno preverit in pregledat vse okoliščine ob vstopu otroka v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti zato, da raziščemo varovalne dejavnike, ki jih otrok lahko pridobi v šoli.

Veščina odpravljanja problema je še en varovalni dejavnik v šoli, ki ga lahko šola skupaj z otrokom soustvari. Da se učenec nauči misliti in tvegati, potrebuje varen prostor in imeti mora dovolj časa; potrebuje, da dela v svojem tempu. Delo ni po meri učenca, če je za napako kaznovan s slabo oceno (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 38–39).

A kaj, ko je danes učni načrt zasnovan k hitenju učitelja, da bodo izpolnili merila nadrejenih, tisti, ki so sestavili učni načrt. Zaostankov si ne smejo dovoliti. Potrebno je hiteti in polovico učne snovi naložiti še za doma, kjer otrok tudi nima svojega prostega časa.

Čačinovič Vogrinčič (2008, str. 44) opisuje šolo kot okolje, ki bi otroku morala ponuditi skrb, ki nastaja iz izkušenj sprejetosti, spoštovanja, zaupanja, zanimanja. Ta skrb se kaže v odnosu med učiteljem in učencem, pa tudi v vzpostavljanju socialne mreže podpore, v skrbi, da je vsak otrok vključen. Ugotavlja se, da je premalo vrstniške solidarnosti, zato bi bilo potrebno v šoli ustvariti nove prostore za učenje solidarnosti in medsebojne pomoči.

Potrebna je dobra izkušnja, na začetku, za prihodnost, čeprav je zanimivo in tolažilno mnenje Mikuš Kos (1999 idr., str. 35), da zgodnje izkušnje niso usodne, vse je odvisno od poznejših izkušenj. Nova spoznanja potrjujejo, da je zgodnje prikrajšanosti in zgodnje slabe izkušnje možno nadomestiti ali kompenzirati s poznejšimi dobrimi.

Ta spoznanja so nam velika opora, sploh takrat, ko smo sprejeli odločitev in ostajamo v dvomih, kaj nas čaka in kako se bo otrok odzval in znašel v naših odločitvah.

2 PROBLEM

V magistrski nalogi raziskujem kakšne dileme doživljajo starši, učitelji in svetovalne delavke pri vpisu/odlogu otrok v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti, v celjski regiji. Dotaknila se bom pojmovanja otroka in otroštva, ki je po mnenju Krofliča (2011, str. 3) eno od osrednjih sporočil ved, da se lahko otrok optimalno razvija le, če ustreza strokovnim standardom oziroma starši sledijo strokovnim standardom. Razvojni odkloni in s tem družbena škoda, ki nastaja zaradi njih, pa so predvsem posledica napačne vzgoje. V teoriji sem se navezala tudi na vpliv odraslih, za katerega Čačinovič Vogrinčič pravi, da smo povsem zasegli svet otroka. Zrelost za vstop v šolo, ki je bil moj ključni povod za raziskovanje sem raziskovala skozi celotno nalogo in ugotavljala, kaj sploh pomeni zrelost in kako se kaže oziroma kako ga razumejo posamezne raziskovane osebe. Horvat in Magajna (1989, str. 149) vidita primernost za vstop v šolo predvsem v zahtevah, ki ga postavlja program prvega razreda osnovne šole. Hkrati pa je pogosto opaziti neodgovornost, premalo samostojnosti in nepotrpežljivost. Za kar pa sama menim, da je veliko odvisno tudi od karakterja otroka in ne nazadnje vzgoje. Pomembno se mi je zdelo dotakniti spoštovanje otroštva, ki je danes predvsem želja kot pa dobra praksa. Vse se hiti in se, po mnenju Čačinovič Vogrinčič, pripravlja na odraslost. Le malokrat sistem vzgoje in izobraževanja pomisli na situacije in vzgojo tukaj in zdaj ozirom za ta trenutek. Nihče ne pomisli na čustva otrok in staršev, ki ciklično vplivajo eden na drugega, ter ne nazadnje tudi na stiske učiteljev, ki v razredu prenašajo svojo stisko na otroke, kar lahko z gotovostjo trdim, saj sem bila spremljevalka otroka s posebnimi potrebami in sem bila priča pritiskov na učitelje s strani vzgojno-izobraževalnega sistema. Zanima me tudi problem čustev, ki otroka delajo uspešnega ali pa tudi ne, kar pa seveda ne moremo meriti, po mojem mnenju, z ocenami, ki pa so v trenutnem šolskem prostoru eno in edino merilo. Zanimal me je tudi izobraževalni sistem v tujini, ki velja za enega boljših, predvsem v skandinavskih državah in na Nizozemskem, kjer sem izpostavila tudi izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, ki je pri nas, lahko rečem tabu tema, a hkrati zelo pomembno vprašanje. Na ta del teorije sem se predvsem osredotočila zato, ker posebne potrebe ne nastanejo samo zaradi genetike, temveč jih lahko otrok razvija skozi stisko in neprijetno doživete situacije, če te nenehno doživlja. Zanimala me je tudi statistika Zavoda za šolstvo in ugotovila, da odlog šolanja pred dopolnjenim šestim letom starosti iz leta v leto narašča, kar predstavlja problem šolstvu in posledično lahko vidimo, da se poraja ogromno dilem pri starših glede razvoja njihovih otrok ob prezgodnjem všolanju. Seveda ne gre zanemariti vloge družine pri vsem tem, zato sem jo tudi izpostavila v teoriji in se meni

osebno zdi ključnega pomena. Ena izmed angleških teorij (Matter Kids, b.d.) daje velik pomen zagotavljanju učinkovite podpore otrokovemu čustvenemu razvoju, ki se začne s pozornostjo do njihovih občutkov in opazovanjem, kako jih upravljajo. Zanimalo me je, kako na to gledajo starši in strokovni delavci. S priznavanjem čustvenih odzivov otrok in z zagotavljanjem usmerjanja lahko starši, skrbniki in šolsko osebje otrokom pomagajo razumeti in sprejeti občutke ter razviti učinkovite strategije za njihovo obvladovanje. Zato sem se v raziskavi usmerila na medsebojno sodelovanje in pomoč med starši in strokovnimi delavci. V teoretičnem delu nisem mogla mimo varne navezanosti, ki je za otrokov razvoj tako pomembna in jo lahko močno okrušimo z napačnimi koraki. Erzar in Kompan Erzar (2011, str. 123) navajata, da je za otrokovo prihodnost bolje, umirjeno odraščanje in zrelost, kjer je večja fizična bližina in večja čustvena kontrola. V teoretičnem in raziskovalnem delu sem raziskovala, kakšne so vloge strokovnih delavcev v šolstvu in kakšna je njihova empatija do medsebojnih dilem in do dilem staršev. Barry Cournoyer (2013, v Meleš, 2016, str. 12) predstavi, kaj dela socialnega delavca kompetentnega in dobrega strokovnjaka: empatija, spoštovanje in avtentičnost. V raziskavi se je dalo skozi odgovore začutiti tudi ta pomemben del socialnega dela oziroma svetovalnega dela v šolstvu, na kar opozarja tudi Flaker (2003, v Meleš, 2016, str. 17), ki navede kvalitete socialnega dela, in sicer: pogovarjanje in poslušanje, psihoterapevtske spretnosti, delo v skupini, načrtovanje, izvajanje načrtov, odpravljanje in zmanjševanje škode, krepitev moči, dokumentiranje, pisanje, poročanje, raziskovanje, vodenje, pridobivanje sredstev in zagovorništvo. Pomemben del družine in šole pa so varovalni dejavniki in dejavniki tveganja, ki močno vplivajo na celosten razvoj otroka, ki ga Čačinovič Vogrinčič (2008, str. 37) povzame po B. Bernardu, ki pravi, da je profil odpornega otroka pomemben, ker nam pove, k čemu morajo pripomoči vsi, ki pridejo v stik z otrokom, da ta lahko razvije sposobnosti, zaznanje in veščine dobrega učenca. Včasih je ravno šola edini prostor, kjer učenec te sposobnosti lahko razvije. Poskušala bom dobiti vpogled na to, kaj šola lahko in mora pripomoči k temu, da učenec razvije odpornost za življenje.

Moj namen je bil, da bom s spoznanji, do katerih bom prišla, lahko pomagala odločitvam staršev otrok ob všolanju ali odlogu ter seveda tudi strokovnim delavcem z mojim delom predstavila dileme staršev, da jih bodo bolje razumeli. S pomočjo intervjujev bom analizirala dileme staršev in strokovnih delavcev ter opredelila vlogo svetovalne službe in učiteljev, ob vpisu otroka v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti. Da bom dobila celotno sliko razumevanja sem intervjuvala starše, učitelje in svetovalne delavce, da bo krog sklenjen

in da dobim vpogled sovplivanja in sodelovanja. Z intervjujem vseh navedenih bom dobila vpogled v perspektivo vseh vpletenih.

2.1 SMERNICE ZA INTERVJU

Smernice oz. vodilo za intervju – STARŠI:

- Kakšno vlogo ima mnenje vzgojiteljic na vašo odločitev pri vpisu /odlogu?
- Kako je potekal vpis/odlog v osnovno šolo?
- Kdo je bil tisti, ki je predlagal vpis/odlog, zakaj so razmišljali o odlogu, razlogi zato?
- Kakšno je vaše zaupanje v šolski sistem?
- Na koga ste se obračali v dilemi, kdo vam je svetoval, na kakšen način in koliko vam je pomagala izbrana opora?
- Kaj vas je pri odločanju podprlo in kaj oviralo?
- Kaj bi potrebovali, da bi se lažje odločali?

Smernice oz. vodilo za intervju – SVETOVALNA SLUŽBA:

- Kakšno vlogo imate vi kot svetovalna delavka pri vpisu otrok v osnovno šolo in kakšno mnenje imate o odlogu šolanja?
- Kakšne argumente uporabljajo starši, ko so v odločanju odloga/všolanja otroka?
- Kakšne občutke opazate pri starših ob vpisu/odlogu šolanja pred dopolnjenim šestim letom starosti?
- Na kakšen način pomagata staršem, ko se le ti znajdejo v dilemi, ko opazite stisko?
- Katere posledice opazate, če se pojavijo, pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti in katere so najpogostejše?
- Kako poteka sodelovanje med vami in starši, ko pridejo starši k vam z dilemo o vpisu/odlogu?
- Kateri so predlogi za odlog in razlogi?

Smernice oz. vodilo za intervju – UČITELJI/UČITELJICE:

- Kaj opazate pri otrocih, ki so bili všolani pred dopolnjenim šestim letom starosti z vidika kognitivnih sposobnosti, motoričnih sposobnosti, čustvenem stanju?
- Kako poteka sodelovanje med vami in starši?
- Kako poteka sodelovanje med vami in svetovalno službo v primeru, ko opazite stisko pri otroku?
- Kaj menite vi sam/-a o všolanju/odlogu otrok pred dopolnjenim šestim letom starosti?
- Opazite kakšne razlike med otroci, ki so se všolali pred dopolnjenim šestim letom starosti in otroci, ki so vstopili v šolo z že dopolnjenim šestim letom? Katere?

3 METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava na temo *Dileme staršev in strokovnih delavcev ob vpisu otrok v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti* je kvalitativna, v kateri sem z uporabo metode delno standardiziranih intervjujev zbrala opise raziskovanih oseb (Mesec, 1998). Tako sem lahko prišla najbližje celovitemu, vsebinsko bogatemu razumevanju, ki je smernica za praktično delo. Kvalitativno raziskavo sem izbrala zaradi najlažjega analiziranja in tako dobila najboljši vpogled v razmišljanja, dileme, čustva in izkušnje raziskovanih oseb. Raziskava je empirična, saj sem s pomočjo intervjujev zbirala nove izkustvene informacije – mnenja, stališča, razmišljanja, dileme intervjuvancev.

V tej raziskavi so zajeta tako teoretična orodja kot tudi izkustvena.

Raziskava je tudi eksplorativna in poizvedovalna, ker sem se med raziskovanjem seznanila s pogledom staršev, svetovalnih delavcev in učiteljic na dileme ob vpisu in odlogu otrok v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti ter definirala in poiskala njihove sestavine.

3.2 SPREMENLJIVKE/TEME

Oprelitev tem v raziskavi:

VŠOLANJE/ODLOŽITEV ŠOLANJA OTROK: Ugotavljala sem razlike med enimi in drugimi otroci, razmišljanjem spraševancev, odnos spraševancev na vpis in odlog. Zanimale so me prednosti in slabosti.

RAZVOJ OTROK: Zanimala so me opažanja različnih sistemov v šolstvu. Njihov pogled na opazovani sistem ter kateri otroci imajo močnejši občutek lastne vrednosti, samozaupanja, so bolj samozavestni in verjamejo vase. Predvsem tudi kakšna čustva se pojavljajo pri njih in drugih opazovanih otrocih, kakšna je socialna zrelost njih in drugih otrok.

POTREBA STARŠEV: Ugotavljala sem, kakšne potrebe imajo starši v času odločanja vpisa otroka v šolo oziroma v času odložitve. Spraševala sem jih, kje so iskali največ podpore, pomoči, potrditev za svoje odločitve in kaj so opazili.

SOCIALNA INTEGRACIJA: Raziskovala sem, kateri otroci se lažje integrirajo v šolsko skupino in samo šolsko delo.

OBRAVNAVA OTROK PRED VSTOPOM V ŠOLO: Raziskovala sem, kateri so ključni opaženi dejavniki, da lahko rečemo, da je otrok primeren za vstop v šolo.

3.3 MERSKI INSTRUMENTI ALI VIRI PODATKOV

Pri raziskavi sem uporabila merski instrument, vprašalnik delno standardiziran intervju, ki sem ga sestavila vnaprej ter na podlagi tega kdo bo moj sogovornik. Pripravila sem okvirna vprašanja, katera sem imela zaradi načina izvedbe intervjuja, možnost sproti oblikovati. S pomočjo treh različnih vodil za intervju sem opravila pogovor s starši, učitelji in svetovalnimi delavci/delavkami, se pravi da imam tri različne populacije. Ker sem imela veliko težav pri iskanju intervjuvancev, sem zaradi lažjega zbiranja odgovorov pošiljala vprašanja po mailu oziroma jih oblikovala z intervjuvanci po telefonu.

3.4 POPULACIJA IN VZORČENJE

Populacijo sestavljajo: 8 staršev, 2 učitelja in 4 svetovalni delavci v slovenskih osnovnih šolah ter starše, ki se srečujejo z dilemo vpisa/odloga v osnovno šolo pri otrocih, ki še niso dopolnili šest let na dan vstopa v osnovno šolo.

V svojo raziskavo bom vključila tri različne populacije.

Prva populacija so starši otrok, njihovi otroci pa še niso dopolnili šest let starosti. Populacija je heterogena, saj se razlikujejo po spolu, starosti, izobrazbi in gmotnem položaju. Stvarni pogoj so štirje starši otrok, pri katerih otroci še niso dopolnili šest let v času vpisa v osnovno šolo in se odločajo za vpis/odlog šolanja v tem starostnem obdobju. Časovni pogoj je vpis otrok v šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti ali odlog šolanja v tem starostnem

obdobju v obdobju zadnjih dveh let. Krajevni pogoj je, da v času intervjuja obiskujejo vrtec/šolo v celjski regiji.

Druga populacija so učitelji/učiteljice v osnovni šoli. Populacija je heterogena, saj se razlikujejo po spolu, starosti in dohodku in bodo poučevali bodoči prvi razred osnovne šole v celjski regiji. Stvarni pogoj sta dve učiteljici, ki poučujeta prvi razred osnovne šole v celjski regiji. Časovni pogoj je všolanje/odlog otrok v času pred dopolnjenim šestim letom starosti, v obdobju zadnjih dveh let. Krajevni pogoj je, da so učiteljice zaposlene v osnovnih šolah celjski regiji, kjer se bodo ti otroci šolali.

Tretja populacija so svetovalne delavke/delavci v osnovni šoli. Populacija je heterogena, saj se razlikujejo po spolu, starosti in dohodku in so zaposleni v svetovalni službi na osnovnih šolah v celjski regiji. Stvarni pogoj bodo štiri svetovalne delavke/delavci, ki vpisujejo otroke v prvi razred osnovne šole v celjski regiji. Časovni pogoj je všolanje/odlog otrok v času pred dopolnjenim šestim letom starosti v obdobju zadnjih dveh let. Krajevni pogoj je, da so svetovalne delavke/delavci zaposleni v osnovnih šolah celjske regije.

Vzorec je slučaj, saj le ta temelji na načelu, da mora imeti vsaka enota populacije pri izboru enake možnosti, da pride v vzorec (Mesec, 1997 a, str. 81). Pri iskanju ljudi sem imela veliko težav, ker niso želeli v živo odgovarjati na intervju. Tako sem preko različnih poznanstev prišla do vseh intervjujev.

Značilnost moje populacije je težka odločitev za všolanje otrok pred dopolnjenim šestim letom starosti in dileme staršev, ki so otroke v tem časovnem obdobju všolali. Pri svetovalnih delavcih kot varuhih otrok pa sem raziskovala kako postopajo v primeru stisk, težav všolanih otrok pred dopolnjenim šestim letom starosti. S svojo raziskavo sem skušala raziskati dileme staršev in strokovnih delavcev, ki so v stiku z otroki ob vpisu/odlogu v tej konkretni problemski situaciji.

3.5 ZBIRANJE PODATKOV

Podatke sem zbirala s spraševanjem (intervju), ki je potekalo v obliki verbalnega in pisnega komuniciranja. Izbrala sem starše, ki so všolali ali odložili otroke, ki pri vstopu/odlogu v osnovno šolo še niso dopolnili šest let, učitelje/učiteljice prvih razredov ter svetovalne delavke, ki se srečujejo z vpisi/odlogi otrok v osnovno šolo na območju celjske regije.

Moj cilj je bil, da bom lahko s spoznanji, do katerih sem prišla, pomagala odločitvam staršev otrok ob všolanju ali odlogu.

Vire podatkov sem pridobivala z individualnimi delno standardiziranimi intervjuji, zaradi lažjega vodenja pogovora, v katerem so se odpirala in porajala nova vprašanja, dvomi. Intervju sem izvedla v obliki dialoga, dala pa sem tudi možnost diskretnosti pisanja odgovorov. Spraševance sem opozorila, da jim na odgovore, v primeru, da se jim zdijo preveč osebni ali neprimerni, ni potrebno odgovoriti. Pri intervjujih sem se trudila, da sem postavljala odprta vprašanja, ki so potekala v njim razumljivem jeziku in so tako lahko tudi sami uporabljali pogovorni jezik. Intervjuje sem opravljala tudi preko spletne pošte zaradi pomanjkanja časa intervjuvancev. Predvidenega časa za intervju nisem določila, sem pa imela ogromno težav s pridobivanjem odgovorov, zaradi strahu, da ti ne bodo anonimni, tako je delo potekalo okvirno nekje 4 mesece preden se prejela vseh 16 odgovorov na intervju. Intervjuje sem opravljala tudi preko spletne pošte zaradi pomanjkanja časa intervjuvancev. Ker sem tudi sama vključena v raziskovanje, bo del raziskave temeljil tudi na mojem doživljanju problema, zato sem proučevala tudi svoje dogajanje, opisovala svoje ravnanje v situaciji in reakcije na dogajanje. Tako gledano lahko rečem, da sem sama raziskovalni element.

3.6 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Zbrane podatke sem obdelala kvalitativno. Najprej sem napisala intervjuje in poiskala raziskovalce, ki so bili pripravljeni sodelovati v moji raziskavi. Zbrane rezultate raziskav sem obdelala s kvalitativno analizo s pomočjo kodiranja, ki sem jih razvrstila v tabelo. Tabelo sem razdelila na število izjav. Starši od A1–A116, svetovalni delavci od B1–B77, učitelji od C1–C50. Začela sem s konkretnimi povzetki izbranih enot gradiva (pojmi) in nadaljevala v kategorije. Pri odprtem kodiranju je šlo za deževanje idej, saj sem zapisovala vse pojme, ki so mi prišli na misel. Oblikovala sem kategorije tako, da sem združila kode, ki so vsebinsko

enake/podobne, nato pa jih zapisala v cilje raziskave. Iz posameznih kategorij sem naredila skupni opis kategorij. Dobljene in definirane kategorije sem nato primerjala med seboj.

Tabela 1: Izsek tabele (postopek kodiranja je razviden iz priloge 1)

Št. izjave	Prepisana izjava	Pojem	Kategorija	Tema
A2	Lahko preceni, ali je otrok pripravljen za šolo.	Oceni pripravljenost otroka za vstop v šolo.		Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
B26	Oseбно menim, da če je otrok osebnostno še nezrel, je odložitev smiselna.	Osebnostna nezrelost je lahko razlog za odložitev	Smisel odložitve.	Vloga svetovalne/-ga delavke/-ca pri vpisu/odlogu.
C15	Zelo pomembno sodelovanje. Socialna delavka bi morala dobro poznati vse otroke.	Nujno potrebno, da svetovalna delavka pozna posebnosti vsakega otroka.	Delo z otroki.	Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno službo.

Posamezne intervjuje sem razporedila po tabeli in jih po skupnih in pomembnih izjavah združila v končno tabelo ter jim določila stopnjo dileme z oceno od 1, ki pomeni najmanj dilem, do ocene 3 ki pomeni največ dilem. Tabela je razvidna v rezultatih z razpravo.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

Tabela 2: Izjave anketiranih staršev

TEMA	STARŠI							
	INTERVJU 1	INTERVJU 2	INTERVJU 3	INTERVJU 4	INTERVJU 5	INTERVJU 6	INTERVJU 7	INTERVJU 8
	A1–A11	A12–A31	A32–A43	A44–A54	A55–A86	A87–A95	A96–A107	A108–A116
Vloga vzgojiteljice ob dilemah staršev	✓ Strokovno spremljanje otrokovega razvoja ✓ Oceni pripravljeno st otroka ✓ Odločitev v dogovoru	✓ Strokovno spremljanje otrokovega razvoja ✓ karakter otroka ✓ odločitev v dogovoru	✓ pomembnost informacij ne vpliva na odločitev ✓ odločnost staršev prevlada	✓ pomembnost informacij ne vpliva na odločitev	✓ Skeptičnost staršev do mnenja ✓ Zaupanje ne vpliva na odločitev ✓ Napredek v razvoju pri vpisu	✓ Mnenje ne vpliva na odločitev	✓ Zaupanje v mnenje ✓ Odločitev v dogovoru ✓ Poznavanje lastnega otroka	✓ Ni potrebe po mnenju ✓ Čustvena in socialna nezrelost – mnenje ni vplivalo na odločitev
	OCENA: 1	OCENA: 1	OCENA: 1	OCENA: 1	OCENA: 1	OCENA: 1	OCENA: 1	OCENA: 1
Podpora in ovire pri odločanju	✓ Starševsko prepričanje za pripravljeno st všolanja ✓ Podpora s strani vzgojiteljice ✓ Ovira svetovalna delavka na šoli	✓ Podpora s strani socialne mreže in strokovnih delavcev ✓ Ovira s strani svetovalne delavke na šoli	✓ Kljub oviram odločno vztrajanje	✓ Želja otroka	✓ Drugi starši	✓ Brezskrbno otroštvo ✓ Ovira s strani vrtca	✓ Skupna odločitev ✓ Ni prostora in časa za razreševanje dilem ✓ Pomanjkanje informacij o virih pomoči	✓ Socialna mreža
	OCENA : 2	OCENA: 3	OCENA: 1	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 2	OCENA: 3	OCENA: 3
Zaupanje v šolski sistem	✓ Visoko zaupanje zaradi znanj, ki jih imajo strokovni delavci v šolstvu	✓ Odločitev šole vplivala na zaupanje ✓ Prepričanje, da je za otroke dobro poskrbljeno	✓ Otroci imajo premalo časa	✓ Zaupanje v učitelje ✓ Preobsežen učni načrt z veliko balasta	✓ Nestrokovnost učitelja ✓ Šolski sistem tovarna ✓ Netolerantnost do obnašanja in znanja ✓ Odlogi kažejo na nezaupanje	✓ Pomanjkanje informacij ✓ Preveč birokracije ✓ Dolge čakalne vrste, ko je potrebna pomoč otroku	✓ Preveč birokracije ✓ Dolge čakalne vrste, ko je potrebna pomoč otroku	✓ Premalo gleda na čustva otrok – preveč storilnostno naravnana
	OCENA : 1	OCENA: 1	OCENA: 3	OCENA: 2	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 3

Tabela 3: Izjave anketiranih staršev

TEMA	STARŠI							
	INTERVJU 1	INTERVJU 2	INTERVJU 3	INTERVJU 4	INTERVJU 5	INTERVJU 6	INTERVJU 7	INTERVJU 8
	A1–A11	A12–A31	A32–A43	A44–A54	A55–A86	A87–A95	A96–A107	A108–A116
<i>Pomoč v dilemah</i>	✓ Vzgojiteljica, socialna delavka in socialna mreža	✓ Svetovalna delavka	✓ Odločnost staršev – samozaupanje ✓ Prikaz dela v prvem razredu – lažja odločitev	/	✓ Predvsem očitki ✓ Izkušnja pokaže, da je treba poslušati sebe ✓ Samozaupanje ✓ Pomoči niso dobili nikjer	✓ Šolska svetovalna služba – socialna delavka	✓ Pri učiteljici in vzgojiteljici	✓ Pri vzgojiteljici, svetovalni delavki ✓ samozaupanje
	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 1	/	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 2
<i>Potek vpisa/odloga</i>	✓ vabilo	✓ Vlogo za odložitev podpreti z zdravniškim, pedopsihološkim mnenjem in mnenjem vzgojiteljice ✓ Odloči komisija	✓ Vabilo za vpis in vloga za odlog ✓ Mnenje pedopsihologa, osebnega zdravnika in vzgojiteljice	/	✓ Običajen vpis, kratek pogovor ✓ Prisotnost otroka ✓ Izpolnjevanje obrazcev ✓ Ni bilo podane informacije o možnosti odloga	✓ Vabilo, vloga za odlog in pridobivanje strokovnega mnenja, kot dokazilo ✓ Sama vloga in predlog staršev ne zadostuje za odlog	✓ Uraden vpis, brez otrok ✓ Poziv šole po zakonu	✓ Uraden vpis brez otroka – kasneje pripravili za otroke srečanje z bodočimi prvošolci (igrana predstava, pogostitev)
	OCENA: 1	OCENA: 2	OCENA: 3	/	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 2
<i>Razlogi za odlog/vpis</i>	/	✓ Čustvena zrelost, samozavest, odnos do šole	✓ Čustvena zrelost ✓ Mnenje drugih staršev	/	✓ Pomanjkanje časa za potrebe otrok ✓ Prešibki temelji za vpis ✓ Prehud tempo ✓ Glas otroka	/	✓ Prenizka starost	/
	/	OCENA: 3	OCENA: 3	/	OCENA: 3	/	OCENA: 3	/

Tabela 4: Izjave anketiranih staršev

TEMA	STARŠI							
	INTERVJU 1	INTERVJU 2	INTERVJU 3	INTERVJU 4	INTERVJU 5	INTERVJU 6	INTERVJU 7	INTERVJU 8
	A1–A11	A12–A31	A32–A43	A44–A54	A55–A86	A87–A95	A96–A107	A108–A116
<i>Potreba staršev v času odločanja</i>	✓ Strokovno testiranje vseh otrok pred vstopom v OŠ	✓ Pomoč s strani strokovnih delavcev	/	✓ Mnenje strokovnih delavcev in prepričanje starša	✓ Potreba po strokovnem izobraževanju ✓ samoodločanje	/	/	/
	OCENA: 3	OCENA: 2	/	OCENA: 3	OCENA: 3	/	/	/

Tabela 5: Izjave anketiranih svetovalnih delavcev

TEMA	SVETOVALNI DELAVCI			
	INTERVJU 1	INTERVJU 2	INTERVJU 3	INTERVJU 4
	B1–B23	B24–B36	B37–B54	B55–B77
<i>Vloga svetovalnega delavca pri vpisu/odlogu</i>	✓ vpis otrok ✓ pogovor o posebnostih pri otroku ✓ izda odločbo ✓ pomoč pri izvedbi sprejema ✓ pomoč pri izvedbi sprejema ✓ prvošolcev ✓ pridobi mnenje vzgojiteljice	✓ svetuje pri dilemah ob vpisu ✓ ni vpliva na odločitev	✓ pridobivanje podatkov iz baze ✓ sodelovanje šolskih svetovalnih služb ✓ zanimanje za družine (lokacijsko) ✓ formalno izpolnjevanje obrazcev ✓ podajanje osnovnih informacij ✓ nudenje podpore in pomoči staršem	✓ vzpostavitev prvega stika ✓ zbiranje osebnih podatkov ✓ podajanje informacij o postopku odložitve in napotitve ✓ sodelovanje v timu s posredovanjem mnenja o otroku
	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 1	OCENA: 3

Tabela 6: izjave anketiranih svetovalnih delavcev

TEMA	SVETOVALNI DELAVCI			
	INTERVJU 1	INTERVJU 2	INTERVJU 3	INTERVJU 4
	B1–B23	B24–B36	B37–B54	B55–B77
<i>Razlogi za odlog/vpis</i>	✓ socialna in čustvena nezrelost, kronološka starost, zdravstveno stanje otroka	✓ Težave z govorom, čustvena in socialna nezrelost	/	✓ Nizka kronološka starost in otrok ne izkazuje zrelosti ✓ Težave pri zbranosti, sledenju šolskim pravilom/navodilom, nujnosti opravljanja domačih nalog ✓ Zdravstvene, govorne težave
	OCENA: 3	OCENA: 3	/	OCENA: 3
<i>Argumenti staršev za vpis/odlog</i>	✓ Čustvena in socialna nezrelost ✓ Kronološka starost, zdravstvene težave, pomanjkljivo znanje slovenskega jezika	✓ Rad se igra, ne more skoncentrirano sedeti, želijo zanj brezskrbno otroštvo	/	✓ Nizka kronološka starost, pomanjkanje veščin za uspešno delo v šoli, zdravstvene težave, govorne težave, motnje koncentracije ✓ Strah, da ne bo nadaljeval šolanje z vrstniki vrtca
	OCENA: 3	OCENA: 1	/	OCENA: 3

Tabela 7: Izjave anketiranih svetovalnih delavcev

TEMA	SVETOVALNI DELAVCI			
	INTERVJU 1	INTERVJU 2	INTERVJU 3	INTERVJU 4
	B1–B23	B24–B36	B37–B54	B55–B77
<i>Občutki staršev</i>	✓ Tesnoba, strah, vznemirjenost	✓ Zaskrbljenost ✓ Odločnost	✓ Pričakovanja o ugoditvi njihovi prošnji ✓ Prikrivajo resnico o stanju otroka, prilagajo svojim potrebam in željam	✓ Iščejo podporo pri strokovnih delavcih različnih profilov ✓ Nizko zadovoljstvo s strokovnimi delavci
	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 3
<i>Pomoč s strani svetovalne delavke/ca</i>	✓ Usmerjanje k vzgojiteljici otroka	✓ Čas za pogovor o delu in obveznostih prvošolčkov ✓ Svetovanje staršem, da pridobijo mnenje vzgojiteljice	✓ Predstavitve prednosti in slabosti vžolanja/odloga ✓ Pomembnost poslušanja	✓ Potreba po pogovoru ✓ Testiranje otrok ✓ Usmerjanje k vzgojiteljici
	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 3	OCENA: 3
<i>Opažene posledice vžolanih otrok pred dopolnjenim šestim letom starosti</i>	✓ Težave otroka niso povezane s kronološko starostjo ✓ Težave z grafomotoriko, pozornostjo, organiziranostjo, koncentracijo ✓ Potrebna vzpodbuda	✓ Eni prilagodljivi, drugi manj ✓ Pomembna vloga vzgojiteljic, učiteljic	✓ Ne sledijo pouku, navodilom, slaba fino in grobo motorika ✓ Jokavost, trma, upor, intorvertiranost	✓ Težave pri sledenju šolskega dela, želja po igri, potrebujejo več krajših odmorov in gibanja ✓ Učni rezultati niso skladni s sposobnostmi otrok
	OCENA: 3	OCENA: 1	OCENA: 3	OCENA: 3
<i>Sodelovanje med starši in strokovnimi delavci</i>	✓ Sodelovanje z različnimi strokovnimi službami ✓ Pridobivanje mnenj vzgojiteljice, strokovnih delavcev ✓ Odločitev tima	✓ Pomembno zaupanje, razumevanje in čas za pogovor	/	✓ Pomemben prijazen pristop
	OCENA: 2	OCENA: 3		OCENA: 1

Tabela 8: Izjave anketiranih učiteljev

TEMA	UČITELJI	
	INTERVJU 1	INTERVJU 2
	C1–C26	C27–C50
<i>Mnenje učiteljice</i>	✓ Svetovala, da se otroka izpiše iz prvega razreda ✓ Želja otroka ni dovolj ✓ Pomembno, da zna poskrbeti zase, da se obleče, da ima večšine osnovne higijene, da ima fino in grafomotoriko ✓ Potrebna čustvena zrelost otroka	✓ Veliko zavisi od vzgoje otroka ob prihodu v šolo ✓ Starost otroka ni vedno pogojena z zrelostjo ✓ Učni načrti se preveč spreminjajo ✓ Bolje vpisati otroke, ki so že dopolnili 6. let starosti ✓ Pri 6. Letih starosti samostojnost boljše razvita, čustvena sposobnost bolj razvita ✓ Manj je igre, več je dela v prvem razredu OŠ
	OCENA: 1	OCENA: 3
<i>Opazanja učiteljice pri otrocih v šolanih pred dopolnjenim 6. Letom starosti</i>	✓ Ni veliko razlik pri kognitivnih in motoričnih sposobnosti ✓ Veliko se dela na glasovnem zavedanju in motoričnih vajah ✓ Veliko razlik na čustvenem področju ✓ Od velikosti skupine odvisne težave samozavestjo	✓ Nekateri otroci potrebujejo več časa nekateri manj ✓ Kognitivne sposobnosti so različno razvite pri različni starosti ✓ Ni bilo opaziti, da so kognitivne sposobnosti pogojene s starostjo ✓ Kognitivne sposobnosti že v osnovi slabše razvite – težava današnjega časa ✓ Motorične sposobnosti niso pogojene s starostjo ob vstopu v šolo ✓ Čustvene sposobnosti pogojene s starostjo, na to vplivajo tudi starši ✓ Šolski sistem preveč ukvarja z učnimi načrti, premalo poudarka na čustvih
	OCENA: 2	OCENA: 1
<i>Sodelovanje med učiteljico in starši</i>	✓ Dobro ✓ Oris prednosti in slabosti v šolanja pred dopolnjenim šestim letom starosti ✓ Doslednost, razvijanje delovnih navad pri otroku tudi doma ✓ Staršem se predstavi pot sodelovanja ✓ Skupno navajanje otrok na samostojnost in odgovornost	✓ Več je ukvarjanja s starši, ki se z vstopom v šolo srečujejo prvič ✓ Vzeti čas za pogovor ✓ Skupno sodelovanje s poudarkom na odgovornosti in samostojnosti otroka
	OCENA: 1	OCENA: 1
<i>Sodelovanje med učiteljico in svetovalno službo</i>	✓ Z roko v roki ✓ Svetovalna delavka vedno povabljena na razgovor s starši, ki jih opravi učiteljica ✓ Poznavanje posebnosti vsakega otroka	✓ Svetovalno delavko se seznani s posebnostmi otrok ✓ V prvem razredu več sodelovanja zaradi podajanja informacij o delu
	OCENA: 1	OCENA: 2
<i>Razlike med otroki po kronološki starosti</i>	✓ Velik pripis se daje na starše kako pripravijo otroka na šolo ✓ Čustvena stabilnost ✓ Velika vloga na vrtcu katerega je otrok obiskoval ✓ Pri nekaterih otrocih izoblikovane vse spretnosti ✓ Težave otroka že ob rojstvu	✓ Ni opaziti posebnih razlik ✓ Različno razvite sposobnosti, ki jih je potrebno krepite
	OCENA: 1	OCENA: 1

Tabela 9: Legenda

<i>INTERVJUVANCI</i>	<i>OCENE INTERVJUVANCEV O ŠTEVILU DILEM OZ. PROBLEMOV</i>
<i>starši</i>	<i>1- malo dilem, 2- veliko dilem, 3- zelo veliko dilem</i>
<i>svetovalni delavci</i>	<i>1- malo dilem, 2- veliko dilem, 3- zelo veliko dilem</i>
<i>učitelji</i>	<i>1- malo dilem, 2- veliko dilem, 3- zelo veliko dilem</i>

4.1 RAZPRAVA

Iz tabele lahko vidimo, da je **vloga vzgojiteljice** za starše tako pomembna kot nepomembna. Kljub temu, da njeno mnenje ni vplivalo na starševsko odločitev, so ga vseeno želeli slišati. Večina staršev je bila mnenja, da vzgojiteljica večino dneva preživi z otroki, zato otroka lahko dobro opazuje in vidi njegov karakter, na podlagi katerega lahko predvidi primernost za vstop v osnovno šolo. Sama imam izkušnjo, ko je svetovalna delavka, po poklicu psihologinja, na moje razloge, da je vzgojiteljica mnenja, da hčerka še ni primerna za v šolo, odgovorila, da vzgojiteljica ni strokovna delavka, zato njeno mnenje ne vpliva na odločitev komisije. Za vse odgovore sem podala **oceno 1**, saj starši nimajo veliko dilem, če jih vzgojiteljica dobro argumentira oziroma so prepričani v svoj prav, zaradi česar ne čutijo dileme in posledično stiske ob tem.

Hkrati pa lahko opazimo iz tabele raziskave, da je pod temo **Pomoč s strani svetovalne delavke** bil odgovor, da jih le ta usmerja, da se pogovorijo z vzgojiteljico, zato sem ovrednotila stopnjo dileme z **oceno 3**, saj je bila svetovalna delavka v dilemi in ni vedela, kaj naj drugega svetuje staršem, kot da jih usmeri k mnenju vzgojiteljice. Zelo pomemben je v tem prelomnem obdobju, kako vsak izmed nas pomembno prispeva k dobrobiti otrok (Bregant, 2014). Dr. William Glasser (2001, str. 13) pravi: »Smo živa bitja, torej hočemo preživeti kot posamezniki in kot vrsta. Za to bomo storili vse. Preživimo lahko le, če se naučimo prostovoljno sodelovati; prisilno sodelovanje ni sodelovanje.«

Osrednjega pomena je mnenje vzgojiteljice, ki ga starši kot tudi svetovalni delavci potrebujejo, četudi ga potem nekateri od staršev niso upoštevali. Ravno tako so bili straši mnenja, da so dobili **podporo** s strani vzgojiteljice. Razvidno je tudi, da so zaznali mnogo ovir s strani svetovalne delavke, kar sem začutila tudi sama ob vpisu otroka. Nikakor ni želela slišati mojih občutkov in opažanj, kaj šele, da mi nudila podporo oziroma me vsaj skušala razumeti, kar je na mestu dogovarjanja ključnega pomena. Gabi Čačinovič Vogrinčič (2008) je mnenja, da je šolska svetovalna služba prostor, kjer se iščejo viri moči in sodelovanja v šoli, kjer se vsakokrat utrjujejo strokovne in človeške moči za pomoč in podporo, da se zagotavlja razvojni napredek in napredek v učenju ter doseganju ciljev, ki so za vse v korist. Je pa iz tabele razvidna tudi ovira s strani vrtca, ki jo eden izmed staršev izpostavi, ki je nastala z nestrinjanjem vzgojiteljice, da se otroka vpiše v šolo. Tukaj sem dala **oceno 2**, ki pomeni srednjo stopnjo zaupanja, saj je razvidna tudi želja starša po brezskrbnem otroštvu.

Kar je v skladu z mnenjem Čačinovič Vogrinčič, ki pravi, da moramo pustiti otrokom, da so otroci, ne pa da jih pripravljamo na odraslost. Veliko je bilo razreševanja dilem s socialno mrežo, ki pa je povzročala največ stisk in težav pri starših. To lahko potrdim tudi iz svoje izkušnje, saj sem dobila deljena mnenja in nisem vedela, kaj z njimi naredit.

Visoko stopnjo dileme povzročata **želja otroka in drugi starši**, ker si starši želijo slišati otroka, a jim družba/drugi starši narekujejo, da otrok ne more sodelovati pri tako pomembnih odločitvah in temu verjamejo. Čibašek (2015, str. 36) v svojem diplomskem delu piše, da moramo opaziti otrokove potrebe, ki jih ne smemo soditi po sebi in jim omogočiti, da jih s pomočjo odraslih v vedno večji meri zadovoljujejo sami.

Zanimalo me je zaupanje v šolski sistem glede na porast odloga šolanja. Z raziskavo sem ugotovila, da je zaupanje zelo nizko, ravno zaradi pomanjkanja časa, ki je posledica preobsežnega učnega načrta. Slednje se je pokazalo na eni izmed raziskovanih šol, kjer je bila nestrokovnost učitelja posledica, da ni znal objektivno oceniti znanja otrok zaradi birokracije in preveč storilnostno naravnane šolskega sistema. To pa je past za strokovne delavce, ki se nimajo časa poglobljati v čustva otrok. To pripelje do čustvenega zloma. Starši so obupani, saj se na strokovno pomoč čaka predolgo, ker so dolge čakalne vrste. Po besedah Juula (2008, str. 36, v Čibašek, 2015) še vedno ne znamo slišati, videti, kaj šele izpolniti potrebe otrok. Gledamo z očmi odraslih in preglasimo tudi otrokov glas, kot ga najbolje znamo (Čačinovič Vogrinčič, 2013 v Čibašek, 2015). Tukaj je bilo največ dilem z naše (starševske) strani. Problem dela v strokovnih institucijah je ta, da se podaja obsežno diagnosticiranje, ki ni v razumljivem jeziku staršev. Ponujajo se kompenzacijske dejavnosti, ki pa ne prinesejo pričakovanega izboljšanja in znanja staršem (Kroflič, 2011, str. 3).

Starši so tudi povedali, da so iskali **pomoč ob dilemah** pri vseh strokovnih delavcih, a pomoči niso dobili, razen, kot je že pokazalo v prejšnjih razpravah, pri vzgojiteljici. Predvsem so nekateri naravnani na samozaupanje, kar je lahko dobra olajševalna okoliščina za vse bodoče situacije, saj bodo ti starši lahko lažje usmerjali otroke ob stiskah in težavah, ker jih sami, glede šolanja, nimajo. Tukaj bi lahko govorili o čustveni varnosti otroka, ki jo ima otrok z odraslo osebo, kjer se varuje njegovo dostojanstvo in potrebo po osebnem razvoju. Čustvena varnost je zelo pomembna, da je otrok v šoli lahko uspešen (Šugman Bohinc, 2011 v Čibašek, 2015, str. 38).

Sam potek vpisa/odloga v šolo je pokazal predvsem rutinsko naravnano opravilo, kjer ni bilo zaznati nekega dialoga in sodelovanja med starši in svetovalnimi delavci. Starši povedo, da

jim nihče ni povedal o možnosti odloga, da so morali sami prositi za predstavitev te možnosti. Izkaže se, da je bistvenega pomena mnenje pedopsihologa in osebnega zdravnika; da pa povprašajo tudi vzgojiteljico o razvoju otroka. Kar je bilo zame presenetljivo, saj mi je bilo rečeno, da vzgojiteljica ni strokovna delavka, ki bi imela vpliv na odločitev ostalih strokovnih delavcev. V povprečju je ocena pokazala visoko stopnjo dileme staršev. Ravno tako je **vloga svetovalnega delavca pri vpisu/odlogu**, ki pa je pokazala visoko stopnjo (**skupna ocena 3**) dileme s strani svetovalnih delavcev, saj je razvidna visoka potreba po mnenju vzgojiteljic, sama svetovalna služba nima vpliva na odločitev, ker o vsem odločajo strokovne službe v zdravstvu z različnimi merskimi instrumenti. Vse, kar lahko je, da svetujejo in slišijo dileme in stiske staršev. Njihova naloga je formalno vpisovanje otrok, pri tem pa nimajo pomembnejše naloge odkrivanja otrokove osebnosti in čustvene razvitosti, kar pa bi bilo nujno potrebno.

Močno so me zanimali **razlogi za odlog/vpis** otroka pred dopolnjenim šestim letom starosti, ki pa so me zaradi pomanjkljivosti odgovorov zelo presenetili. Odgovori, ki so bili podani so bili zelo tehtni, nekateri starši pa na ta vprašanje enostavno niso imeli odgovora. Starši so povedali, da jim bistveno dilemo predstavlja čustvena zrelost otroka ter samozavest, saj po mnenju Horvata in Magajne (1989, str. 119) čustvena napetost otroka zavira pri njegovem telesnem razvoju, zato je potrebno, da le tega razvije pred vstopom v osnovno šolo. Podobna menja je opaziti tudi s strani svetovalnih delavcev in učiteljic. Nekatere svetovalne delavke omenjajo tudi, da starše skrbijo težave z govorom, nizka kronološka starost in ne izkazovanje zrelosti otrok.

Horvat in Magajna (1998, str. 125) navedeta najpogostejše razloge za upočasnen motorični razvoj pred vstopom v šolo:

- slaba telesna kondicija,
- nepravilen telesni razvoj,
- slabši intelektualni razvoj,
- slab živčni nadzor mišičnih struktur,
- pomanjkanje spodbujanja k aktivnosti od staršev ter ob enem pretiravanje v treniranju specifičnih gibov.

Po mnenju avtorjev bi lahko rekla, da imajo pomemben vpliv tako starši kot šolski učni načrt, ki otroke premalo spodbuja h gibanju in jih trpa v šolske klopi kjer preživijo večino svojega dopoldanskega časa. Tukaj gre za najvišjo stopnjo dilem, v povprečju ovrednoteno z **oceno 3**.

Podobno razmišljanje imajo ob tem vprašanju tudi svetovalne delavke, ki omenijo še težave pri zbranosti vpisanih otrok, ki že obiskujejo prvi razred, da težko sledijo šolskim navodilom in ne razumejo pomena opravljanja domačih nalog. Ena izmed učiteljic je svetovala staršem, da otroka izpišejo in ga vpišejo naslednje leto, ker otrok ni dosegal minimalnih standardov. Skratka, raziskava je pokazala, da so **dileme staršev, svetovalnih delavcev in učiteljev** v točki, kjer se raziskuje **razloge za vpis/odlog, zelo podobne**.

Argumenti staršev za vpis/odlog, ki jih opažajo svetovalni delavci, so podobni razlogom, ki jih navajajo v svojih odgovorih starši. Zraven je opaziti željo po igri, neznanje jezika ter nizko koncentracijo za sledenje pouku. V šolah je danes vse več netolerance s strani šolskih delavcev do otrok, saj ne razumejo več, da so otroci pri tej starosti še razigrani, nezreli, da potrebujejo več gibanja, na katerega opozarja Bosina (2009, str. 27), ki pravi, da je pomembno, da se otrok premika, sprejema čutne zaznave ne le preko stika s kožo, ampak tudi preko notranjih živčnih končičev, lokalnih receptorjev, mišic in vezi. Sporočila, ki jih prejemamo preko teh senzoričnih živcev, so esencialnega pomena za nadzorovanje premikanja telesa in tovrstno zavedanje, saj telesu pomagajo pri orientaciji v prostoru. Če otroci tega zavedanja nimajo, so običajno precej nerodni.

Potreba staršev v času odločanja kaže predvsem na strokovno testiranje vseh otrok, ki bodo vstopili prvi razred osnovne šole, kar je zanimiv podatek glede na to, da so otroci, katerih staršev so podali vlogo za odlog, testirani in starši izkazujejo visoko stopnjo dileme. A ker imam sama izkušnjo s testiranjem hčerke pred vstopom v šolo, lahko z gotovostjo povem, da gre predvsem za testiranje s področja znanja, nič pa za testiranje čustvenega področja. Kar se mi je sedaj porodila ideja, da bi lahko tudi iz tega vidika več povprašala starše. Lahko bi pridobila odgovore, kakšno testiranje so imeli v mislih. Nekateri so imeli idejo, da bi lahko bilo več strokovnega izobraževanja za starše na temo vpisa/odloga. Po mojem mnenju bi lahko imeli starši delavnice za razjasnjevanje dilem, ki bi pomagale staršem bolj zaupati v šolski sistem in mnenje strokovnjakov. Hmelak (2017, str. 4) opozori na bistvo sodelovanja, soustvarjanja. Bolj kot stroka in starši sodelujejo, večja pričakovanja staršev je opaziti že v vrtcu. Je pa potrebno seveda ustvariti zaupanja vreden in pristen odnos, da starš vzgojitelju, učitelju zaupa. Tudi Čačinovič Vogrinčič (2004, str. 83) opomni na nujno možnost staršev, ki potrebujejo izkušnjo sodelovanja, kjer ni zmagovalcev in poražencev, temveč gre za raziskovanje možnega v dobro otroka, staršev, vzgojiteljev. Polovica intervjuvancev ni imela odgovorov na to vprašanje.

Pomembno se mi je zdelo raziskati tudi **občutke staršev**; zaradi izkušnje, ki jo imam sama. Počutila sem nemočno, zaskrbljenost, bilo me je strah, ali se bom prav odločila, da ne bom otroka prikrajšala za dodatna znanja in razvoj. Vse mogoče informacije sem pridobivala in raziskovala mnjenja tujih raziskav, kar je bila seveda bedarija, saj nismo tujina in še dolgo ne bomo, kar se tiče šolstva. Je bilo pa dobro, da sem dobila vpogled v to, na kaj vse vpliva prezgodnje šolanje oziroma kako pomemben je razvoj otroka v določeni starostnih obdobjih. Bregant (2014, str. 28) navaja številne razvojne potrebe, ki so pri otrocih različno prepoznane, Strnemo jih lahko v osnovne fiziološke potrebe:

- Potreba po hrani in prehranjevanju,
- potreba po ravnovesju med počitkom in aktivnostjo,
- potreba po protekciji.

Če temu ni zadoščeno, se lahko zgodi da razvoj skrene s tipične razvojne poti. Za optimalen razvoj in občutek sprejetosti so naslednje potrebe nujne:

- potreba po varnosti in zaupanju,
- potreba po ljubezni,
- potreba po ustreznem pričakovanju, kaj otrok zmore in česa ne zmore,
- potreba po učenju – spoznavanju novega in nadgrajevanju že znanega,
- potreba po obravnavi zmot in napak kot korakov
- potreba po svobodi pri iskanju novega in eksperimentiranja
- potreba po dostopnosti in možnosti uporabe igralnega in drugega didaktičnega materiala.

Človeški možgani so socialni – razvili so se zaradi življenja v ljubeči skupnosti, zato so socialni stiki in vključenost nujni, ki jih otrok potrebuje pri potreb, kot so:

- potreba po spoštovanju in upoštevanju,
- potreba po okolju, v katerem je otrok spodbujen in pohvaljen,
- potreba po priznavanju in spoštovanju napora, ki ga je otrok vložil v pridobivanje znanja,
- potreba po razvijanju spretnosti, po upoštevanju in spoštovanju otrokovega »jaza« in razvojne stopnje.

Ko vse to prebereš in bereš vse, kar znanstveniki pišejo, ne moreš mimo tega, da postaneš, kot pravi Freud, že rahlo paranoiden starš. Tudi v razisklavi se je pokazalo, da doživljajo občutke

strahu, tesnobe, vznemirjenosti, zaskrbljenosti. Nekateri se tudi zlažejo, ker jih je strah, da ne bodo ugodili njihovi prošnji, saj otroka sami najboljše poznajo. Seveda pa ne moremo mimo tega, da jih je nekaj takšnih, ki pa so odločeni in ne doživljajo nobenih skrbi, stisk in dilem okoli tega. Opaziti je visoko stopnjo dileme (**ocena 3**) zaradi lastnih občutkov. Ne morem mimo tega, da jih je veliko nezadovoljnih s strokovnimi delavci, bodisi učitelji oziroma v mojem primeru s svetovalno delavko, ki je že na samem mestu dogovarjanja vzbudila občutke nezaupanja, storilno naravnost. Pri njej ni bilo empatije, spoštovanja, kar bi bilo nujno potrebno glede na to, da gre za mala bitja. Konec koncev moramo pomisliti tudi na to, da so to bodoči odrasli ljudje in da je potrebno graditi na njihovi čustveni stabilnosti, da bo naša družba zdrava. Ne gre zanemariti tudi dejstva, da smo na samem vrhu v Evropi po samomorih. Seveda si želimo, da se nekaj v tej smeri spremeni. Pomembnost zaposlovanja socialnih delavcev na mesto svetovalnih služb je nujna, saj imamo vse potrebne spretnosti, ki jih potrebuje socialni delavec /socialna delavka za opravljanje svoje profesionalne vloge, ki je izrednega pomena tudi v vzgoji in izobraževanju:

- pogovarjanje in poslušanje,
- psihoterapevtske spretnosti,
- delo v skupini,
- načrtovanje, izvajanje načrtov,
- odpravljanje in zmanjševanje škode,
- krepitev moči,
- dokumentiranje, pisanje, poročanje, raziskovanje,
- vodenje, pridobivanje sredstev,
- zagovornišтво ... (Flaker, 2003, v Meleš, 2016, str. 17).

Tukaj in zdaj nalaga socialnemu delavcu/delavki, da se loti problema v sedanjosti. V sedanjosti se raziskujejo rešitve, za sedanjost se definirajo problemi, načrtuje se prihodnost. Pomembno delo pri procesu vzpostavljanja delovnega odnosa je refleksija svojega ravnanja. De Vriesovo in Kemplerjevo »osebno, konkretno, tukaj in zdaj« je mogoče uporabiti kot pomoč za učinkovito ravnanje v socialnem delu. Podeli ga lahko s starši, s katerimi v pogovoru oblikujemo dogovor (Majer, 2009, str. 25).

Zelo pomembno je **sodelovanje med starši in strokovnimi delavci** (svetovalne delavke). Iz raziskave je opaziti visoko stopnjo dileme, ker starši nismo dobili potrebenga časa namenjenega pogovoru. Pomeben je tudi prijazen pristop, ki ga v raziskavi ovrednotim z

oceno 1, ker so bile svetovalne delavke mnenja, da je to pomembno. Sama pa imam drugačne izkušnje. **Odprt prostor za razgovor** zagotavlja raziskovanje in ustvarjanje novih pomenov, celo novega jezika, da bi našli sebe. Kemplerjevo »osebno, konkretno, tukaj in zdaj« kot navodilo za ravnanje strokovnjaku zagotavlja »postanek« v sedanjosti, ki jo reflektiramo, preokvirimo (Čačinovič Vogrinčič 2006, v Majer, 2009, str. 25).

Svetovalne delavke, kljub temu, da opazajo **posledice prežgodaj všolanih otrok**, še vedno usmerjajo na vse strani po mnenja in podporo, kar izkazuje visoko stopnjo dilem tudi iz njihove strani. Opazajo predvsem, da so eni otroci neprilagodljivi, da je slaba koncentracija, da so neorganizirani, introvertirani, jokavi, uporniški, ne zmorejo slediti šolskemu delu, da učni rezultati niso skladni s sposobnostmi otrok. **Mnenje učiteljic je**, da bi bilo potrebno najprej pogledati zmožnosti otrok, če sploh zmore sam poskrbeti zase. V prvi vrsti najprej, da se obleče, obuje, da ima osnovno higieno. V raziskavi opozarjajo, da ni starost vedno pogojena z zrelostjo, kar se strinjam tudi sama.

Vsakdo v svoji družini potrebuje izkušnjo, da lahko pove, kdo je in kaj želi in sprejme enako povratno informacijo od drugega. Temeljni občutek lastne vrednosti se lahko zgradi le na izkušnji, da si smel in mogel izraziti svoja čustva, misli, želje; da si jih predstavil v odnosih v družini, prevzel odgovornost zanje, se jih učil obvladovati in oblikovati vedno znova in znova (Čačinovič Vogrinčič 1998, v Majer, 2009, str. 30).

E. von Braunmuhl (1979) pravico otroka do resničnosti uvršča med temeljne psihološke pravice otroka. To je temeljna pravica otroka, da je viden, slišan, da ima svoje lastno razmišljanje, pravica otroka do vseh svojih čustev. Otrok potrebuje tudi dobre izkušnje o tem, da bi se lahko naučil razumeti in obvladati svojo resničnost, da bi jo imel možnost ubesediti, da nikoli ne bi ostal brez besed ter bi razvil močan občutek lastne vrednosti (E. von Braunmuhl 1979; po Čačinovič Vogrinčič 2006, v Majer, 2009, str. 30).

Učiteljice opozarjajo na preveliko spreminanje učnega načrta, da je manj igre, več dela. Opozarjajo, da je potrebno poskrbeti za čustveno zrelost otroka in, da želja otroka ni dovolj. Biti moramo razsodni. Tudi sama moram priznati, da je bila želja hčerke, da gre v šolo velika, pa je žal nisem upoštevala. Ampak danes vem, da je bilo prav tako, da sem lahko hvaležna, da sem se tako odločila. Hčerka je bila decembra stara sedem let in še vedno ne razume pomena šole. Na tem mestu se lahko sprašujem, ali starši dovolj dobro otrokom skozi vzgojo

privzgajamo odgovornosti, pomene določenih obveznosti, ki nas čakajo v življenju. Vendar na to vprašanje nikoli ne bomo dobili odgovora. Mnenje učiteljice je doseglo visoko stopnjo zaupanja z **oceno 1, enako kot mnenje vzgojiteljic**, verjetno zaradi veliko preživetega časa z otroki.

Zanimivo je pogledati **opazanja učiteljic pri otrocih všolanih pred dopolnjenim šestim letom starosti**. Povedo, da ni veliko razlik pri kognitivnih in motoričnih sposobnosti. Poudariti moram izjavo učiteljice, ki pravi da je izjemno pomemben tudi vložek strokovnih delavcev, ki pripomore k usvajanju teh spretnosti. Gre za velik varovalni dejavnik v šoli in, kot pravi Gabi Čačinovič Vogrinčič (2008, str. 34), je bistvo učitelja in učenca, da imata dobro vzpostavljen delovni odnos, ker otroku to predstavlja temeljni okvir za varnost. To potrebuje vsak učenec in mu tudi mora biti zagotovljeno. Uspeh učenca je odvisen od jasnih pričakovanj učitelja in od tega, kako z njim ravna. Povedo tudi, da ni bilo opaziti, da so kognitivne sposobnosti pogojene s starostjo, ampak so to težava dananjšnejga časa. Tudi učiteljice so mnenja, da se šolski sistem preveč ukvarja z učnim načrtom in premalo s poudarki na čustvih, zato je tudi ena izmed težav odstopanje na čustvenem področju, kar pa je odvisno tako od karakterja otroka in seveda tudi družine, iz katere otrok izhaja. Učiteljice opazajo, da na samozavest otroka vpliva velikost skupine, in po mnenju Bregantove (2014) otrok, ki v je socialnem razvoju dovolj zrel za delo v skupinah, ki ima dovolj dober nadzor nad lastnim dogajanjem; tak otrok je zrel za šolo. Za všolanje namreč ne zadostuje le miselna – kognitivna zrelost, pač pa prav zaradi naših »socialnih« možganov – lahko zelo pomembno določajo našo šolsko uspešnost.

Tukaj gre za malo dilem, saj učiteljice otroke dobro poznajo in imajo mehanizme, s katerimi jim lahko pomagajo. Je pa res, če je skupina večja, je težje pristopiti k posamezniku individualno. Na tem mestu je izrednega pomena **sodelovanje med starši in učiteljico**, kar sem že omenila. Saj s sodelovanjem lahko dosežemo, da bo otrok razvil tisto, kar se od njega pričakuje. V raziskavi gre opaziti predvsem ta del, kjer bo otrok v sodelovanju razvijal navade, odgovornost. Zanimivo je, da nobena od učiteljic ni izpostavila čustva, kako rešujejo čustveno nezrelost, stiske ipd. Nova naloga je spoštovanje otroka kot sogovornika. Da bi otrok ali mladostnik dobil psihološko pravico do resničnosti (Braunmuhl 1979, Čačinovič Vogrinčič 1998, v Majer, 2009), pravico, da je slišan, da se ga upošteva resno, pravico do vseh čustev, potrebuje takšne odrasle, ki bodo te pravice ponotranjili in jih tudi dali naprej (Čačinovič Vogrinčič 2006, v Majer, 2009).

Ena izmed tujih raziskav je pokazala, da vemo, da se zaskrbljeni, stresni, žalostni, jezni in razburjeni otroci v šoli preprosto ne učijo dobro. Kadar ljudje (vseh starosti) doživljajo močna negativna čustva, naša sposobnost koncentracije, uporabe jezika in reševanja problemov je močno oslABLJENA. To pomeni, da je pomoč učencem pri obvladovanju čustev v šoli izjemno pomemben del poučevanja (Developing minds, b.d.). Vidim, da bi lahko tudi sama več vprašanj dala na to temo, saj dejansko veliko staršev opozarja na čustveno nerelost. Sem pa vesela, da starši v tem času doživljamo najmanj dilem (**ocena 1**), kar pomeni visoko stopnjo zaupanja učiteljem. Ravno tako pa sem mnenja, da je nujno potrebno **sodelovanje med učitelji in svetovalno službo**, kar je pokazala tudi raziskava, da je zelo pomembno poznavanje karakteristike, posebnosti, spretnosti, močne plati, sposobnosti otroka s strani svetovalne službe. Pri vprašanju **razlik med otroki po kronoliški starosti** ni bilo opaziti večjih dilem, saj učiteljice opažajo, da je vse odvisno od otroka, da pa je pomembno da se krepí različno razvite sposobnosti, na tem mestu bi se strinjala z mnenjem Horvata in Magajne (1989, str. 144), ki opozarjata na pomembno vlogo odraslih, ki lahko močno vplivamo na to, kako bo otrok opazoval in raziskoval svojo okolico. Da bi otrok razumel in obvladal svoje okolje, in to vsak dan celoviteje, lahko odrasli z organizacijo ustrezno oblikujemo njegovo okolje in ga spodbudimo, da je otrok aktiven spremljevalec informacij. Pomembno je, da mu nudimo možnosti raznolikega igranja, raziskovanja in preverjanja svojih idej. Otrok je aktiven spremljevalec informacij, zato svoja spoznanja in prepričanja aktivno ustvarja. Ponuditi mu moramo možnosti, da se aktivno igra, raziskuje in preverja svoje ideje. Zato je tako zelo pomembno, kako z otroki sodelujemo, kako sodelujemo s strokovnimi delavci in učitelji. Kar je lahko pomemben varovalni dejavnik naših otrok kot tudi dejavnik tveganja, če nismo sodelovalni oziroma če tega mehanizma ne vidimo kot dobrobit naših otrok. Žibert (2017, str. 138) povzema avtorja Kobolta (2002) in Krajncana (2006), ki pravita, da dejavnike tveganja in varovalne dejavnike, zaradi katerih nastanejo čustveno vedenjske motnje lahko najdemo v kombinaciji ključnih pokazateljev, kot so družinski odnosi, otrokove osebnostne značilnosti, šola ter širše socialno okolje, vrstniki in socialno ekonomske razmere. Vloga družine, njen odnosi in kompetence imajo velik vpliv na otrokov kognitivni, psihomotorični, emocionalni in socialni razvoj. Prav tako pa imajo na otrokovo razumevanje pomena šole vpliv tudi odnosi v družini, ter mnenja staršev v odnosu do šole in izobraževanja (Kozjan, 2011).

5 SKLEPI

- Raziskava pokaže, da gre za krožno sodelovanje med vsemi akterji pri vpisu/odlogu (starši, vzgojiteljice, učitelji, svetovalni delavci).
- Starši ne izkazujejo zaupanja v svetovalno službo saj niso dobili pričakovane pomoči pri razreševanju dilem, stisk, težav.
- Nekaj staršev izraža samozaupanje, kar je lahko dobra olajševalna okoliščina za vse situacije povezane z vpisom/odlogom, saj bodo lahko lažje usmerjali otroke ob morebitnih stiskah in težavah, ker jih sami glede všolanja nimajo.
- Ravno tako pa imajo po drugi strani starši zelo veliko dilem, ki jih v povprečju gledano najbolje razrešujejo vzgojiteljice. Kljub temu, da pa zaupanje v šolski sistem ni dobro, straši še vedno verjamejo, da je za njihove otroke dobro poskrbljeno, kar je varovalni dejavnik pri vpisu/odlogu.
- Sama svetovalna služba nima vpliva na odločitev, ker o vsem odločajo strokovne službe v zdravstvu z različnimi merskimi instrumenti. Vse kar lahko je, da svetujejo in slišijo dileme in stiske staršev, ki pa niso najbolj uspešne po mnenju staršev.
- Največ skupnih dilem, tako starši kot strokovni delavci, kamor spadajo učitelji in svetovalni delavci imajo področja, kot so: čustvena zrelost, samozavest otroka, prehud tempo, kronološka starost, nerazumevanje pomena šole, motorična razvitost, nizka koncentracija, želja po igri, nezbranost za delo pri pouku, težave z govorom, zdravstvene težave, introvertiranost, jokavost, upor ...
- Raziskava je pokazala, da starši doživljamo ob vpisu/odlogu občutke strahu, tesnobe, vznemirjenosti, zaskrbljenosti. Iz raziskave je razvidno, da nekateri starši tudi prikrijejo dejansko zrelost otroka, ker so v dilemi glede vpisa/odloga v osnovno šolo. To je pokazatelj visoke stopnje dileme, ki jo imajo straši, saj jih je strah, da bodo škodili otroku če ga bodo vpisali/odložili.
- Opazila sem, da straši in svetovalni delavci drugače čutimo in interpretiramo dileme. Svetovalne delavke so prepričane, da posvetijo čas za pogovor, medtem ko smo starši mnenja, da tega ne dobimo dovolj, saj nam niti možnosti za odlog ne posredujejo.
- Iz raziskave je razvidno, da svetovalne delavke usmerjajo starše po mnenje k vzgojiteljicam, kar nakazuje na dejstvo, da so tudi same v dilemah kljub psihološkemu in zdravstvenemu mnenju.
- Učiteljice opozarjajo na nenehno spreminjanje učnega načrta, ki ni več po meri otrok.

- Razkisava pokaže, da je s strani staršev visoka stopnja zaupanja do učiteljic in vzgojiteljic.
- Učiteljice povedo, da je lahko šola varovalni dejavnik pri vpisu/odlogu, saj je veliko odvisno od učitelja, koliko vložka nameni za razvoj otrok. Lahko je veliko primanjkljajev, ki jih lahko učitelji nadomestijo s pravilnim pristopom.
- Učitelji opozarjajo, da je nujno potrebna izkušnja otroka kako znati poskrbeti zase (higiena, oblačenje, obuvanje ...) šele nato lahko govorimo o primernosti za vstop v osnovno šolo. Vendar pa je to hiba današnjega časa, ker se zaradi posledic tempa vse naredi namesto otroka in jih oropamo izkušenj. Starost ni ravno vedno pokazatelj zrelosti.
- Učiteljice so mnenja, da šolski sistem preveč ukvarja z učnim načrtom in premalo s čustvi, ki pa so odvisna tudi od karakterja otroka in družine iz katere prihaja.
- Učitelji, svetovalni delavci in straši med sabo zelo močno sodelujejo, kar je varovalni dejavnik otrok v sodobnem šolstvu.
- Izražene so tudi ovire zaradi same birokracije, na kar opozarjajo tako starši kot svetovalni delavci. Pozablja se na bistvo ob všolanju, to je raziskovanje zrelosti, čustev, doživljanja, želja otrok.
- V našem šolskem sistemu kot težavo upada vpisa vidim tudi v upadu oddelkov in posledično višku kadra, kar botruje k odporu šole do staršev, ki želijo šolanje odložiti.

6 PREDLOGI

Šole in zdravstveni domovi bi morali organizirati predavanja na podlagi življenjskih izkušenj, staršem in strokovnim delavcem, zaposlenim v šolah za boljši vpogled razumevanja čustev, razvoja otrok v obdobju pred dopolnjenim šestim letom starosti.

Nujno potrebno bi bilo vodenje statičnih podatkov o prednostih in slabostih na področjih razvoja, čustvovanja, uspeha tistih otrok, ki še niso dopolnili šest let in so bili vpisani v osnovno šolo. V obratnem primeru pa seveda tudi tistih, ki smo jih starši uspeli odložiti. S temi pokazatelji bi lahko najbolj relevantno izpeljali izobraževanja, delavnice, saj bi konkretno lahko predstavili staršem in strokovnim delavcem ter ne nazadnje šolskemu sistemu prepričljive podatke s terena.

Vse ugotovitve, ki bi se tekom predavanj/izobraževanj pokazale, bi bile primerne za posredovanje osnovnim šolam v vednost, saj bi le tako lahko s skupnimi močmi poskrbeli za čim boljši razvoj otroka in hkrati morebiti zmanjšali marsikatero stisko otrok in dilemo staršev in strokovnih delavcev.

Vse ugotovitve, ki bi jih pridobili izvajalci in izkušeni predavatelji, bi jih lahko objavili na spletni strani Fakultete za socialno delo in na spletni strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Primeren bi bil tudi klicni center za pomoč staršem predšolskih otrok, ki se znajdejo v dilemah. V takšnem primeru bi bilo potrebno imeti zaposlene izkušene strokovnjake, ki bi imeli konkreten vpogled v dogajanje všolanih otrok pred dopolnjenim šestim letom starosti ter tistih otrok, ki so jih starši imeli možnost odložiti.

Potrebe vidim tudi po zaposlovanju profila socialnega dela, ki je kot poklic nekako najbolj naravnan na celostno obravnavo človeka/otrok. Pristop socialnega delavca se razlikuje od mnogih drugih profilov, ki jih šola zaposluje kot najbolj primerne.

Na celotni ravni Slovenije bi bilo potrebno narediti raziskavo o razvoju, doživljanju, čustvovanju, zrelosti otrok, ki vstopajo v osnovno šolo s še ne dopolnjenim šestim letom starosti in na drugi strani tistih otrok, ki so jih starši odložili. Tudi na ta način bi lahko lažje oblikovali vse podporne ukrepe za otroke in starše v času odločanja oziroma spremenili starost za vstop v osnovno šolo, kot ga imajo ponekod po svetu za dobro prakso.

7 SEZNAM VIROV

Batistič Zorec, M. (2003). *Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.

Bosina, M. (2009). *Gymbaroo kot nova metoda vzgojnega dela z otroki*. (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za šport.

Cugmas, Z. (1998). *Bodi z menoj, mami. Razvoj otrokove osebnosti*. Ljubljana: Center za psihodinamična sredstva.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G., Batistič Zorec, M., Dolar Bahovec, E., Bregar golobič, K., Cotič, J., Medved, I., Rakovič, D., Barši, J., Vendramin, V., Drglin, Z., Praprotnik Zupančič, L., Turnšek, N., Založnik, M., Hrzenjak & M., Hrastnik, N. (2004). *Šola in vrtec skozi ogledalo. Priročnik za vrtce, šole in starše*. Ljubljana: DZS.

Čačinovič Vogrinčič, G. (1995). *Družina-pravica do resničnosti*. V Ramovš, J. (ur.), *Družina. Zbornik predavanj in razprav na osrednjih strokovnih prireditvah v Sloveniji v letu družine* (123–128). Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G., Bregar Golobič, K., Bečaj, j., Pečjak, S., Resman, M., Bezič, T., Dobnik Žerjav, M., Grgurevič, J., Niklanović, S., Šmuk, B., Tancing, S., Zorc Maver, D., Rupar, B. & Žvokelj, M. (2008). *Programske smernice. Program osnovnošolskega izobraževanja. Svetovalna služba v osnovni šoli*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Erzar, T. & Kompan Erzar, K. (2011). *Teorija navezanosti*. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba.

Filak, M. (2012). *Otroštvo v sodobnem slovenskem romanu (Diplomsko delo)*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Glasser, V. (2001). *Vsak učenec je lahko uspešen*. Radovljica: Mca, 2001.

Gregorač, A., Kralj, T., Oman, M. (2017). *Osredotočimo se na razvijanje potencialov, ne na odpravljanje primanjkljajev: koncept, vreden razmisleka*. *Sodobna pedagogika* 2/2017, 68 (134), 86–103.

Hauch, G. (2008). »Zdravnik je rekel, da je psihosomatsko...« *Ljubljana: Temza*.

Hmelak, M. (2017). *Nekateri vidiki starševskih pričakovanj glede vzgojiteljevega dela v vrtcih*. *Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja* 32 (3-4), 3–19.

Horvat, L., & Magajna, L. (1989). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Kobal Možina, L. (2008). *Navezanost in proces separacije – individualizacije pri mladih odraslih v vlogi prostovoljcev na področju psihosocialne pomoči*. *Psihološka obzorja*, 17, 1, 57–72. Društvo psihologov Slovenije 2008.

Kodele, T., Mešl, N. (ur.) (2013). *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Košak Babuder, M., Končnik Goršič, N., Magajna, L., Rotvejna Pajič, L., Božič, J., Hribar, N., Vec, T., Burnik, Z., Grobler, M., Černe, T., Kavkler, M., & Pulec Lah, S. (2002). *Specifične učne težave otrok in mladostnikov*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.

Kozjan, R. (2011). *Vloga staršev pri otrokovem šolskem delu* (Diplomsko delo). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Kraševac Ravnik, E. (ur.), Mikuš Kos, A., Slodnjak, V., Makovec Rus, M., Šelih, A., Tomori, M., Končnik Goršič, N., Ribičič, V., Juhant, M., Bečaj, J., Mahajna, L., Kavkler, M., Knaflič, L., Kožuh, B., Rojšek, J., Ščuka, V., Zavasnik, A., Tekavčič Grad, O., Tancing, S., Vogeltnik, M., Praznik Kogovšek, M., Žajdela, I., Vidovič, M., Erjavec, M., Kenda, Z., Šmit, N., Pristov, M., Federnsberg Turinek, I., Regvar, B., Tomaževič Savnik, L., nevreden Valentinčič, D., Leskošek, V., Vodeb Bonač, M., Pulec, S., Glonar Vodopivec, M., Saje Hribar, N., Brčar Štrukelj, P., Weibl, B., & Bežič, T. (1999). *Varovanje duševnega zdravja otrok in mladostnikov*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.

Kroflič, R. (2017). *Pedagoški pomen zgodbe in narativne vednosti*. *Sodobna pedagogika* 1/2017, 68 (134), 10–31.

Kroflič, R. (1997). *Med poslušnostjo in odgovornostjo. Procesno-razvojni model moralne vzgoje*. Ljubljana: Vija.

Kroflič, R. (2002). *Izbrani pedagoški spisi. Vstop v kurikularne teorije*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Majer, M. (2009). *Vpliv razpoloženja staršev na otroka in vpliv otrokovega razpoloženja na starše (Diplomsko delo)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Marjanovič Umek, L., Kroflič, R., Videmšek, M., Kovač, M., Krajnc, S., Saksida, I., Denac, O., Vrlič, T., Krnel, D. & Japelj Pavešić, B. (2010). *Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce*. Maribor: Obzorja.

Meleš, S. (2016). *Pomen osebnosti socialnih delavcev in delavk CSD Ljubljana Moste–Polje za njihovo delo*. (Diplomsko delo). Ljubljana. Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B. (1997 a). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, B. (1997 b). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: Načrtovanje raziskave*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (študijsko gradivo).

Ministrstvo za šolstvo in šport, (1995). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v RS*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Musek, J. (1977). *Psihologija osebnosti*. Ljubljana: Dopolna delavska univerza Univerzum.

Rapoša Tanjšek, P. (2007). *Raziskovanje življenjskega sveta uporabnika v širšem kontekstu socialnega dela*. V Šugman Bohinc, L., Rapoša Tanjšek, P. & Škerjanc, J., *Življenjski svet uporabnika – Raziskovanje, ocenjevanje in načrtovanje uporabe virov za doseganje zelenih razpletov* (str. 7- 24). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Ščuka, V. (2007). *Šolar na poti do sebe: oblikovanje osebnosti*. Radovljica: Didakta.

Vališer, A. (2012). *Profil funkcioniranja 5-letnih otrok pred vstopom v šolo* (Diplomsko delo). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Zalokar Divjak, Z. (1995). *Možnost za preseganje narcistične vzgoje z vidika Franklove logoterapije*. V Ramovš, J. (ur.), *Družina. Zbornik predavanj in razprav na osrednjih strokovnih prireditvah v Sloveniji v letu družine (135–139)*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.

Zupančič, M., & Kavčič, T. (2007). *Otroci od vrtca do šole: razvoj osebnosti in socialnega vedenja ter učna uspešnost prvošolcev*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Žibert, E. (2017). *Disfunkcionalna družina – eden od vzrokov za nastanek čustvenih in vedenjskih motenj*. *Socialna pedagogika*, 21(01-02), 135–152.

INTERNETNI VIRI

Bregant, T. (2014). *Kdaj je otrok zrel za všolanje ? Med teorijo in prakso*. *Pedagoška revija Didakta*, 171 (24), 28-31. Pridobljeno 2. 11. 2018 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-XEFZLW1V/6fbce740-d5e8-4c9d-b2d4-1ee6ed37aeb7/PDF>

Čaćinovič Vogrinčič, G. (2014). *Naučiti se moramo spoštovati otroštvo. Delo - Sobotna priloga* 14.9. Pridobljeno 19. 2. 2019 s <https://www.delo.si/znanje/izobrazevanje/nauciti-se-moramo-spostovati-otrostvo.html>

Čaćinovič Vogrinčič, G. (1993). *Družina: Pravica do lastne stvarnosti. Socialno delo* 32/(1/2), 54–60. Pridobljeno 20. 2. 2019 s <https://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3d%C4%8Da%C4%8Dinovi%C4%8D+vogrin%C4%8Di%C4%8D%2c+gabi%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>

Čaćinovič Vogrinčič, G. & Šugman Bohinc, L. (2002). *Učinkovitost (uspešnost) razgovora v socialnem delu. Socialno delo*, 39(3), 175–189. Pridobljeno 20. 2. 2019 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-WC19I822/?euapi=1&query='keywords%3dčaćinovič+vogrinčič%2c+gabi'&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>

Čibašek, K. (2015). *Učenje spoštovanja skozi izkušnjo odnosa med otroki in odraslimi. Evalvacija vzgojnega načrta šole na temo spoštovanje*. (Diplomsko delo). Pridobljeno 20. 2. 2019 s <https://egradiva.fsd.uni-lj.si>

De Laat, G.M. (2018). *Ko trčijo zahteve sistema in otrokov razvojni tempo*. Zavod iskreni. Pridobljeno 8. 2. 2019 s <https://www.iskreni.net/vsebine/druzina/ko-trcijo-zahteve-sistema-otrokov-razvojni-tempo>

Developing Minds, (2018). *How Teachers can Help Kids deal with Negative Emotions in the Classroom*. Kirrilie Smout. Pridobljeno 8. 2. 2019 s <https://developingminds.net.au/teacherhelpworriedmadsadkids/>

Evropska komisija, (2014). *Pomembni podatki o vzgoji in varstvu predšolskih otrok v Evropi*. Ljubljana. Dostopno na http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/166SL.pdf

Kids Matter. *Emotional development*. Australia. Pridobljeno 8. 2. 2019 s <https://www.kidsmatter.edu.au/>

Kroflič, R. (2011). *Podobe otroštva*. Pridobljeno 16 .2. 2019 s <https://www.google.com/search?client=firefox-d&ei=ia9pXLDzD8fKrgSO5oZo&q=podobe+otroštva+kroflic>

Kroflič, R. (2013). *Teorija predšolske institucionalne vzgoje*. Pridobljeno 17. 2. 2019 s <https://www.google.com/search?client=firefox-d&ei=1KppXIGuIfLNrgT48bywAg&q=teorija+predsolske+vzgoje+2013>

Kustec, K. (2012). *Recenzija – Dialog s starši*. *Revija za socialno delo*, 51 (6), 431–433. Pridobljeno 13.5.2018 s <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-XJFYKPF/6c5e29a5-e7df-4343-af6d-c2eb252603f9/PDF>

Macur, S. (2017). *Stroka o ZA in PROTI vpisu otroka v šolo s šestimi leti*. Pridobljeno 19. 5. 2018 s <https://govori.se/zanimivosti/stroka-o-za-in-proti-vpisu-otroka-v-solo-s-sestimi-leti/>

Marjanovič Umek, L. (2016). *S šestimi v šolo: prezgodaj ali ravno prav?* Pridobljeno 29. 11. 2018 s <https://radioprvi.rtvsl.si/2016/09/intelekt-42/>.

Markovič, E. (2019). *Zakaj želi vse več staršev otroka v šolo poslati eno leto kasneje?* Učenje in šola. Pridobljeno 8. 2. 2019 s <https://www.iskreni.net/vsebine/druzina/zakaj-zeli-vse-vec-starsev-otroka-v-solo-poslati-eno-leto-kasneje?fbclid=IwAR0nHk4107c6tK9ayM7TOZE5BgVpsZWBGSKBQRetwdAKUYbe-msfLsSM4y8>

Matte, A. (2015). *Kernels of Learning. A new approach to social-emotional skills: bite-sized strategies and flexible resources.* Cambridge. Pridobljeno 8. 2. 2019 s <https://www.gse.harvard.edu/news/uk/15/08/kernels-learning>

Miko, K. (2016). *Varna navezanost je največ kar lahko v življenju dobimo.* Pridobljeno 18. 2. 2019 s <https://www.slovenskenovice.si/lifestyle/bivanje/varna-navezanost-je-najvec-kar-lahko-v-zivljenju-dobimo>

Tatter, G. (2019). *Teaching Social and Emotional Skills All Day. Social-emotional learning shouldn't be relegated to a distinct unit or stand-alone curriculum. Here's how to infuse it throughout the day.* Cambridge. Pridobljeno 8. 2. 2019 s <https://www.gse.harvard.edu/news/uk/19/01/teaching-social-and-emotional-skills-all-day>

Zakon o osnovni šoli (2006). *Uradni list RS, št. 12/96 z dne 29. 2. 1996. Ljubljana.* Dostopno na Uradni list RS

Zupančič Grašič, J. (2016). Odlog šolanja: *Vsak otrok je primer zase, ni pravila.* Delo – Sobotna priloga, 25.1. Pridobljeno 4. 1. 2017 s www.delo.si/nedelo/odlog-solanja-vsak-otrok-je-primer-zase-ni-pravila.html

8 PRILOGE

8.1 Priloga 1: Postopek kodiranja

Smernice oz. vodilo za intervju – STARŠI:

- Kakšno vlogo ima mnenje vzgojiteljic na vašo odločitev pri vpisu /odlogu?

(A1) Glede na to, da vzgojiteljica preživi osem ur z otrokom in/ ga na strokoven način spremlja, je mnenje vzgojiteljice zelo pomembno. (A2) Lahko preceni, ali je otrok pripravljen za šolo.
- Kako je potekal vpis/odlog v osnovno šolo?

(A3) V dogovoru z vzgojiteljico sva se odločila, da bova otroka vpisala v šolo. (A4) Po pošti smo dobili obvestilo za razgovor pri socialni delavki./ Socialna delavka se je pogovorila, vprašala par vprašanj,/ hčerka je mogla nekaj narisati in rešiti uganko z oblikami in za konec je mogla vezati vezalko.
- Kdo je bil tisti, ki je predlagal vpis/odlog, zakaj so razmišljali o odlogu, razlogi zato?

(A5) Vzgojiteljica je predlagala vpis otroka, /s tem se je tudi strinjala socialna delavka.
- Kakšno je vaše zaupanje v šolski sistem?

(A6) Precej zaupam šolskemu sistemu. /Sem prepričana, da so usposobljeni strokovno in da so se /izobraževali tudi o psihološkem razvoju otroka,/ da bodo znali pogledati in spregledati težave otrok, če se pojavijo.
- Na koga ste se obračali v dilemi, kdo vam je svetoval, na kakšen način in koliko vam je pomagala izbrana opora?

(A7) Vzgojiteljico, socialno delavko in prijatelje z izkušnjami./ Vzgojiteljica je svetovala in je nama zelo pomagal, ker pred vstopom v šolo hčerka ni bila 6 let stara.
- Kaj vas je pri odločanju podprlo in kaj oviralo?

(A8) Najino prepričanje, da je otrok mentalno in fizično pripravljen za šolo. (A9) Nobenih ovir ni bilo.
- Kaj bi potrebovali, da bi se lažje odločali?

(A10) Strokovno testiranje otrok pred vstopom v šolo. /Na splošno vseh otrok in ne samo tistih, ki se odločijo za odlog šolanja. (A11) Seveda se pa nisva pozanimala ali je tudi to mogoče.

8.2 Priloga 2: Tabela kodiranja

Št. izjave	Prepisana izjava	Pojem	Kategorija	Tema
A1	Glede na to, da vzgojiteljica preživi osem ur z otrokom in ga na strokoven način spremlja, je mnenje vzgojiteljice zelo pomembno.	Ker vzgojiteljica večino dneva strokovno spremlja otroka, je njeno mnenje zelo pomembno	Strokovno spremljanje otrokovega razvoja	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A2	Lahko preceni, ali je otrok pripravljen za šolo.	oceni pripravljenost otroka za vstop v šolo		Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A3	V dogovoru z vzgojiteljico sva se odločila, da bova otroka vpisala v šolo.	Odločitev v dogovoru	Razreševanje dilem	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja
A4	Po pošti smo dobili obvestilo za razgovor pri socialni delavki. Socialna delavka se je pogovorila, vprašala par vprašanj, hčerka je mogla nekaj narisati in rešiti uganko z oblikami in za konec je mogla vezati vezalko.	Socialna delavka pošlje obvestilo za pogovor. Med pogovorom je zaposlila hčerko z risanjem in reševanjem ugank ter vezanjem vezalk	Pogovor ob vpisu	Potek vpisa/odloga v OŠ.
A5	Vzgojiteljica je predlagala vpis otroka, s tem se je tudi strinjala socialna delavka.	Strinjanje strokovnih delavk z vpisom.	Mnenje strokovnih delavcev	Predlog za vpis.
A6	Precej zaupam šolskemu sistemu. Sem prepričana, da so usposobljeni strokovno in da so se izobraževali tudi o psihološkem razvoju otroka, da bodo znali pogledati in spregledati težave otrok, če se pojavijo.	Zaupanje šolskemu sistemu zaradi vseh izobraževanj o razvoju otroka.	Razvoj otroka	Zaupanje v šolski sistem
A7	Vzgojiteljico, socialno delavko in prijatelje z	Vzgojiteljica v pomoč pri odločitvi	Vpliv socialne in strokovne mreže.	Pomoč ob dilemi

	izkušnjami. Vzgojiteljica je svetovala in je nama zelo pomagala, ker pred vstopom v šolo hčerka ni bila 6 let stara.			
A8	Najino prepričanje, da je otrok mentalno in fizično pripravljen za šolo. Nobenih ovir ni bilo.	Prepričanje staršev, da je otrok mentalno in fizično pripravljen za vstop v šolo	Prepričanje staršev	Podpora in ovire pri odločanju
A9	Nobenih ovir ni bilo.	Ovir ni	Ovire	Podpora in ovire pri odločanju
A10	Strokovno testiranje otrok pred vstopom v šolo. Na splošno vseh otrok in ne samo tistih, ki se odločijo za odlog šolanja.	Strokovno testiranje vseh otrok, ki bodo stopili v osnovno šolo.	Strokovno testiranje	Potreba staršev v času odločanja
A11	Seveda se pa nisva pozanimala ali je tudi to mogoče.	Zanimanje staršev		Potreba staršev v času odločanja
A12	Prepričana sem, da so mnenja vzgojiteljic zelo pomembna, saj so naši otroci velik del dneva prav z njimi. Prav tako v vrtcu malce drugače delujejo kot doma in jih vzgojiteljice spoznajo tudi iz drugega zornega kota.	Mnenja vzgojiteljice zelo pomembna zaradi količine preživetega časa z otrokom, kjer ga opazi tudi iz drugega zornega kota.	Spremljanje otrokovega razvoja	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A13	Če vzgojiteljica deluje strokovno, upošteva vsa dejstva in karakter otroka ima njeno mnenje veliko težo.	Upoštevanje karakterja otroka in ostala dejstva.	Strokovno delovanje vzgojiteljice	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A14	V osebno našem primeru je sicer vzgojiteljica mojega sina imenovala med tiste, ki bi glede na svoj sposobnosti lahko vstopili v šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti	Mnenje vzgojiteljice, da bi otroka po sposobnostih lahko vpisali v osnovno šolo pred dopolnjenim šestim letom starosti.	Spremljanje otrokovega razvoja	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A15	ampak po skupni debati	Odločitev v	Dogovor	Vloga

	o čustveni zrelosti, sva skupaj zaključili, da je odlog kar prava odločitev.	dogovoru		vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja
A16	Najprej smo v šoli morali dati vlogo za odložitev šolanja, ki pa smo jo morali podpreti z mnenjem osebnega zdravnika, psihologa in vzgojiteljice.	Vlogo za odložitev šolanja je bilo potrebno podpreti z mnenjem osebnega zdravnika, psihologa in vzgojiteljice	Mnenje strokovnih delavcev	Potek vpisa/odloga v OŠ.
A17	Po zasedanju komisije, smo dobili odločbo za enoletno odložitev šolanja.	Po zasedanju komisije dobili odločbo za odložitev	Mnenje strokovnih delavcev	Potek vpisa/odloga v OŠ
A18	Odložitev sva želela midva z možem. Nisva dvomila v sinove sposobnosti učenja, razmišljanja, sodelovanja.	Z možem sva želela odložitev brez, da bi dvomila v sinove sposobnosti	Samozaupanje	Predlog za vpis/odlog
A19	Za vstop v šolo je potrebna samozavest, čustvena zrelost, odnos do stvari (šolska torba, očala,...) Na tem področju je bil še slab.	Na področju čustvene zrelosti, samozavesti in odnosa do šole je bil otrok še slab.	Razvoj otroka	Predlog za vpis/odlog
A20	Glede na to, da se je komisija prav odločila, zaupam v šolski sistem. Zaupam tudi, da se bodo naši otroci naučili ogromno in	Odločitev šolskega sistema vzbudila zaupanje v šolski sistem	Zaupanje	Zaupanje v šolski sistem
A21	verjamem, da bo za njih dobro poskrbljeno.	Zaupanje, da bo za otroke dobro poskrbljeno	Skrb za otroka	Zaupanje v šolski sistem
A22	Pomoč sem na začetku procesa iskala pri bivši sodelavki (svetovalni delavki v vrtcu),	Pomoč na začetku iskala pri bivši sodelavki, ki je svetovalna delavka	Iskanje pomoči	Pomoč ob dilemi
A23	ki pa se sicer z odložitvijo ni strinjala, mi je pa dala informacije kako odložitev izpeljati najmanj stresno in doseči naš cilj.	Z odložitvijo se ni strinjala. Podala je informacije kako vse skupaj izpeljati najmanj stresno	Strokovno vrednotenje	Pomoč ob dilemi

A24	Pri odločitvi so nas podprli vsi. Družina, vzgojiteljica, osebna zdravnica in psihologinja.	Podpora s strani socialne mreže in strokovnih delavcev.	Socialna mreža	Podpora in ovire pri odločanju
A25	Največ težav pa nam je povzročala prav strokovna delavka v šoli. Ona je bila tista, ki je	Strokovna delavka na šoli je povzročala največ težav	Strokovno vrednotenje	Podpora in ovire pri odločanju
A26	vršila pritisk na starše, ki so želeli odložiti šolanje. Izjave v smislu, da podcenjujemo svoje otroke in, da je odložitev modna muha ne spadajo v strokovno delo.	Strokovna delavka je vršila pritiske na starše, češ da s tem podcenjujejo svoje otroke in da je odložitev modna muha	Strokovno vrednotenje	Podpora in ovire pri odločanju
A27	Svetovalna služba bi naj delovala v dobro otrok, ne v dobro šole kot institucije. Predvsem bi morala prisluhniti in ne obsojati, določati in trositi negativno vse naokoli.	Svetovalna služba naj bi delovala v dobro otrok in ne institucije. Potreba o poslušanju.	Strokovno vrednotenje	Podpora in ovire pri odločanju
A28	sem zelo odločna oseba, pri odločanju pretehtam svoje argumente in mnenja druge strani in se odločim. Ampak mislim, da bi	V času odločanja so se pretehtali vsi argumenti in mnenja		Potreba staršev v času odločanja
A29	starši, ki niso tako zelo odločni	Odločnost staršev	Samozaupanje	Potreba staršev v času odločanja
A30	se mogoče tudi ne spoznajo na razvoj otroka, ne poznajo sistema,... Potrebovali pomoč strokovnih delavcev.	Pomoč s strani strokovni delavcev pri starših, ki se ne spoznajo na razvoj otroka, ne poznajo sistema	Strokovno vrednotenje	Potreba staršev v času odločanja
A31	v našem primeru precej onemogočeno.	Onemogočena pomoč	Strokovno vrednotenje	Potreba staršev v času odločanja
A32	mnenje vzgojiteljic ni imelo velikega vpliva, saj sva se s partnerjem že prej odločila glede na poznavanje svojega	Pomembnost informacij ne vpliva na odločitev	Mnenje vzgojiteljice	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja

	otroka.			
A33	vabilo na vpis, smo prišli, povedali, da želimo odlog šolanja	Z vabilom prišli na vpis in podali vlogo za odlog		Potek vpisa/odloga v OŠ
A34	Pediater nas je napotil na posvet k pedopsihologu, ki je izdal mnenje za odlog šolanja. To mnenje smo posredovali šoli, vzgojiteljica v vrtcu pa je napisala še svoje videnje.	Pediater napotil k pedopsihologu, ki je izdal mnenje za odlog šolanja, ki ga je prejela tudi šola	Mnenje strokovnih delavcev	Potek vpisa odloga
A35	Po opravljenih postopkih smo prejeli odločbo, da se šolanje odloži za 1 leto.	Odločba o odlogu		Potek vpisa/odloga v OŠ
A36	Odlog sva predlagala starša, saj je hči rojena 30. 12. 2012.	Odlog na predlog staršev		Predlog za vpis/odlog
A37	Hči je zelo zaprta vase, prestrašena, težko se vklopi v družbo, zato	Vklop v družbo	Čustvena zrelost	Razlogi za odlog
A38	sva bila mnenja, da bi bilo to zanjo dobro	Mnenje staršev		Razlogi za odlog
A39	Otroci imajo premalo časa za igro, sprostitev in gibanje na zraku.	Otrokov čas		Zaupanje v šolski sistem
A40	Obračala se nisva na nikogar, saj/ zaupava svoji odločitvi in delava tako, kot meniva, da je najbolje za najinega otroka.	Odločnost staršev	Samozaupanje	Pomoč ob dilemi
A41	Sprva so naju ovirala različna mnenja glede odloga, /nato pa sva odločno vztrajala pri svoji odločitvi.	Naletela sta na številne ovire v času odločanja, vendar sta odločno vztrajala	samozaupanje	Podpora in ovire pri odločanju
A42	Kdor ni zaposlen v šolstvu, potrebuje sliko prvega razreda. /V šoli je veliko otrok, ki še niso zreli za šolo, zato	Potrebno bi bilo videti sliko prvega razreda za lažje razumevanje ob vpisu otroka	Predstava	Pomoč ob dilemi
A43	menim, da prvošolci prekmalu vstopajo v	Prehitro všolanje zaradi zahtevnega		Pomoč ob dilemi

	šolski sistem, ki je /vsako leto zahtevnejši.	šolskega sistema		
A44	Informacije, ki sem jih dobila s strani vzgojiteljice, so mi bile pomembne, /niso pa bile odločilne pri odločitvi o vpisu v šolo./	Pomembnost informacij ne vpliva na odločitev	Mnenje vzgojiteljice	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A45	Vpis v osnovno šolo je potekal brez problemov. /Nisem se srečevala z nikakršnimi dilemami/	V času vpisa ni bilo dilem		Potek vpisa/odloga v OŠ
A46	Vpis v osnovno šolo mi je predlagala logopedinja, psihologinja in na koncu tudi vzgojiteljica	Predlog vpisa v OŠ	Mnenje strokovnih delavcev	Predlog za vpis/odlog v OŠ
A47	Zlasti psihologinja je bila prepričana, da je hčerka razvojno na takšni stopnji, da odlog v šolo ne bi bil smiseln. Ocenila je, da z obiskovanjem vrtca ničesar ne bi več pridobila in bi bila velika verjetnost, da tudi čustveno ne bi »dozorela«.	Strokovno mnenje psihologinje, da se otroka vpiše, ker v vrtcu ne bi z odlogom nič več pridobila niti čustveno bolj dozorela	Mnenje strokovnih delavcev	Predlog za vpis/odlog v OŠ
A48	Zaupam učiteljem in podpiram njihovo delo	Zaupanje učiteljem		Zaupanje v šolski sistem
A49	Se mi pa zdijo učni načrti za osnovno šolo preobsežni, zaradi omenjene širine, gredo premalo v poglobitev in utrjevanje učne snovi. Kar posledično pomeni izguba velike količine informacij in posledično tudi znanja. Sigurno je veliko dobrega v učnem sistemu je pa tudi precej anomalij, ki bi jih bilo potrebno odpraviti in pri tem bi	Preobsežnost učnih načrtov, ki snovi ne poglobljajo, s tem se izgubi velika količina informacij in znanja. Veliko je dobrega in tudi slabega. Potrebno bi bilo anomalije odpraviti	Učni načrt	Zaupanje v šolski sistem

A50	morali snovalci učnih načrtov bolj natančno prisluhniti učiteljem.	Potreba po mnenju učiteljev v času oblikovanja učnih načrtov	Mnenje učiteljev	Zaupanje v šolski sistem
A51	sem se odločila na podlagi lastne presoje. Seveda so mi bile zelo pomembne informacije, ki sem jih dobila s strani vzgojiteljice, psihologinje in logopedinje, niso pa bile odločilne pri odločitvi.	Odločitev staršev s pomočjo mnenja strokovnih delavcev, katera niso vpliva na odločitev	Samozaupanje	Pomoč ob dilemi
A52	Zavedanje, da je hčerka razvojno sposobna, da si želi v šolo	Razvojna sposobnost hčerke in njena želja	Želja otroka	Podpora in ovire v času odločanja
A53	Temeljna dilema pa se je nanaša na stopnjo čustvene dozorelosti.	Dilema o čustveni dozorelosti	Čustvena zrelost	Potreba staršev v času odločanja
A54	Menim, da so mi odločitev olajšali strokovni delavci in moje prepričanje.	Prepričanja staršev in mnenja strokovnih delavcev kot pomoč pri odločanju		Potreba staršev v času odločanja
A55	Mnenje vzgojiteljic je bilo, da bo našemu otroku še eno leto dolčas v vrtcu in da bo v šoli pridobila mnogo več, kot pa da ostane še eno leto v njem. Sama sem bila do te razlage skeptična,	Napredek v razvoju pri vpisu	Mnenja vzgojiteljice	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A56	vendar ker nismo imeli nobenih drugih zadržkov, da bi bilo dobro, da odložimo vpis v šolo (tako psihologinja kot logopedinja sta bili mnenja, da je otrok pripravljen), smo z vpisom nadaljevali.	Ni bilo zadržkov glede vpisa, enakega mnenja so bili tudi strokovni delavci	Mnenje strokovnih delavcev	Vloga strokovnih delavcev v času dilem za vpis/odlog šolanja
A57	Mnenje vzgojiteljice, čeprav smo ji zaupali, pri nas ni imelo ravno ključne vloge, bilo je		Mnenje vzgojiteljice	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog

	zgolj informativno. Če pa bi vzgojiteljica pritrdila mojemu, torej starševskemu pogledu na otroka, pa bi imela ključno vlogo pri odlogu			šolanja.
A58	Bi rekla, da povsem običajno. Pri osebi, ki je vodila zares kratek pogovor z otrokom-bila je svetovalka-	Običajen vpis z kratkim pogovorom svetovalne delavke		Potek vpisa/odloga v OŠ
A59	je imela deklica nalogo, da nariše sebe, napiše svoje ime, prepozna nekaj osnovnih likov in ji pove, če se že kaj veseli šole,	Prisotnost otroka, ki je dobil nalogo risanja in besedo o počutju na prihajajočo šolo		Potek vpisa/odloga v OŠ
A60	jaz pa sem v tem času vpisovala podatke o otroku in starših v pripravljene obrazce. Vse skupaj je potekalo približno 10 minut in v tem času ni	Izpolnjevanje obrazcev		Potek vpisa/odloga v OŠ
A61	svetovalka niti enkrat omenila možnosti odloga vpisa. V teh 10 minutah z otrokom .	Staršu ni bila predstavljena možnost odloga s	Podajanje informacij o odlogu	Potek vpisa/odloga v OŠ
A62	Pravzaprav so vpis predlagali vsi, razen mene-mame.	Vpis predlagali vsi, razen starša(mame)	Socialna mreža	Predlog za vpis/odlog v OŠ
A63	Ker nisem imela podpore in ker sem bila premalo oborožena z možnostmi kako bi vpis lahko odložila, smo otroka vpisali.	Zaradi pomanjkanja podpore in znanja je otroka vpisala v OŠ pred dopolnjenim šestim letom starosti	Socialna mreža	Predlog za vpis/odlog v OŠ
A64	Danes bi se odločila drugače, po tem, ker je šolski načrt in tempo prehud	Šolski načrt in tempo prehud	Učni načrt	Predlog za vpis/odlog v OŠ
A65	učitelji in strokovni delavci pa se ne zmorejo posvečati vsaki posebnosti in vsakemu otroku posebej.	Posvečanje strokovnih delavcev otrokom		Razlogi za odlog
A66	Bilo je dobro, do točke,	Nestrokovnost	Delo učitelja	Zaupanje v šolski

	ko se je v šoli začelo pojavljati poniževanje in degradacija otrok. Do te točke sem še vedno upala, da vsi učitelji zares niso slabi, da zmorejo iti včasih tudi preko učnih načrtov, ki jih pregovorno dušijo. Upanje se je v sredini novembra razblinilo, ko so otroci, ki do te točke naj ne bi znali brati in pisati, pisali prvi test, in to test iz domačega branja. Na kratko, dušenje kreative, nobene diferenciacije in individualizacije pouka,	učitelja		sistem
A67	vklopi se v sistem ovac ali pa ne boš dobro prišel skozi-ubogaj, bodi "priden", drugače sledi kazni.	Šolski sistem narejen po sistemu ovac, kjer moraš biti priden in ubogati	Delo učitelja	Zaupanje v šolski sistem
A68	Ni veliko lastnega razmišljanja, tudi vprašanj otrok učiteljica ni marala, saj je	Lastnega razmišljanja ni bilo, vprašanj učiteljica ni marala	Delo učitelja	Zaupanje v šolski sistem
A69	Toje po njeno motilo učni proces	Motenje učnega procesa s strani otrok	Delo učitelja	Zaupanje v šolski sistem
A70	Letos je bolje, otrok ima veliko bolj človeško učiteljico, zato se zaupanje v sistem počasi vrača.	Zaradi učitelja se zaupanje v šolski sistem vrača	Delo učitelja	Zaupanje v šolski sistem
A71	V dilemi pravzaprav nisem imela pravega sogovornika. Včasih je kdo celo pripomnil da preveč kompliciram, da jo ovijam v vato, da tako ali tako gredo vsi čez to. Še enkrat	V času dilem brez pravega sogovornika, predvsem očitki, da otroka ovija v vato	Socialna mreža	Pomoč ob dilemi
A72	danes bi se s tem znanjem, ki ga imam, odločila drugače in	Z znanjem ki ga ima danes bi se odločila drugače, ne	Socialna mreža	Pomoč ob dilemi

	takih neumnih komentarjev ne bi upoštevala.	bi več poslušala komentarjev nikogar		
A73	Odločila sva se s partnerjem sama, širša okolica, družina, se je z odločitvijo strinjala.	Prepričanje staršev v času odločanja	Samozaupanje	Pomoč ob dilemi
A74	Podpore, kot sem že zapisala, s strani inštitucij pravzaprav ni bilo, vsi so odločili, da je zrela za šolo	Podpore za odlog niso dobili nikjer		Pomoč ob dilemi
A75	Več ali manj smo se starši, ko smo ugotovili, da z učiteljico marsičesa ne bomo dosegli, še manj pa z ravnateljico, ki je kako drugače, podpirala učiteljico, povezali med sabo in se pogovarjali.	Starši niso imeli podpore pri strokovnih delavcih, zato so se med sabo povezali	Povezovanje	Zaupanje v šolski sistemi
A76	Na koncu smo dosegli to, da učiteljica ni nadaljevala v drugi razred z otroki.	Dosegli so, da učiteljica kasneje ne bo šla z otroki v drugi razred	Povezovanje	Zaupanje v šolski sistem
A77	Za vpis so pravzaprav vsi soglašali, samo jaz kot mama sem bila skeptična. Drugi starši predvsem pri podpori in svetovanju.	Mama je bila edina, ki se z vpisom ni strinjala, je pa dobila mnenje drugih staršev		Podpora in ovire v času odločanja
A78	Ovir si nismo postavljali, smo raje sami poprijeli.			Podpora in ovire v času odločanja
A79	Predvsem kakšno predavanje kritičnih razvojnih psihologov pred vpisom v šolo o tem, kako izgleda pravzaprav pouk. Da to ni igra, ti pove sedaj že vsak, ampak	Potreba po predavanju v času odločanja o poteku šolskega dela		Potreba staršev v času odločanja
A80	tukaj bi morali stopiti v bran otrok socialni delavci, psihologi, drugi pedagogi, svetovalne službe.	Strokovni delavci bi morali biti na strani otrok	Zavezniki otrok	Potreba staršev v času odločanja
A81	Potem, ko enkrat pride	Ker otroci še niso		

	do problemov v šoli, ker večina otrok še ni fiziološko pripravljena 45 minut mirno sedeti in sprejemati informacije, dobiš en kup informacij, kako je tvoj otrok nemogoč, celo slab, prej,	sposobni pri miru sedeti toliko časa in postanejo nemirni, straši dobivajo informacije o tem kako imajo nemogoče otroke		
A82	ko bi bilo potrebno razmisliti o odlogu šolanja, pa vsi samo kimajo in herojsko pritrjujej, da 6letnik mora v šolo, ker je tako zapisano v zakonu. Ni fer, najprej do otrok, potem njihovih staršev, nenazadnje do učiteljev	V času opozarjanja na odloge zaradi različnih pokazateljev strokovni delavci ne želijo slišati ničesar, kar ni fer do otrok in njihovega razvoja	Mnenje strokovnih delavcev	Potreba staršev v času odločanja
A83	Če temelji niso dobro usidrani, vsak ve, da se bo hiša slej kot prej podrla sama vase.	Zaradi slabih temeljev se začne rušiti sistem v otroku	Utrjenost otroka	Potreba staršev v času odločanja
A84	Zakaj še vedno veliko ljudi meni, da so 6letniki v veliki večini pripravljeni na šolski sistem, ki ga bo slej kot prej ukalupil in mu odvzel možnost lastnega razmišljanja, ne vem. Vem pa, da tak sistem počasi kaže svoje slabosti s tem ko se letno izkaže, da se vedno več staršev odloča za odlog vpisa.	Sistem kaže na slabosti, saj se vse več staršev odloča za odlog vpisa	Šolski sistem	Zaupanje v šolski sistem
A85	Mogoče bi bilo dobro, ko bi vzgojitelji bolj stopili v bran staršem, jih oborožili s stavki kot npr vaš otrok še čustveno in socialno ni zrel za šolo (ker iskreno, kdo pa lahko to dejansko izmeri in reče da temu ni tako), igra mu pomeni preveč, da bi jo mirno zamenjal za učenje. Potem bi bilo	Potreba po zaščiti strokovnih delavcev/vzgojitelje v do otrok. Straši bi se na podlagi tega lažje odločali.	Zavezniki otrok	Potreba staršev v času odločanja

	marsikateremu staršu lažje pri odločitvi			
A86	Ker, kaj pa je eno leto več vrtca v primerjavi s tem, da mora otrok potem celo OŠ kompenzirati in iskati neke zamenjave za področja, kjer fiziološko še ni dovolj zrel? Sama vem, da se bom pri vpisu sina v šolo, odločila drugače, s podporo drugih ali brez nje.	Samoodločanje staršev	Samozaupanje staršev v odločitvah	Potreba staršev v času odločanja
A87	Ima zanemarljivo vlogo pri moji odločitvi, saj sama najbolje poznam svojega otroka in vem kaj je zanj najbolje.	Starš zaradi poznavanja otroka ne upošteva mnenja drugih, jih pa sliši	Samozaupanje staršev v odločitvah	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A88	Odzvala sem se uradnemu povabilu k vpisu v 1.razred in pri izpolnjevanju obrazca pod točko drugo navedla, da želim odložiti šolanje. Kasneje sem morala priložiti opravičilo s strani zdravnika(logopeda), da sem po zakonu lahko opravičila, zakaj bom odložila šolanje	Ob odzivu na uradno vabilo, se je podala še vloga za odložitev, kateremu je bilo potrebno predložiti dokazila strokovnih delavcev		Potek vpisa/odloga v OŠ
A89	saj samo prošnja iz moje strani ni zadostovala.	Prošnja starša ne zadostuje	Mnenje starša	Potek vpisa/odloga v OŠ
A90	Predlog je bil iz moje strani torej s strani starša. Šola mi ni ponudila te možnosti in sem sama izrazila željo, saj je hčerka rojena v mesecu decembru.	Predlog podan s strani starša, šola te možnosti ni omenila		Predlog za vpis/odlog v OŠ
A91	Bolj slabo oz. ne najboljše. Ravno zaradi pomanjkanja informacij ko jih potrebuješ.	Pomanjkanje informacij		Zaupanje v šolski sistem

A92	Tukaj bi izpostavila socialno delavko na OŠ, saj me je pri moji odločitvi zelo podprla in je bila čez celoten proces zelo razumevajoča.	Socialna delavka na OŠ je bila zelo razumevajoča in je skupaj s straši podprla odlog	Mnenje strokovnih delavcev	Pomoč ob dilemi
A93	da bo moj otrok imel še eno leto mirno in brezskrbno otroštvo sem pri tej odločitvi vztrajala,	Zaradi podaljšanja brezskrbnega otroštva , pri odločitvi vztrajala	Samozaupanje staršev	Podpora in ovire v času odločanja
A94	največja ovira je bila iz strani vrtca.	Ovira s strani vrtca	Mnenje vzgojiteljice	Podpora in ovira v času odločanja
A95	Mogoče kakšen pogovor s staršem, ki je bil v podobni situaciji.	Sodelovanje med starši s spodobnimi izkušnjami	Povezovanje	Pomoč ob dilemi
A96	Menim, da znam oceniti otroke po sposobnostih, vendar, ko je bilo konkretno potrebno oceniti svojega otroka, sem bila kar malce skeptična	Ob oceni svojega otroka je prišlo do dvomov	Samozaupanje staršev	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A97	Zadnje leto je imel krasni vzgojiteljici, ki sta resnično ogromno delali na razvoju otroka, kar se je mojemu otroku močno obrestovalo. Pa vendar sem pred vpisom šla na razgovor z vzgojiteljico, da mi je podala mnenje, kako vidi mojega otroka v šoli.	Pred vpisom želela imeti mnenje vzgojiteljice, ker ji je zaradi njenega dela zaupala	Mnenje vzgojiteljice	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A98	Pogovor z njo se mi je obrestoval, saj sva skupaj prišli do zaključka, da hči ni čustveno in socialno dovolj dozorela, da lahko gre v prvi razred.	Pogovor z vzgojiteljico pomagal pri odločitvi odložitve vpisa zaradi čustvene in socialne nezrelosti otroka	Mnenje vzgojiteljice	Vloga vzgojiteljice v času dilem za vpis/odlog šolanja.
A99	Vpis je potekal zelo uradno. Brez otroka. Izpolniti sem morala	Uraden potek vpisa brez otroka z izpolnjevanjem		Potek vpisa/odloga v OŠ

	uradno dokumentacijo in to je bilo to.	dokumentacije		
A100	Vpis je podala šola, ker je tako po zakonu.	Poziv šole po zakonu	Šolski sistem	Potek vpisa/odloga v OŠ
A101	Ko gre za tvojega otroka imaš vedno občutek, da še ni dovolj star, vendar po tehtnem premisleku in pogovoru, je padla odločitev.	Za odločitev je bil potreben tehten premislek		Potek vpisa/odloga v OŠ
A102	Sama delam v šolstvu in mu zaupam, čeprav sem na nekaterih stvareh zelo skeptična in to tudi glasno povem.	Zaradi poznavanja šolstva izrazi mnenje na glas	Samozaupanje starša	Zaupanje v šolski sistem
A103	Večkrat me zmoti birokracija in predolgo čakanje takrat, ko je potrebno otroku pomagati takoj in ukrepati takoj.	Preveč birokracije in predolge čakalne vrste, ko je potrebna takojšnja pomoč otroku	Zaveznik otrok	Zaupanje v šolski sistem
A104	Vedno sem se o vsem pogovorila z vzgojiteljico oz z razredničarko otroka in vedno sem dobila odgovore. Sicer pa še ni bilo potrebno preveč urejati stvari ali reševati kakšnih posebnih problemov.	Zaupanje v mnenje vzgojiteljice in učiteljice		Pomoč ob dilemi
A105	Materinski čut, prigovarjanja okolice, da delamo napako, naša vzgojiteljica pa je bila tista zaradi katere smo sprejeli skupno odločitev.	Skupno sprejeta odločitev		Podpora in ovire v času odločanja
A106	Menim, da bi starši pri dvomih morali vedeti, kam in na koga se lahko obrnejo. Dejansko nihče ali pa	Starši nimajo informacij na koga se lahko obrnejo ob dilemah. Ni čutiti pomoči strokovnih	Vloga strokovnih delavcev	Podpora in ovire v času odločanja

	velika večina ne čuti pomoči strokovnih služb v smislu dajanja informacij v zvezi s tem skupaj z njimi.	delavcev		
A107	Nikjer oziroma le redko kje so odprta vrata za razreševanje dilem.	Nikjer ni prostora in ne časa za razreševanje dilem	Vloga strokovnih delavcev	Podpora in ovire v času odločanja
A108	Nisem se niti pogovarjal z vzgojiteljico ali dvomila o tem, da tako mora biti.	Ni bilo potrebe po mnenju	Samozaupanje starša	Zaupanje v šolski sistem
A109	Pri svetovalni delavki sva z možem uredila potrebne obrazce. Vpis je bil brez otroka. Otrok je imel srečanje s prvošolci sam s skupino iz vrtca, da se je seznanil s šolo.	Vpis potekal brez otroka, otrok je imel srečanje z bodočimi prvošolci v šoli		Potek vpisa/odloga v OŠ
A110	Vpis nam je pri obeh otrocih predlagala šola, vzgojiteljica ni bila enakega mnenja.	Vpis predlagala šola, s katerim se vzgojiteljica ni strinjala	Mnenje vzgojiteljice	Predlog za vpis/odlog v O
A111	Prepričana je bila, da še čustveno in socialno ni dovolj zrel za vstop v prvi razred. Sama pa otroka najboljše poznam in nisem razmišljala o odlogu.	Vzgojiteljica je bila mnenja, da otrok ni čustveno in socialno dovolj zrel	Samozaupanje starša	Zaupanje v šolski sistem
A112	Se mi zdi, da je zmeraj bolj natrpano, da je šola morda nekoliko preveč storilnostno naravnana. Premalo se gleda na otroke in njihovo počutje oziroma čustva.	Šola premalo gleda na otroke in njihova čustva. Preveč storilnostno naravnana	Zaveznik otroka	Zaupanje v šolski sistem
A113	Vzgojiteljica in svetovalna delavka in ponavadi sem dobila odgovore.	Odgovore dobila pri vzgojiteljici in svetovalni delavki	Mnenje strokovnih delavcev	Pomoč ob dilemi
A114	Opornica mini kaj dosti pomagala saj sama zmorem odločati o potrebah in možnostih svojega otroka.	Samoodločanje staršev	Samozaupanje starša	Pomoč ob dilemi

A115	Moja svakinja dela v šolstvu, je učiteljica na razredni stopnji in kadar sem bila v dilemi, sem se najprej posvetovala z njo. Do sedaj mi je vedno dobro svetovala. Seveda se odločava nato z možem kako in kaj.	Večino časa se starša sama odločata, pomoč pa iščeta v socialni mreži	Socialna mreža	Podpora in ovire v času odločanja
A116	Kakšna strokovna izobraževanja na to temo pred vpisom otroka v šolo ,uradne ure namenjene samo za dileme staršev otrok, ki so rojeni decembra, kot moj.	Potreba po strokovnih izobraževanjih in uradnih urah namenjenih na temo odloga/vpisa	Izobraževanja	Pomoč ob dilemi
B1	Vpis prvošolcev poteka v mesecu februarju za šolsko leto, ki se začne septembra istega leta.	Vpis isto leto v katerem otrok doseže šest let	Vpis	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B2	Kot svetovalna delavka povabim starše na vpis, kjer izpolnijo in podpišejo vpisni list.	Povabilo na vpis		Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B3	Pogovorimo se o morebitnih zdravstvenih in drugih posebnostih otroka.	Pogovor o posebnostih pri otroku	Mnenje svetovalne /ga delavke/ca o odlogu/vpisu	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu /odlogu
B4	Konec meseca maja oz. tri mesece pred začetkom pouka izdam potrdilo o šolanju ali odločbo o odložitvi šolanja (v kolikor gre za odlog šolanja).	Izd potrdilo o šolanju ali odločbo o odložitvi šolanja za eno leto	Potek	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B5	Staršem pošljem vabilo na prvi šolski dan in pomagam pri sami izvedbi sprejema prvošolčkov.	Vabilo za prvi šolski dan, in pomoč pri izvedbi sprejema prvošolcev	Potek	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B6	Osebnostno menim, da se odlog šolanja opravi le takrat, ko za to obstajajo tehtni razlogi. To, da je otrok rojen v mesecu decembru še ne	Potrebni razlogi za odlog, mesec rojstva npr december ni tehten razlog.	Mnenje svetovalne/ga delavke/ca o odlogu/vpisu	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu

	pomeni, da ni pripravljen za vstop v šolo.			
B7	Sama bi pri tem upoštevala tudi mnenje vzgojiteljic, saj z otrokom preživijo veliko časa in ga imajo možnost opazovati v njegovih vsakdanjih interakcijah in pri raznih dejavnostih.	Mnenje vzgojiteljice ima pomembno vlogo zaradi količine preživetega časa z otrokom	Mnenje svetovalne/ga Delavke/ca o odlogu/vpisu	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B8	Starši najpogosteje navajajo socialno in čustveno nezrelost.	Opažanje pri čustveni in socialni nezrelosti		Argumenti staršev za vpis ali odlog
B9	Nekateri kot razlog navedejo tudi otrokovo zdravstveno stanje (npr. operacija mandljev, žrelnice), kronološko starost otroka, pomanjkljivo znanje ali neznanje slovenskega jezika.	Različni razlogi za odlog	Mnenje svetovalne/ga Delavke/ca o odlogu/vpisu	Argumenti staršev za vpis ali odlog
B10	Občutki staršev ob vpisu svojih otrok pred dopolnjenim šestim letom starosti so različni. Nekateri menijo, da njihovi otroci nikakor niso pripravljeni na vstop v šolo in imajo do všolanja odklonilen odnos, spet drugi so mnenja, da je povsem normalno, da se v mesecu septembru vključijo v vzgojno-izobraževalni proces, čeprav še niso dopolnili šest let	Občutki staršev ob vpisu otroka v šolo so različni.	Mnenja staršev	Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo
B11	Po mojem mnenju so najpogostejši občutki staršev ob vpisu svojega otroka v šolo: tesnoba, strah, vznemirljivost.	Starši ob vpisu svojega otroka doživljajo tesnobo, strah, vznemirjenost	Mnenje svetovalne /ga delavke/ca	Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo

B12	Staršem svetujem, da se o svojih dilemah in strahovih pogovorijo z otrokovo vzgojiteljico, pridobijo mnenje psihologa in zdravnika, nato pa se odločijo v otrokovo korist.	Svetovanje staršem, da se pogovorijo z vzgojiteljico otroka, če pride do dileme za vpis ali odlog	Napotki ob dilemah	Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B13	Pri tem ne smemo zanemariti dejstva, da je vsak otrok individuum in da ni določenih pravil, vsakega je potrebno posamezno obravnavati.	Vsakega otroka je potrebno obravnavati kot individuum	Napotki ob dilemah	Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B14	Menim, da težave, ki se lahko pojavijo otrokom ob vstopu v šolo, niso nujno povezane s kronološko starostjo ali prezgodnjim vstopom v šolo.	Težave ob vstopu otroka v šolo niso povezane s kronološko starostjo otroka ali prezgodnjim vstopom v šolo	Najpogostejše težave	Opažanja posledic pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
B15	V šoli so dejavnosti in pouk povsem drugače strukturirani kot v vrtcu, zato je najbolj opazna razlika v pozornosti, koncentraciji in organiziranosti otrok pri delu. Velikokrat se pojavijo težave tudi na področju grafomotorike.	Organiziranost pouka je drugačna kot delo v vrtcu. Težave opazne pri grafomotoriki, pozornosti, organiziranosti pri delu in koncentraciji	Najpogostejše težave	Opažanja posledic pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
B16	Pomembno je, da domače in šolsko okolje dovolj spodbudno, da otrok lažje razvija svoje kognitivne sposobnosti.	Vzpodbudno mora biti tako domače kot šolsko okolje, da otrok lažje razvija kognitivne sposobnosti	Varovalni dejavniki	Opažanja posledic pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
B17	Na samem začetku starše vprašam o razlogih za odlog šolanja, jih usmerim na pogovor k otrokovi vzgojiteljici in na pregled k psihologu.	Pomembni so razlogi za odlog. Potem se jih napoti k strokovnim delavcem na oceno in posvet	Potek sodelovanja	Sodelovanja med starši in strokovnimi delavci

B18	Starši nato izpolnijo vlogo za odložitev šolanja, kjer navedejo podatke o otroku in razlog odložitve šolanja	Izpolni se vloga za odložitev na katero se navedejo razlogi za odlog	Potek sodelovanja	Sodelovanja med starši in strokovnimi delavci
B19	Šola pridobi mnenje vzgojiteljic in svetovalne delavke vrtca.	Šola pridobi mnenje vzgojiteljice in strokovnih delavcev	Potek sodelovanja	Sodelovanja med starši in strokovnimi delavci
B20	Ko je vsa dokumentacija zbrana, se opravi sestanek komisije za ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo. Strokovno komisijo sestavljajo svetovalna delavka, šolski zdravnik in vzgojiteljica ali učiteljica.	Za odločitev o vpisu ali odlogu se sestane komisija strokovnih delavcev: Šolski zdravnik, svetovalna delavka, vzgojiteljica, ravnateljica	Potek sodelovanja	Sodelovanja med starši in strokovnimi delavci
B21	Na podlagi obrazloženega mnenja strokovne komisije ravnatelj odloči o odložitvi začetka šolanja.	Na podlagi mnenja strokovnih delavcev ravnatelj odloči		Sodelovanja med starši in strokovnimi delavci
B22	Starši prejmejo tri mesece pred začetkom pouka odločbo o odložitvi začetka šolanja.	Starši prejmejo po pošti odločbo o odložitvi ali o vpisu	Potek sodelovanja	Sodelovanja med starši in strokovnimi delavci
B23	Najpogostejši razlogi za odložitev šolanja so: socialna in čustvena nezrelost, otrokova kronološka starost in zdravstveno stanje otroka (razne operacije).	Razlogi za odložitev šolanja: socialna in čustvena nezrelost, otrokova kronološka starost in zdravstveno stanje otroka (razne operacije).		Predlogi za odlog in razlog
B24	Vsekakor je mnenje svetovalne delavke, ki se prva sreča s starši novinca, zelo pomembna. To pomeni v smislu svetovanja ob dilemah.	Pomembno svetovanje svetovalne delavke pri dilemah ob vpisu	Mnenje svetovalne delavke	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B25	Sami pa tudi mi	Svetovalni delavci	Mnenje	Vloga

	nimamo kaj dosti vpliva, saj o tem odloča mnenje zdravnika, mnenje psihologu in vzgojiteljice. Se pravi tim večih strokovnih delavcev.	sami nimajo kaj dosti vpliva pri odločanju, prevladuje mnenje strokovnih delavcev	strokovnih delavcev	svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B26	osebno menim, da če je otrok osebnostno še nezrel, je odložitev smiselna.	Osebnostna nezrelost je lahko razlog za odložitev	Smisel odložitve	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B27	Moje izkušnje so, da so starši zelo iskreni in povedo, da se njihov otrok še zelo rad igra, da ne more skoncentrirano sedeti ali biti na istem mestu in da so mnenja, da bi mu še radi pustili eno brezskrbno leto otroštva.	Starši zelo iskreno povedo razloge za odlog, da se otrok rad igra, ne more skoncentrirano sedeti ali biti na istem mestu pri miru. Želijo mu omogočiti še leto dni brezskrbnega otroštva.	Razlogi za odložitev/vpis	Argumenti staršev za vpis ali odlog
B28	Velikokrat me tudi vprašajo in prosijo za nasvet, kaj jim je storiti, da jim bo to omogočeno.	Veliko je prošenj za nasvet ob dilemah		Argumenti staršev za vpis ali odlog
B29	Zelo dobro se pripravijo, pozanimajo za delo otroka v prvem razredu in so zaskrbljeni, so v veliki stiski.	Skrb in stiska staršev ob vpisu otroka pred dopolnjenim šestim letom starosti je velika. Starši se pozanimajo o poteku pouka v prvem razredu.	Razlogi za odložitev/vpis	Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo
B30	Eni pa seveda so odločeni in ne poslušajo mnenja.	Eni starši odločeni	Samozaupanje staršev	Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo
B31	Predvsem si zanje vzamem čas, jim prisluhnem in se skupaj pogovorimo, kaj so obveznosti prvošolčkov in kako bi to zmogel.	Čas za pogovor o delu in obveznostih prvošolčka.	Napotki ob dilemah	Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B32	Svetujem jim, da se o tem pogovorijo tudi z	Svetovanje staršem, da pridobijo mnenje	Napotki ob dilemah	Pomoč svetovalne/ga

	vzgojiteljico, ki zelo dobro pozna otroka, kako funkcionira v skupini in kako hitro napreduje.	otrokove vzgojiteljice		delavke/ca staršem ob dilemah
B33	eni se zelo hitro prilagodijo in sledijo skupini, drugi ne in je veliko joka	Eni otroci zelo prilagodljivi, drugi manj	Karakter otroka	Opažanja posledic pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starost
B34	Zelo pomembno je tudi od učiteljice in vzgojiteljice, kako jim pomagata preiti skozi to stisko.	Pomembno vlogo imajo vzgojiteljice in učiteljice	Vloga učitelja/vzgojitelja	Opažanja posledic pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starost
B35	Predvsem je pomembno zaupanje, razumevanje njihove stiske in čas za poglobljen pogovor. Nobenega hitenja pri odločitvi in jim hkrati vlivati zaupanje in upanje, da otroci zelo veliko še pridobijo v času od vpisa(v mesecu marcu) do všolanja(v mesecu septembru)	Pomembno je, da otrok pridobi zaupanje, da se ga razume in si zanj vzame čas.	Vloga učitelja/vzgojitelja	Sodelovanja med starši in strokovnimi delavci
B36	Najpogostejši razlogi so: čustvena in socialna nezrelost, težave z govorom, s koncentracijo.	Najpogostejši razlogi so: čustvena in socialna nezrelost, težave z govorom, s koncentracijo.	Razlogi za dileme	Predlogi za odlog in razlog
B37	Pri vpisu otrok v šolo najprej s SOKOL-a pridobim podatke o otrocih, ki naj bi se v naslednjem šolskem letu vpisali v našo šolo, in njihovih starših	Pridobivanje podatkov iz baze	Vpis	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B38	Nato se pogovorim s svetovalnimi delavkami ostalih osnovnih šol ali imamo morda kakšnega otroka, ki je na	Sodelovanje svetovalnih delavk med sabo	Vpis	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu

	seznamu naše in še kakšne šole (stalno/začasno prebivališče) in kje dejansko družina živi oziroma v katero šolo naj bi se otrok vpisal.			
B39	Včasih je potrebno tudi poizvedovanje za kakšno družino.	Zanimanje za družne		Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B40	Ko starši z otrokom pridejo na vpis najprej preverim podatke o otroku in starših, če je vse pravilno, nato podatke vnesem v program eAsistent in natisnem vpisni list, ki ga starši podpišejo.	Ob vpisu se preverjajo podatki in natisne se vpisni list	Vpis	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B41	Prosim jih, da izpolnijo tudi prijavnico za jutranje varstvo in podaljšano bivanje, v kolikor kaj od tega potrebujejo.	Formalno izpolnjevanje obrazcev	Vpis	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B42	Posredujem jim še nekaj osnovnih informacij v zvezi z roditeljskim sestanekom za starše bodočih prvošolcev in odgovorim na morebitna vprašanja.	Podajanje osnovnih informacij in odgovori na morebitna vprašanja	Vpis	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B43	Ko vpišem vse bodoče prvošolce naredim zbir prijavnih za jutranje varstvo in podaljšano bivanje in ju posredujem vodstvu šole.	Predajanje informacij o prijavnih, vodstvu šole	Prenos podatkov	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B44	Glede odložitve šolanja: jih podpiram, kadar otrok res ne izkazuje zadostne zrelosti za vstop v šolo.	Pri odložitvah starši dobijo podporo, če podajo argumente, da otrok ne izkazuje zadostne zrelosti za vstop v šolo	Podpora svetovalne/ga delavke/ca	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B45	Odlog običajno presodijo zdravniki.	Zdravstveno mnenje	Mnenje strokovnih	Vloga svetovalne/ga

			delavcev	delavke/ca pri vpisu/odlogu
B46	Uporabljajo argumente, kot so: »Mislim, da moj otrok še ni dovolj zrel«; »Naša hči je še preotročja«; »Moj sin še ne izkazuje nobenega interesa po učenju pisanja, branja, štetja« in podobne.	Pogosti argumenti so: nezrelost, ni interesa za učenje, branje, pisanje		Razlogi za odlog/vpis
B47	Marsikateri starši so malce skeptični, ali niso otroci pri šestih letih še vseeno malo premalo zreli za vstop v šolo.	Starši so v dilemah, da otroci niso dovolj zreli za vstop v OŠ		Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo
B48	Pri odložitvah pa se mi zdi, da starši nekako »pričakujejo«, da bo njihova prošnja za odlog »uslišana«	Starši pričakujejo pozitivno povratno informacijo o prošnji za odlog	Pričakovanja staršev	Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo
B49	sploh pri otrocih, za katere starši »na silo uspejo« dobiti zdravniško potrdilo, da otrok še ni dovolj zrel za vstop v šolo ... Kar pomeni, da ne povedo po resnici stanje otroka kakšno je. Da prilagodijo zadevo ki bo pripomogla k odlogu šolanja.	Nekateri starši na silo želijo pridobiti mnenje strokovnih delavcev, da otrok ni zrel za vstop v šolo. Prikrivajo resnico sposobnosti otroka. Jo prilagodijo svojim željam in potrebam.	Pričakovanja staršev	Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo
B50	Pogovorim se z njimi, predstavim jih tako prednosti kot morebitne slabosti (glede na dotičnega otroka) všolanja oziroma odložitve	Pogovor s starši in predstavitev prednosti in morebitnih slabosti všolanja/odložitve	Sodelovanje s starši	Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B51	Skušam jih usmeriti na »pravo pot«, da sami uvidijo zakaj je vpis/odložitev za njihovega otroka najboljša izbira.	Pomoč staršem pri usmeritvah za vpis/odlog šolanja		Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B52	Predvsem pomembno se mi zdi, da jih	Pomembnost poslušanja	Odprt prostor za pogovor	Pomoč svetovalne/ga

	poslušam.			delavke/ca staršem ob dilemah
B53	Po pripovedovanju z učiteljicami, gre predvsem za nezmožnost sledenju učnemu delu, navodilom, slaba grobo in finomotorika.	Izkušnje učiteljic/jev kažejo na pomanjkanje sledenja pouka, navodilom, slabo grobo in finomotoriko	Mnenje učiteljic/jev	Opažanja posledic pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starost
B54	Iz psihološkega vidika pa trma, upor, kljubovanje v smislu, da na tablo ne želi napisati naročeno, jokavost, introvertiranost	Izkušnje učiteljic/jev kažejo, iz psihološkega vidika, da so jokavi, trmasti, introvertirani, ne sodelovalni, uporniški	Mnenje učiteljic/jev	Opažanja posledic pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starost
B55	Kot šolska svetovalna delavka sem vzpostavila prvi stik s starši bodočega prvošolčka na podlagi vabila.	Vzpostavitev prvega stika s strani šolske svetovalne službe na podlagi vabila	Vpis	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B56	Zbrala sem vse osebne podatke in soglasja ter posredovala staršem informacije o poteku šolskega dela v prvem razredu, prihodu v šolo in odhodu, vključitev v jutranje varstvo in podaljšano bivanje, prehrana v šoli ipd.	Zbiranje osebnih podatkov, predajanje informacij o poteku šolskega dela	Vpis	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odlogu
B57	V kolikor ni bilo pobude staršev glede odloga šolanja otroka v prvi razred, nisem o tem posebej dajala informacij.	Na možnost odloga šolanja ni bilo posebej podanih informacij		Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odloga
B58	V kolikor so starši povedali, da ima otrok »težave« in da želijo odložiti šolanje, sem jih seznanila s postopkom ugotavljanja šolske zrelosti	Staršem je bil razložen postopek ugotavljanja šolske zrelosti na njihovo pobudo	Pobuda staršev	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odloga
B59	V soglasju z njimi sem se pogovorila z vzgojiteljico otroka.	Napotitev s strani svetovalne delavke k psihologu na	Sodelovanje med strokovnimi delavci	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri

	Napotila pa sem jih tudi k psihologu, v kolikor otrok že ni bil prej v specialistični obravnavi.	ugotavljanje šolske zrelosti		vpisu/odloga
B60	O odložitvi šolanja je odločal tim v sestavi: zdravnik, vzgojiteljica, vodstvo šole, šolska svetovalna delavka.	O odložitvi šolanja odloča tim: zdravnik, vzgojiteljica, vodstvo šole, šolska svetovalna delavka	Potek sodelovanja	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odloga
B61	Šolska svetovalna delavka je zbrane podatke iz poročila psihologa posredovala članom, ki so povedali svoje mnenje, nato pa se je naredil zapisnik.	Šolska svetovalna služba posreduje mnenje vsem prisotnim v timu in naredi zapisnik	Potek sodelovanja	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odloga
B62	Običajno se je vedno upoštevalo starše in psihološko mnenje.	Upoštevanje staršev v skladu s psihološkim mnenjem	Sodelovanje s starši	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odloga
B63	Moje mnenje je, da je smiselna odložitev šolanja, kadar otrok ne izkazuje zadovoljive šolske zrelosti in je tudi njegova kronološka starost nizka (rojen novembra in decembra),	Mnenje šolske svetovalne delavke je, da je odložitev smiselna, če je nizka kronološka starost in otrok ne izkazuje šolske zrelosti	Mnenje svetovalne delavke	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odloga
B64	saj ima tak otrok pogosto težave pri zbranosti, sledenju šolskih pravil, težje sprejema opravljanje domačih nalog	Težave otrok pri zbranosti, sledenju šolskim pravilom, navodilom, težje sprejemanje nujnosti opravljanja domačih nalog	Mnenje svetovalne delavke	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odloga
B65	Otroci, ki se jim odloži šolanje, pogosto v letu odloga dozorijo in kasneje nimajo večjih težav v šoli.	Otroci, ki se jim šolanje odloži, kasneje nimajo večjih težav.	Mnenje svetovalne delavke	Vloga svetovalne/ga delavke/ca pri vpisu/odloga
B66	Nizko kronološko starost in pomanjkanje veščin za uspešno delo v šoli, morebitne zdravstvene težave, govorne težave, motnje koncentracije ipd.	Nizka kronološka starost in pomanjkanje veščin za uspešno delo v šoli, morebitne zdravstvene težave, govorne težave,		Argumenti staršev za vpis ali odlog

		motnje koncentracije ipd.		
B67	Starši so običajno zaskrbljeni, imajo pomisleke glede odložitve, ker otrok ne bo nadaljeval vstopa v šolo z vrstniki iz vrtca	Starše skrbi pri odlogu, ker otrok ne bo nadaljeval všolanja z vrstniki iz vrtca	Skrb staršev	Argumenti staršev za vpis ali odlog
B68	Želijo si strokovne podpore za lažjo odločitev, ki jim jo lahko nudi psiholog in vzgojiteljica v vrtcu	Starši iščejo podporo pri strokovnih delavcih različnih poklicnih profilov	Pričakovanja staršev	Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo
B69	Večina ni zadovoljna z mnenji strokovnih delavcev. Povedo, da gledajo samo na dobrobit šole oziroma zakona.	Zadovoljstvo staršev s strokovnimi delavci je zelo nizka. Gledajo samo na dobrobit zakona		Občutki staršev ob dilemah/odločanju za vstop ali odlog v šolo
B70	Starši potrebujejo pogovor	Potreba po pogovoru	Odprt prostor za pogovor	Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B71	Psiholog lahko staršem na osnovi testa predstavi njegova močna in šibka področja	Testiranja otrok		Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B72	Otroka dobro pozna tudi vzgojiteljica v vrtcu	Poznavanje otroka s strani vzgojiteljice	Mnenje vzgojiteljice	Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B73	Svetovalna delavka, ki ni psiholog in ne razpolaga z merskimi pripomočki za ugotavljanje šolske zrelosti, najbolje naredi, da starše posluša in jim da možnost, da povedo vse razloge za odložitev šolanja in hkrati tudi pomisleke	Največ kar lahko naredi svetovalna delavka je, da posluša in sliši starše otrok,	Odprt prostor za pogovor	Pomoč svetovalne/ga delavke/ca staršem ob dilemah
B74	Otroci, ki so rojeni na koncu leta, imajo od začetke večje težave pri	Opažanja težav pri otrocih, ki so rojeni konec leta. Težave	Mnenje svetovalne delavke	Opažanja posledic pri všolanih otrocih

	sledenju šolskega dela, raje bi se igrali, težje zdržijo na sedežu, potrebujejo več krajših odmorov in gibanja.	pri sledenju šolskega dela, raje bi se igrali, težje zdržijo na sedežu, potrebujejo več krajših odmorov in gibanja.		pred dopolnjenim šestim letom starost
B75	Njihovi učni rezultati niso skladni s sposobnostmi otrok.	Njihovi učni rezultati niso skladni s sposobnostmi otrok	Primerjava	Opažanja posledic pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starost
B76	Vedno sem jim prijazno razložila postopek odložitve šolanja in pomen pridobitve psihološkega mnenja.	Obrazložitev postopek odložitve šolanja in pomen ter nujnost pridobitve psihološkega mnenja	Odprt prostor za pogovor	Sodelovanja med starši in strokovnimi delavci
B77	Starši želijo odlog šolanja najpogosteje zaradi nizke kronološke starosti in zaradi težav, zaradi katerih je bil otrok obravnavan v Dispanzerju za mentalno zdravje (govorne in druge težave) ali zdravstvenih težav (sladkorna bolezen, epilepsija, naglušnost, slabovidnost ipd.	Starši želijo odlog šolanja najpogosteje zaradi nizke kronološke starosti in zaradi težav, zaradi katerih je bil otrok obravnavan v Dispanzerju za mentalno zdravje (govorne in druge težave) ali zdravstvenih težav (sladkorna bolezen, epilepsija, naglušnost, slabovidnost ipd.		Razlogi za odlog/vpis
C1	Povsem odvisno od otroka	Odvisno od otroka	Karakter otroka	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C2	Imela sem primer, ko sem staršem svetovala, da so po dveh mesecih punco izpisali in jo vpisali naslednje leto.	Primer svetovanja, da se otroka izpiše	Mnenje učiteljice	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom

	Nič ji ni bilo nerodno – je šla na WC imela vrata na stežaj odprta in klicala pridite mi rit obrisat. /Ko si jo poslal kam po šoli, se je z vsemi pogovarjala.			starosti
C3	Potem sem jo učila tri leta in se je pokazalo kot zelo dobro, da so odložili, saj je prišla z bolj osnovnimi stvarmi opremljena.	Spoznanja dobrega svetovanja in upoštevanja učiteljice s strani staršev	Sodelovanje	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C4	Kognitivne in motorične sposobnosti so le pri nekaterih slabše izražene – tu ne vidim toliko razlik	Ni opaziti veliko razlik pri kognitivnih in motoričnih sposobnostih	Opazovanje otrok	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C5	a sama delam veliko na glasovnem zavedanju konkretno in motoričnih vajah in morda tudi zato.	Veliko dela na glasovnem zavedanju in motoričnih vajah	Delo učiteljice	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C6	Čustveno pa se večini pozna. Bi se še radi igračkali, hitro jim je vse odveč	Opaziti veliko razlik na čustvenem področju	Mnenje učiteljice	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C7	nekateri imajo težave s samozavestjo (večjo kot ostali). Ta vidik je zame zelo pomemben. Je pa zelo odvisno od števila otrok v skupini.	Od velikosti skupine odvisne težave s samozavestjo pri otrocih. Eden pomembnih vidikov	Opazovanje otrok	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C8	Sama nimam težav s starši	Dobro sodelovanje s starši	Sodelovanje s starši	Potek sodelovanja med učiteljico in starši
C9	Prejšnjo generacijo sem celo eno mamico poklicala (oziroma ona mene), ker je najprej želela odložiti. Razložila sem ji, da ga lahko izpiše tudi po dveh	Predlog za vpis, s strani učiteljice, argumentiran z prednostmi in slabostmi odloga	Svetovanje	Potek sodelovanja med učiteljico in starši

	mesecih – prednost, da gre prej pa je bilo 15 otrok (šlo se je tudi, da sta dva razreda zagotovo). Povedala sem ji vse dobre in slabe strani.			
C10	Glavni problem so bile delovne navade. Mami je sicer potem izrazila željo, da je v mojem razredu, ker me je poznala od prejšnjih otrok. Je namreč edini fant v družini in s strani očeta razvjen in je želela doslednost	Glavni problem delovne navade zaradi razvjenosti in nedoslednosti.	Sodelovanje	Potek sodelovanja med učiteljico in starši
C11	Staršem vedno predstavim pot.	Vedno se predstavi pot	Odprt prostor za pogovor	Potek sodelovanja med učiteljico in starši
C12	Želim pa, da učenci delajo domače naloge sami in imam pri tem v prvem razredu največ dela s starši – da jih navajajo na samostojnost in odgovornost.	Navajanje otrok na samostojnost in odgovornost	sodelovanje	Potek sodelovanja med učiteljico in starši
C13	Sama po navadi obvestim o tem socialno delavko in zelo kmalu tudi napotimo naprej. Delava z roko v roki,	Delo z roko v roki. Učiteljica obvesti o posebnostih razreda svetovalno delavko		Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno službo
C14	je pa glavnina na meni v pogovorih s starši, čeprav vedno povabim njo zraven, da vmes pove tudi svoje gledanje	Pri razgovorih s starši je svetovalna delavka vedno povabljen k sodelovanju	Sodelovanje	Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno službo
C15	Zelo pomembno sodelovanje. Socialna delavka bi morala dobro poznati vse otroke.	Nujno potrebno, da svetovalna delavka pozna posebnosti vsakega otroka	Delo z otroki	Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno službo
C16	Povsem odvisno – če si otrok želi zame ni	Želja otroka ni dovolj	Glas otroka	Mnenje o učiteljice o

	dovolj (to namreč hitro popusti, ko se prične delo)			vpisu/odlogu
C17	Pomembno je, da ima osvojene osnove oblačenja, pospravljanja, grobe in določene finomotorike,	Pomembno je da otrok zna poskrbeti za osnove oblačenja, higiene, grobe in finomotorike	Skrb zase	Mnenje o učiteljice o vpisu/odlogu
C18	predvsem pa čustvena zrelost. Ker če bo pol leta jokal, bo težko kaj doseči.	Potrebna čustvena zrelost otroka	Zrelost otroka	Mnenje o učiteljice o vpisu/odlogu
C19	Veliko je odvisno od priprave na šolo in staršev	Velik pripis daje staršem kako pripravijo otroka na šolo	Vloga staršev	Razlike med otroki po kronološki starosti
C20	Veliko jih potrebuje na čustvenem področju še motivacij, ne gre toliko za pisanje in branje.	Potrebna čustvena stabilnost	Zrelost otroka	Razlike med otroki po kronološki starosti
C21	Velik vpliv ima doslednost vzgojiteljice, ki so ji pomembne ravno delovne navade in motorika, osnove prvega razreda z branjem in pisanjem pa ne dela. Tako, da se mi zdi, da je tu toliko dejavnikov kot je otrok.	Doslednost učiteljice velikega pomena	Vloga učiteljice v razredu	Razlike med otroki po kronološki starosti
C22	Sem še potem spada kje je bil otrok prej (nekateri sploh niso v vrtcu pa boljše funkcionirajo), če imajo osnove	Vloga vrtca katerega je otrok obiskoval predstavlja velik pomen	Kurikulum vrtca	Razlike med otroki po kronološki starosti
C23	Če zna poskrbeti za svoje stvari, zna pozdravljati, se ne boji samostojnosti.. Eni otroci vsemu sledijo, pripovedujejo pravljice, imajo vse osnove za skrb in urejenost, so samostojni, pa se starši zelo odločajo.	Nekateri otroci imajo povsem izoblikovane vse spretnosti potrebne za vpis, pa se starši kljub temu težko odločijo	Vloga staršev	Razlike med otroki po kronološki starosti
C24	Zaradi zadržanosti, ko pride v novo skupino in	Velik vpliv ima prehod v novo	Karakter otroka	Razlike med otroki po

	to lahko zelo vpliva na celotno šolanje.	okolje		kronološki starosti
C25	Imajo pa eni otroci že pred vstopom disleksične težave, ki pa jih poskušamo sproti spravljati v »red« tako, da ji svetujemo kako naj si pomaga (leva, desna – že zdaj si zapomni z desno jem) in manj menja.	Eni otroci imajo že pred vstopom v šolo disleksične težave, ki jih sproti rešujejo	Posebne potrebe otroka	Razlike med otroki po kronološki starosti
C26	Zdaj se zelo poglobljam v tovrstne težave že več let in sem kar nekaj otrok že v prvem razredu pravilno napotila.	Srečevanje s tovrstnimi težavami že več let. Pomembno jih je pravilno napotiti.	Posebne potrebe otroka	Razlike med otroki po kronološki starosti
C27	Menim, da je to popolnoma različno od posameznega otroka ter deloma tudi o vzgoji do prihoda v šolo.	Veliko odvisno od vzgoje otroka ob prihodu v šolo	Vloga staršev	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C28	Nekateri otroci, ki še z vstopom v šolo niso stari 6 let, se lahko hitro privadijo »življenja in dela« v šoli, medtem ko nekateri rabijo več časa, kar pa je tudi pri otrocih, ki so že dopolnili 6 let.	Nekateri otroci potrebujejo več časa nekateri manj, da se privadijo	Karakter otroka	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C29	Še vedno se najdejo že zelo »zreli« 5-letniki in tudi še »nezreli« 6-letniki.		Zrelost otroka	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C30	Kar se tiče kognitivnih sposobnosti, so le-te različno razvite pri različni starosti.	Kognitivne sposobnosti so različno razvite pri različni starosti	Zrelost otroka	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C31	Tako pri vstopu v šolo ne morem reči, da je kognitivna sposobnost	Ni bilo opaziti, da bi bile kognitivne sposobnosti	Zrelost otroka	Opažanja pri všolanih otrocih pred

	pogojena z starostjo otroka. In tudi nisem imela primera, da bi pri starejših otrocih ali otrocih, ki so bili odloženi, imeli to bolj oz. manj razvito ali pa da bi razvijanje teh sposobnosti bilo pogojeno z leti.	pogojene s starostjo otroka		dopolnjenim šestim letom starosti
C32	Lahko a rečem, da zaradi narave današnjega časa in »drugačnih« iger otrok danes, so kognitivne sposobnosti v veliko primerih slabše razvite, kot bi sicer lahko bile.	Kognitivne sposobnosti zaradi današnjega časa že v osnovi slabše razvite	Način življenja	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C33	Podobno, kot sem opisala pri kognitivnih sposobnostih, je pri motoričnih sposobnostih. Ne morem trditi ali reči, da je razlika pri otrocih, ki vstopajo v šolo.	Motorične sposobnosti niso pogojene s starostjo otroka ob vstopu v šolo	Način življenja	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C34	Čustvene sposobnosti pa menim, da se nekoliko pozna. Včasih je to tudi posledica tega, ko starši ne vedo, bi otroka vpisali ali ne in to negotovost nehote in nevede preložijo na otroka.	Čustvene sposobnosti pogojene s starostjo. Vpliv imajo tudi starši.	Negotovost staršev	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti
C35	Je pa treba povedati, da se je bilo z uvedbo devetletke, ko je bil 1. razred zamišljen kot stara »mala šola«, bilo veliko lažje spopadati s čustvenimi sposobnostmi in razvijanjem čustvene inteligence pri otrocih, kot pa danes, ko trpajo učne načrte osnovne šole po celi vertikali.	Razvijanje čustvenih sposobnosti je bilo včasih lažje kot danes, ker se šolski sistem preveč ukvarja z učnimi načrti	Mnenje učiteljice	Opažanja pri všolanih otrocih pred dopolnjenim šestim letom starosti

C36	S starši lepo sodelujem. Več dela je predvsem s tistimi, ki se s šolo kot straši srečujejo prvič. Ampak to ne pomeni, da se zapostavljajo ostali.	Več ukvarjanja s starši, ki se s šolo otroka srečujejo prvič	Vloga učiteljice	Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno službo
C37	V prvem razredu smo jim več na voljo, tudi kakšen roditeljski sestanek je več, da se starše seznani z delom v razredu in šoli.	V prvem razredu je več sodelovanja zaradi predajanja informacij o delu	Vloga učiteljice	Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno službo
C38	Z delom jih redno seznanjamo – ali na govorilnih urah, če so v dvomih nas ustavijo na hodniku	Ob dvomih si je potrebno vzet čas za pogovor	Vloga učiteljice	Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno službo
C39	Na nas se obračajo tudi starši, ki imajo možnost odloga otroka in ne vedo, kaj storiti. Takrat pretehtamo vse vidike, ki so za vstop v šolo pomembni. Predvsem pa dajem poudarek, da se otroci navadijo na samostojnost in odgovornost.	Poudarek na odgovornosti in samostojnosti ter na svetovanju za vpis/odlog.	Dileme staršev	Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno službo
C40	Svetovalno delavko seznanim s težavo, nato se po navadi le-ta pogovori z učencem ali starši.	Svetovalno delavko se seznani s težavo otroka, s katerim se pogovori	sodelovanje	Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno služb
C41	Delamo vedno tako, da je krog sodelovanja med nami sklenjen in v prid otroku.	Sklenjen krog v prid otrok		Potek sodelovanja med učiteljico in svetovalno služb
C42	Na to gledam povsem različno – glede na otroka, ki se vpisuje. Nekateri so tudi s 5-imi leti že zelo zreli za vstop v šolo.	Starost ni vedno pogojena z zrelostjo	Zrelost otroka	Mnenje učiteljice ob vpisu/odlogu
C43	Kot sem že napisala, z začetki devetletke se je	Preveliko spreminjanje učnih		Mnenje učiteljice ob vpisu/odlogu

	ta razlika v sposobnostih dala lepo nadgrajevati. Z močnim spreminjanjem programov in učnih načrtov, pa je moje mnenje, glede na to, da sem že nekaj let v prvem razredu in spremljam različne generacije	načrtov		v OŠ
C44	da bi bilo bolje, če bi se v šolo vpisovali otroci, ki so pri vpisu že stari 6 let	Bolje vpisati otroke, ki so že dopolnili 6 let	Učni načrt	Mnenje učiteljice ob vpisu/odlogu v OŠ
C45	predvsem pa imajo dobro razvite čustvene sposobnosti in znajo osnovna znanja samostojnosti (higiena, brisanje ta zadnje in čiščenje za sabo, vezanje vezalk, umivanje rok, sam si obrisati nos,...). /Res se še vedno lahko naredi pouk skozi igro, pa vendar, če so še desetletje nazaj v prvem razredu urili grafomotoriko in spoznavali le glasove in številke in to urili in urili,	Bolje razvite čustvene sposobnosti otrok, ki so stari 6 let ter imajo osnovna znanja samostojnosti bolj razvita	Zrelost otroka	Mnenje učiteljice ob vpisu/odlogu v OŠ
C46	morajo danes znati precej več in posledično je tudi igre zato manj.	Manj igre in več dela.	Učni načrt	Mnenje učiteljice ob vpisu/odlogu v OŠ
C47	Med temi otroki ni razlik. Včasih tudi ne vem, da je kdo od otrok starejši leto dni, dokler ne vpisujem rojstnih podatkov ali praznujemo rojstni dan.	Ni opaziti razlik		Razlike med otroki po kronološki starosti
C48	Otroci v teh letih imajo različno razvite sposobnosti – prav je, da jih pravilno razvijamo, ter da jim	Otroci imajo različno razvite sposobnosti, pomembno, da se jih pravilno razvija,	Razvoj otrok	Razlike med otroki po kronološki starosti

	pustimo, da spoznavajo svet okoli sebe, da spoznajo, da je padec lahko boleč, in da je, ko se pobere, to nova priložnost.	da jim pustimo da spoznavajo svet okoli sebe		
C49	Velikokrat staršem rečem, da naj njihov otrok ne bo njihov projekt, temveč naj sam razvija sebe	Otrok ne sme biti projekt starša	Dejavnik tveganja	Razlike med otroki po kronološki starosti
C50	pri tem pa mu bodimo le oporna palica, ko jo bo potreboval.	Opora staršev in učiteljev	Varovalni dejavnik	Razlike med otroki po kronološki starosti